Notulen

van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht

gehouden op 9 december 2004

ISBN 0920-3370

Naamlijst
van de leden van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 9 december 2004

mr. B. Staal, voorzitter
drs. W.L.F. van Herwijnen, griffier

R. van Benthem, Zeist
drs. R.P.F. Bijkerk, Veenendaal
dr. R. Bisschop, Veenendaal
A.J. van Bokkem, Amersfoort
drs. W.J. Bos, Oud Zuilen
mevr. ir. S. van Bruggen, Amersfoort
J.L.M.M. Damen, Leersum
mevr. drs. M.C. Das, Utrecht
mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
drs. A.J. Ditewig, Bilthoven
mevr. A.J.M. van Dongen, Woerden
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
drs. J.H. Gaaikema, Mijdrecht
M. van de Groep, Bunschoten
H. Hooijer, Amersfoort
E. Jongsma, Kamerik
mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes
mevr. mr. M.N. Kallen-Morren, Zeist
mevr. G.B. van Keulen-Saenger, Tull en 't Waal
F. Killi, Amersfoort
S.J. Klarenbeek, Soesterberg
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
M. van der Kolk, Utrecht
J. Konijnenbelt, Leusden
drs. J.A.J. Konings, Vleuten
mevr. J.C. Kramer, Bunschoten
C.J. van Kranenburg, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
M.F. van Leeuwen, Maartensdijk
dr. B. Levering, Montfoort
mr. A.G. van Malenstein, Maarn
drs. A. Najib, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
W. de Niet, Zeist
drs. B. Nugteren, Utrecht
drs. G.W.M. van Odijk, Bosch en Duin
mevr. S.D. Oosterhuis, Leusden
mevr. drs. ing. I.L. Oostlander, Amersfoort
drs. J.H.A. van Oostrum, Houten
drs. J.Ph. Overbeek, Utrecht
mevr. P. Pieper-Hagen, Mijdrecht
drs. W.M. van der Poel, Loenen aan de Vecht
P.C. Pollmann, Doorn
G.M. Putters, Soestdijk
mevr. A.H. Raven, Utrecht
mr. J.G.M. Reerink, Zeist
mr. drs. F.Th.M. Rohof, Utrecht
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
J.L.N. Schreurs, Utrecht
P.Seldenrijk, Eemnes
mr. J.J.J. Streefland, Utrecht
S.D. Swane, Maarssen
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
drs. R. Vis, Amersfoort
B. de Vogel, Driebergen
mevr. J. Vonk-Vedder, Abcoude
F.J. Vos, Werkhoven
R.E. de Vries, Utrecht
L de Vries, Harmelen
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Bladwijzer
op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

vergadering 9 december 2004

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
BESTUUR EN MIDDELEN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 december 2004, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2004BEM35, inzake het Burgerinitiatiefvoorstel Comité Herindeling Nee! Daartoe besloten	10 t/m 16	PS2004BEM35
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 oktober 2004, dienst/sector Bestuurs- en Managementstaf, nummer PS2004BEM33, inzake het herindelingsadvies Heuvelrug. Daartoe besloten	16 t/m 42	PS2004BEM33
Motie M1, ingediend door de fracties van SGP, CDA, VVD, GL en ChristenUnie, inzake de ontwikkeling van een beleidskader voor gemeentelijke herindeling.	33	
De motie is aanvaard.	42	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2004, dienst/sector CS, nummer PS2004BEM32, inzake de vaststelling van de aanpassing per 1 januari 2005 van de tarieventabel behorend bij de Algemene Belastingverordening provincie Utrecht 1997. Daartoe besloten	42	PS2004BEM32
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 december 2004, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2004BEM24, inzake het besluit organisatie griffie provincie Utrecht 2004. Daartoe besloten	42	PS2004BEM24
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 december 2004, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2004BEM36, inzake de benoeming leden Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer. Daartoe besloten	42	PS2004BEM36
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2004, dienst/sector CS, nummer PS2004BEM31, inzake de vaststelling van de 5e begrotingswijziging 2004. Daartoe besloten	42	PS2004BEM31

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
RUIMTE EN GROEN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 december 2004, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2004REG08, inzake het Initiatiefvoorstel Megasupers.		
Daartoe besloten	43 t/m 45 en 49 t/m 55	PS2004REG08
Amendement A1, ingediende door de fractie van de SP, inzake de maximale grootte van een grootschalige winkelvoorziening.	44	
Het amendement is aanvaard.	55	
Amendement A2, ingediende door de fractie van de SP, inzake het houden van een distributieplanologisch onderzoek.	44	
Het amendement is verworpen.	55	
STATEN (provinciale)		
Herdenking van ZKH Prins Bernhard der Nederlanden.	9 en 10	
Ingekomen stukken	10	
Vragenhalfuurtje	10	
Notulen van de vergaderingen van 4 oktober 2004 en 7 oktober 2004.	10	
Toezeggingen GS	56	
INFRASTRUCTUUR, MOBILITEIT EN ECONOMIE		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2004, dienst/sector MEC, nummer PS2004IMEI12, inzake de vaststelling van het Actieplan recreatie en toerisme 2005-2008.		PS2004IME12
Daartoe besloten	42	
WATER EN MILIEU		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2004, dienst/sector WEM, nummer PS2004WEM11, inzake de vaststelling van de Provinciale milieuverordening Utrecht, vierde tranche.		
Daartoe besloten	42	PS2004WEM11

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 2 november 2004, dienst/sector WEM/Sector Water, nummer PS2004WEM12, inzake wijziging van het Reglement van het Bestuur voor het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht.		
Daartoe besloten	45 t/m 49	PS2004WEM12
Motie M2, ingediend door de fracties van PvdA, GL, SP en D66, inzake de verandering van zeggenschap en kostenomslag.	45	
De motie is verworpen.	49	

Presentielijst

Vergadering 9 december 2004.

R. van Benthem, Zeist
drs. R.P.F. Bijkerk, Veenendaal
A.J. van Bokkem, Amersfoort
drs. W.J. Bos, Oud Zuilen
mevr. ir. S. van Bruggen, Amersfoort
J.L.M.M. Damen, Leersum
mevr. drs. M.C. Das, Utrecht
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk
drs. A.J. Ditewig, Bilthoven
mevr. A.J.M. van Dongen, Woerden
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
drs. J.H. Gaaikema, Mijdrecht
M. van de Groep, Bunschoten
H. Hooijer, Amersfoort
E. Jongsma, Kamerik
mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes
F. Killi, Amersfoort
mevr. G.B. van Keulen-Saenger, Tull en 't Waal
S.J. Klarenbeek, Soesterberg
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
M. van der Kolk, Utrecht
J. Konijnenbelt, Leusden
drs. J.A.J. Konings, Vleuten
mevr. J.C. Kramer, Bunschoten
C.J. van Kranenburg, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
M.F. van Leeuwen, Maartensdijk
dr. B. Levering, Montfoort
mr. A.G. van Malenstein, Maarn
drs. A. Najib, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
W. de Niet, Zeist
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. S.D. Oosterhuis, Leusden
mevr. drs. ing. I.L. Oostlander, Amersfoort
drs. J.H.A. van Oostrum, Houten
drs. J.Ph. Overbeek, Utrecht
mevr. P. Pieper-Hagen, Mijdrecht
P.C. Pollmann, Doorn
G.M. Putters, Soestdijk
mevr. A.H. Raven, Utrecht
mr. J.G.M. Reerink, Zeist
mr. drs. F.Th.M. Rohof, Utrecht
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
J.L.N. Schreurs, Utrecht
P.Seldenrijk, Eemnes
mr. J.J.J. Streefland, Utrecht
S.D. Swane, Maarssen
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
drs. R. Vis, Amersfoort
B. de Vogel, Driebergen
mevr. J. Vonk-Vedder, Abcoude
F.J. Vos, Werkhoven
L de Vries, Harmelen
R.E. de Vries, Utrecht
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig
dr. R. Bisschop, Veenendaal
mevr. mr. M.N. Kallen-Morren, Zeist
drs. G.W.M. van Odijk, Bosch en Duin
drs. W.M. van der Poel, Loenen aan de Vecht

Leden van Gedeputeerde Staten
J.G.P. van Bergen, Wijk bij Duurstede
J. Binnekamp, IJsselstein
mr. J.H. Ekkers, Vianen
mevr. mr. J.G.J. Kamp, Breukelen
drs. J.P.J. Lokker, Soest
dr. G. Mik, Utrecht

1.Opening

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Kallen en de heren van Odijk, van der Poel en Bisschop. De heren Van de Groep, Nugteren, Jongsma en Van Benthem zullen later ter vergadering komen.

- **Herdenking van ZKH Prins Bernhard der Nederlanden.**

De VOORZITTER: Staten van Utrecht. Op 1 december jl. overleed Prins Bernhard. Onze deelneming gaat vanzelfsprekend allereerst uit naar onze Koningin en haar familie. Het overlijden van de prins roept bij velen herinneringen op aan een intensief en bewogen leven. Intensief: vanwege de vele werkzaamheden die hij, zelfs tot zijn laatste dagen, heeft verricht. Bewogen: door omstandigheden die nu eenmaal bij een koninklijke familie horen. Maar ook door de eigenzinnige en karaktervolle manier waarop hij aan zijn positie invulling heeft gegeven. Prins Bernhard was een kleurrijk mens, die zich een onuitwisbare plaats in de Nederlandse samenleving en daarmee in de Nederlandse geschiedenis heeft verworven. Deze dagen zijn voor ons als samenleving het moment om het leven van Prins Bernhard in zijn totaliteit te gedenken. In dat perspectief mag dan ook gezegd zijn dat het nadeel van saaie en luie mensen soms misschien wel groter is dan de fouten veroorzaakt door karaktervolle en actieve mensen. Hoezeer ook de kritiek, de terechte kritiek, op die fouten op zichzelf staat.
Tot de komst van Prins Bernhard was de populariteit van het Koninklijk Huis in de jaren dertig gering. Het voorgenomen huwelijk bracht daar snel verandering in. De prins bleek erg charmant en maakte gemakkelijk contact in alle lagen van de bevolking en in korte tijd veroverde hij de harten van veel Nederlanders. Ook in het Utrechtse liepen de inwoners al snel warm voor het prinselijk paar bij een kennismakingsbezoek dat het verloofde paar bracht aan maar liefst veertien Utrechtse gemeenten, waar zij hartelijk werden ontvangen.

De rol die uitgerekend deze Duitse prins speelde in de donkere oorlogsjaren die zouden volgen, was van groot belang voor de eenheid en de vastberadenheid van veel Nederlanders. De anjer werd een symbool van verzet. Het Anjerfonds, inmiddels het Prins Bernhard Cultuurfonds, doet ons nog steeds terugdenken aan de tijd dat uit naam van Prins Bernhard geld werd ingezameld voor geallieerde oorlogsinspanning.
Ook speelt zelfs nu nog het vraagstuk van de positie die Prins Bernhard begin dertiger jaren in Duitsland zou hebben ingenomen. En in de positie van het terugkijken is het gemakkelijk daarover te oordelen. Ik zou liever willen benadrukken dat de prins het vermogen had om onmiskenbare en radicale keuzes te maken door zich volledig in te zetten in een oorlog tegen zijn eigen vaderland. Dat getuigt niet alleen van grote moed. Prins Bernhard was daarmee namelijk ook het levende bewijs van iemand die, weliswaar in een bevoorrechte positie, werkelijk over landsgrenzen heen kon kijken.

In de periode na de oorlog zette Prins Bernhard zich in voor de wederopbouw en verrichte hij belangrijk werk in de bevordering van Nederlandse handelsbetrekkingen. Later zou hij zich met name richten op cultuur- en natuurbehoud. Vooral het Wereldnatuurfonds, waarvan hij de stichter en eerste president was, is mede door zijn inspanningen een belangrijke organisatie geworden. Het Wereldnatuurfonds is een goed voorbeeld van een letterlijk grenzeloze organisatie, die misschien nog wel meer dan interstatelijke contacten bijdraagt aan oplossingen op het gebied van natuurbehoud.

In al zijn werkzaamheden heeft Prins Bernhard zich doen kennen als een sterke en markante persoonlijkheid. Hij benutte het speelveld dat hij als lid van het Koninklijk Huis kreeg, en bij een sterke persoon komen dan ook én positieve én negatieve elementen naar voren. De balans na het lange leven van de prins is echter duidelijk: in de functie naast het staatshoofd is de prins op positieve wijze ook betrokken geweest bij de continuïteit van onze staatsvorm.
Prins Bernhard verzamelde mensen om zich heen, en in de eerste plaats geldt dat voor zijn eigen gezin en koninklijke familie. Ik denk dat zijn vader- en grootvaderrol niet moet worden onderschat. Ook buiten de familiekring maakte hij vele contacten. Juist ook de laatste maanden waren kenmerkend voor de prins hoe hij zelfs zijn tegenstanders opzocht.

Nu is met het overlijden van Prins Bernhard een waardevolle en gedenkwaardige periode in onze geschiedenis gemarkeerd. Ook voor de provincie Utrecht. Een periode van 67 jaar, waarin Prinses Juliana en Prins Bernhard in paleis Soestdijk hebben geresideerd. Het mag voor zich spreken dat het Utrechtse provinciebestuur en de inwoners van onze provincie dat als bijzonder ervaren.

Ik verzoek u te gaan staan om Prins Bernhard te gedenken.

(De Staten nemen enige ogenblikken stilte in acht.)

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing van 19.12 – 19.16 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Ingekomen stukken

1. Brief van Windkoepel te Veenendaal d.d. 13 oktober 2004, betr. BLOW-taakstelling provincie Utrecht.
2. Brief van OASE te Utrecht d.d. 25 oktober 2004, betr. advies Ontwerp-Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht Oost.
3. Brief van MSV Salz te Zeist, d.d. 25 oktober 2004, betr. artikel "Crossbaan kost bijna half miljoen".
4. Brief van Comité Abcoude/Baambrugge/ Vinkeveen te Vinkeveen d.d. 20 oktober 2004, betr. windturbines.
5. Brief van provincies Overijssel en Gelderland d.d. 02 november 2004, betr. Rapport "Balans tussen groei en groen", met de ondertitel "Groen in en om middelgrote steden in Landsdeel Oost".
6. Brief van P. Vlot-Werner en W. Borgman-Borburg te De Bilt d.d. 05 november 2004, betr. inspraakprocedure St. Laurenslaan 15.
7. Brief van M.J. Spek te Woerden d.d. 10 november 2004, betr. plaatsing windmolens.
8. Brief van Gemeente Bunnik d.d. 10 november 2004, betr. planologisch vacuüm Bunnik.
9. Brief van drs. G.T.W. van der Meer te Tienhoven d.d. 18 november 2004, betr. bewoning recreatiewoningen rondom de Maarsseveense Plassen te Maarssen.
10. Brief van KNAG Kring Utrecht d.d. 18 november 2004, betr. Aardkundig Monument de Meentdijk.
11. Brief van Raad Landelijk gebied d.d. 19 november 2004, betr. "Meerwaarde", advies over landbouw en het landelijk gebied in Europees perspectief.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

Notulen van de vergaderingen van 4 oktober 2004 en 7 oktober 2004.

De VOORZITTER: In het verslag van 4 oktober 2004 op pagina 90 moet achter de naam van mevrouw Raven "CDA" staan.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten de verslagen van de vergaderingen van 4 oktober 2004 en 7 oktober 2004 vast te stellen, waarbij in het verslag van de vergadering van 4 oktober 2004 achter de naam van mevrouw RAVEN "CD" gewijzigd moet worden in "CDA".

PS2004BEM35
Burgerinitiatiefvoorstel Comité Herindeling Nee!

De VOORZITTER: Ik meld u dat de heer Lokker, komend vanuit Brussel, vertraging heeft opgelopen. Hij is onderweg en met hem is afgesproken dat wij dit agendapunt alvast behandelen. In formele zin is GS hierbij namelijk niet betrokken. Het is een adres aan de Staten. De heer Lokker zal zo binnenkomen en de materiële inhoud van het onderwerp zal uiteraard later op de avond aan de orde zijn. Door familieomstandigheden is het mogelijk dat ik zal worden weggeroepen. De heer Bos zal in dat geval het voorzitterschap overnemen. Zo is het, met het oog op het onderwerp van vanavond, in het seniorenconvent afgesproken.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Aan de orde is het burgerinitiatief Comité Herindeling Nee!. Twee punten zijn daarbij wat onze fractie betreft aan de orde.

1. Vanzelfsprekend is het van belang dat bekend is wat de exacte spelregels zijn, die de Staten zichzelf en daarmee de initiatiefnemers tot een burgerinitiatiefvoorstel hebben opgelegd.
   Nadrukkelijk hebben wij ten aanzien van het voorliggende initiatief de griffie gevraagd hierover eenduidig uitsluitsel te geven. Past het voorstel binnen het juridisch kader dat Provinciale Staten in de vorige zittingsperiode hebben vastgesteld? Het antwoord was, bij herhaling: nee, het is juridisch niet passend.
   De vraag kan dan ook gesteld worden – en daar komen wij in de commissie BEM op terug – of de Staten dat indertijd ook bedoeld hebben, dan wel dat de Staten dat alsnog aangepast zouden willen zien. Het is immers een instrument dat adequaat moet zijn, maar dat mogelijkerwijs al uit de tijd is. Een hernieuwde standpuntbepaling daarover is van belang. Voor de initiatiefnemers van vandaag is het mosterd na de maaltijd. Het moet wel gebeuren en wij komen daarop in de commissie terug.
2. Voor vandaag is – in verband met agendapunt 6 – maatschappelijk van belang hoe als Staten om te gaan met de ons nu aangedragen informatie, waaruit blijkt dat er bij een toch groot aantal burgers van de Heuvelrug geen gedragenheid ligt met betrekking tot het door GS voorgelegde herindelingsvoorstel.

Wat het juridisch kader van het instrument Burgerinitiatief ook moge zijn, voor ons is het gegeven dat vele burgers het initiatiefvoorstel steunen in elk geval een reden om de inhoud van het voorstel te betrekken bij het volgende Statenvoorstel. Maatschappelijke gedragenheid is voor onze fractie een belangrijk criterium en waar dilemma's aan de orde zijn, dienen deze transparant in de besluitvorming te worden betrokken. Daar hebben de burgers recht op. Daar hoort de nu met het burgerinitiatiefvoorstel ontvangen informatie zonder enige twijfel bij. Inhoudelijk zullen wij daar bij het volgende agendapunt op ingaan.

(Gedeputeerde Lokker is inmiddels ter vergadering gekomen.)

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het burgerinitiatief geeft de burgers het recht om zelf direct onderwerpen op de politieke agenda te plaatsen en daarmee hun vertegenwoordigers voor een keuze te plaatsen. De verwachting was dat het burgerinitiatief een goed instrument zou kunnen zijn om de betrokkenheid van de burgers bij de provinciale politiek te vergroten. De bedoeling van het burgerinitiatief is om burgers in de gelegenheid te stellen een onderwerp op de agenda van Provinciale Staten te zetten. Dit is een inbreuk op het recht van Provinciale Staten om zelf hun agenda te bepalen. Het is een extra kanaal, waarlangs zaken die in de samenleving leven hun weg naar de provinciale politiek kunnen vinden. Daarbij moet evenwel wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan.
Het doel van een burgerinitiatief is: een onderwerp op de agenda van Provinciale Staten plaatsen. Daarom lijkt het logisch te veronderstellen dat dit onderwerp niet reeds op de agenda van Provinciale Staten staat en daar ook niet recent op heeft gestaan. Dit is naar onze mening wel het geval. Het gaat over de herindeling op de Heuvelrug. Het staat reeds geagendeerd en het is de afgelopen jaren meerdere malen geagendeerd geweest. Indien een belangengroep daarbij iets onder de aandacht van Provinciale Staten wil brengen, ligt het aanbieden van een petitie of inspreken tijdens een vergadering veel meer voor de hand. Dat is naar onze mening ook een meer geëigend middel.
Een jaar geleden hebben wij uitgebreid onderzoek gedaan naar de mening die onder de bevolking leefde over de herindeling.

Nader onderzoek heeft aangetoond dat het burgerinitiatief niet aan de vereisten voldoet. Wij zijn het hiermee eens. Wij hebben dit overigens in de commissie BEM reeds geconstateerd. Voor onze fractie is het belangrijkste artikel waaraan niet wordt voldaan, artikel 4.1: "Een burgerinitiatief houdt niet in een onderwerp waarover in de Statenperiode waarin indiening van het burgerinitiatief plaatsvindt door Provinciale Staten een besluit is genomen". In de toelichting op dit artikel staat: "Ten slotte is het evenmin de bedoeling dat zaken die recent nog in de Provinciale Staten aan de orde zijn geweest opnieuw onderwerp van bespreking worden als gevolg van een burgerinitiatief. Dit zou de besluitvorming in Provinciale Staten te zeer kunnen frustreren."
Uit artikelen in de pers blijkt dat frustreren van de besluitvorming wel een doel van het comité is, en dat vinden wij een slechte zaak. De bedoeling van het burgerinitiatief was en is dat burgers een moge-

lijkheid krijgen zaken die zij van belang achten en die tot de bevoegdheid van Provinciale Staten behoren op de agenda te plaatsen. De veronderstelling daarbij was dat burgers daarmee zorgvuldig zouden omgaan. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat actiegroepen die hun zin niet krijgen deze verordening te pas en te onpas aangrijpen om toch hun zin te krijgen of om besluitvorming op te schorten. Het is teleurstellend te constateren dat dit tweede zogenaamde burgerinitiatief wel in die richting gaat. Daarnaast is het teleurstellend dat wij van verschillende kanten hebben vernomen dat mensen niet goed zijn geïnformeerd toen zij hun handtekening voor dit zogenaamde burgerinitiatief hebben gezet. Er is ons ter ore gekomen dat mensen gevraagd is hun handtekening te zetten tegen de herindeling, terwijl zij eigenlijk dit zogenaamde burgerinitiatief tekenden. Ook op de website van dit comité is niet te lezen wat het burgerinitiatief nu eigenlijk inhoudt en wat het doel is. Er staat wel een link op de website, maar die werkt niet. Wij zullen wel de aangebrachte informatie van het comité als een petitie van een actiegroep zien. Dit hebben wij duidelijk meegenomen in onze besluitvorming over het volgende agendapunt, "Herindeling van de Heuvelrug".

Het lijkt ons daarnaast goed nog eens naar de formulering van de verordening te kijken, omdat de tekst blijkbaar aanleiding kan zijn tot misverstanden. De toelichting op de artikelen is helderder dan de artikelen zelf. Het lijkt ons voorts goed het instrument Burgerinitiatief binnen afzienbare tijd in evaluerende zin te bespreken in de commissie BEM.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter!
De VVD hecht sterk aan betrokkenheid van burgers bij politieke besluitvormingsprocessen en van het benutten door de burgers van de hen ten dienste staande beïnvloedingsmogelijkheden. Het democratisch proces is daarop ook gericht en wij hebben duidelijke spelregels met elkaar afgesproken.
De kern daarvan is ondermeer dat de gemeenteraad van een gemeente de representant van de bevolking is. Voor wat betreft het instrument van het burgerinitiatief stel ik voorop dat wij het instrument als zodanig waarderen binnen de grenzen van de verordening. Ik kom daarop straks terug.
Dat dit werkt, hebben wij gezamenlijk bewezen met het burgerinitiatief Maartensdijk. Het instrument van een burgerinitiatief willen wij echter scherp houden en niet bij elke gelegenheid uit de kast halen.
Het verzoek van een groot aantal inwoners van de Heuvelrug waarderen wij op zich als een uiting van levende gevoelens met betrekking tot het herindelingsadvies voor de bestuurlijke herinrichting van de Heuvelrug. In dit kader is het overigens voor de fractie van de VVD nauwelijks relevant of de aangeboden petitie de naam "burgerinitiatief" op basis van een verordening mag voeren. Relevanter is het dat de petitie hier op de agenda staat. De discussie over het wel of niet voldoen aan een verordening is voor de indieners en de betrokkenen in onze visie bijzaak. Hoofdzaak is en blijft dat de inhoud van de boodschap hier wordt behandeld.

Alle betrokkenen bij dit onderwerp weten dat de herindelingsplannen op de Heuvelrug dateren vanaf de jaren tachtig. De ontwerpregeling tot gemeentelijke herindeling in de provincie Utrecht werd in november 1997 omgezet in vijf clusters strategische gebiedsperspectieven. De Heuvelruggemeenten stelden een gezamenlijke toekomstvisie op: "Strategische doelen voor de Heuvelrug 2001-2025; groen en leefbaar". Daarin gaven zij, raden en colleges, aan welke ambities zij met hun inwoners wilden nastreven en realiseren. In 2002 is gebleken dat de bereidheid om gezamenlijk de bestuurskracht op de Heuvelrug te verbeteren daadwerkelijk aanwezig was. Fractievoorzitters in Maarn, Amerongen, Leersum en Doorn stelden de startnotitie op: "Naar een nieuw bestuurlijk perspectief". Deze notitie werd in de respectievelijke raden aangenomen.
In 2003 heeft ook de raad van Driebergen dit voorstel geaccordeerd en is gaan deelnemen aan dit overleg. De raadsleden van MALDD organiseerden zich in het Heuvelrugberaad. In juli 2003 kwam het college van GS met het voorstel "Naar een bestuurskrachtige Heuvelrug". Hierin werd gesproken over de MALDD-gemeenten en stond het Driebergen vrij zich al of niet aan te sluiten. In het najaar 2003 hebben de betrokken gemeenten zich voor de herindeling middels de Arhi-procedure (Algemene regels herindeling) uitgesproken. Provinciale Staten deden dit vervolgens in de Statenvergadering van 19 januari jl.. Leersum wilde een herindeling met Wijk bij Duurstede en Amerongen, alleen de beoogde partners wilden dit niet.
Eind augustus 2004 spraken de gemeenteraden van Maarn, Doorn, Driebergen en Amerongen zich uit voor de Heuvelruggemeente.

In alle fasen van dit proces heeft de bevolking zich uitgesproken en zich kúnnen uitspreken in ondermeer ledenvergaderingen van politieke partijen, fractie- en raadsvergaderingen en andere bijeenkomsten. Dit over een periode van meer dan tien jaar. Het was een permanente discussie en een permanente oproep door de politieke partijen, gemeenten, provincie en belangenorganisaties om daaraan deel te nemen. In de periode van 10 mei tot 5 juli 2004 heeft dit herindelingsontwerp ter inzage gelegen. Iedereen kon zijn reactie door middel van een zienswijze kenbaar maken. De betrokken gemeenten hebben dit gedaan en zeven belanghebbenden. Daar was geen van de initiatiefnemers van dit burgerinitiatief bij. De VVD vindt dat wie niet reageerde, nu niet kan stellen dat dit onmogelijk was. De media, de ondernemers, de gemeenteraden en de provincie hebben steeds vanuit het gezamenlijk belang de bevolking in deze ontwikkeling betrokken. Dit wil allemaal niet zeggen dat de voorliggende petitie niet bij de afwegingen betrokken kan worden.
Kortom: het initiatief is als signaal duidelijk en geeft aanleiding tot een zorgvuldige afweging.

Concreet wordt gevraagd het werk van de gemeenteraden over te doen. Ik wil daarin duidelijk zijn: Als provincie kunnen wij daar niet in treden. Uw primaire vertegenwoordiger is de door u gekozen gemeenteraad en zo u, als inwoner, van oordeel bent dat deze uw stem onvoldoende vertolkt, dan is het aan u binnen de spelregels van de lokale democratie daarin bijstellingen te doen, bijvoorbeeld bij de eerstvolgende verkiezingen. Het lijkt een cliché, maar deze scherpte moeten wij van elkaar binnen de democratische spelregels respecteren.

De VVD is van mening dat vooraf absolute helderheid moet bestaan over de wijze waarop het draagvlak in een eventuele herindeling in de toekomst zal geschieden. Het is niet meer dan normaal dat voor alle betrokkenen vooraf volstrekt helder is op welke wijze het bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak getoetst zal worden.
Tevens vindt onze fractie het van groot belang dat geëvalueerd wordt wat er van de hoofdthema's in de herindeling terechtkomt. Teneinde deze helderheid te creëren wordt straks door de fractie van de SGP een motie ingediend, die door de fractie van de VVD zal worden gesteund.

Ik sluit af met iets te zeggen over de verordening. Ik wil niet verhelen dat de uit een initiatief vanuit de Staten in de vorige periode geboren verordening aanleiding kan geven tot interpretatieverschillen, zoals het Comité Herindeling Nee! dat in een open brief aan de Staten heeft doen weten. Voor onze fractie is dit aanleiding een aanpassing van de verordening te bepleiten, waardoor onduidelijkheden in het vervolg zullen worden voorkomen.

Afrondend. Wij zijn van oordeel dat niet lichtvoetig mag worden omgegaan met een signaal vanuit de bevolking van de Heuvelruggemeenten. Wij hebben als fractie het signaal nadrukkelijk begrepen en het meegewogen in onze standpuntbepaling bij het herindelingsadvies Heuvelrug. Wij gaan, samenvattend, mee met het voorstel van het college van GS, waarbij wij mee hebben laten wegen dat het comité, dus de inwoners, niet zijn geschaad bij dit voorstel. Immers, het punt staat op de agenda en sterker nog, hun afgegeven signaal kan ten volle betrokken worden bij de bespreking van het herindelingsadvies.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter!
Allereerst wil ik stellen namens GL, dat wij het uitstekend vinden dat burgers zich betrokken voelen bij de publieke zaak en bij belangrijke politieke discussies. In die zin waarderen wij dit burgerinitiatief in bijzondere mate. Het is heel goed dat burgers proberen de instrumenten – en het burgerinitiatief is een nieuw instrument – die de politiek beschikbaar stelt en die op Statenniveau beschikbaar zijn, te benutten. Daarvoor zijn die instrumenten er. Ook dat valt te waarderen.
Het gaat hier om twee aspecten. Enerzijds het formele aspect: voldoet dit burgerinitiatief aan de criteria? Anderzijds het inhoudelijke aspect: onderkennen wij, politici, dat hier een signaal wordt afgegeven en zo ja, wat doen wij met dat signaal? Dat laatste is natuurlijk de kern van de zaak. Wij kunnen in een eindeloze juristerij verzeild raken rondom het burgerinitiatief, maar onmiskenbaar wordt hier een signaal afgegeven door een aanzienlijke groep burgers. Daarom zullen wij dit punt conform het voorstel voluit betrekken bij het agendapunt over de herindeling op de Utrechtse Heuvelrug. Dat zal wat onze fractie betreft – ook de heer Swane wees er al op – er mede toe leiden dat er een motie zal worden ingediend met betrekking tot maatschappelijk draagvlak en met betrekking tot

betrokkenheid van burgers. Dat is niet hetzelfde als ja zeggen op het verzoek dat hier wordt gedaan door de initiatiefnemers van het burgerinitiatief. En het is ook niet hetzelfde als het hebben van geen kritiek op wat hier gaande is. Dat zal ik echter zodadelijk in mijn betoog in een breder verband duidelijk maken. Dat ik dit zeg, geeft alleen maar aan dat GL dit initiatief serieus neemt en op de inhoud en de achtergronden ervan wil en ook zal ingaan. Formeel gesproken lijkt onze conclusie echter wel juist, dat dit geen burgerinitiatief is in de zin van ons eigen reglement. Een burgerinitiatief heeft namelijk als kern dat je een onderwerp of een voorstel op de agenda zet dat er niet op staat. Dit onderwerp, dit voorstel, staat echter met vlag en wimpel op onze agenda. Wat dat betreft wordt met het betrekken van dit burgerinitiatief bij het volgende agendapunt de wens van de indieners gehonoreerd.

Een laatste punt: ons reglement munt niet uit in duidelijkheid. Er zit zelfs een enkele 'slip of the pen' in als je de verordening goed bekijkt. Wij pleiten ervoor op heel korte termijn het reglement nader te bezien en op onderdelen duidelijker te maken en te repareren. Voorkomen moet worden dat wij voortdurend discussies krijgen, waarbij het niet gaat om de geest van het burgerinitiatief – daarover zijn wij het allen wel eens –, maar waar de interpretatie van letters of minder gelukkige passages centraal staan.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zoals bekend hebben de fracties van de PvdA en D66 destijds het initiatief genomen tot invoering van het burgerinitiatief. De verordening is toen vastgesteld, maar blijkt nu toch enkele onduidelijkheden in zich te hebben. Dat is een heel vervelende zaak. Wij zullen in de commissie bekijken hoe wij dat kunnen repareren.
D66 had destijds met deze verordening voor ogen, dat het de burgers in de provincie mogelijk gemaakt zou worden onderwerpen op de agenda te plaatsen van de Staten. Onderwerpen, waarvan de burgers vonden dat die op de agenda zouden moeten komen en waaraan de Staten tot dan toe volgens hen geen aandacht hadden besteed. Onderwerpen die hen aan het hart gingen.

Tot nu toe is er één keer gebruik gemaakt van het burgerinitiatief, te weten door de inwoners van Maartensdijk. Dat was een onderwerp dat wij destijds niet helemaal voor ogen hadden – dat heb ik toen ook gezegd –, maar dat wel op de agenda is geplaatst en zorgvuldig is behandeld.
Nu de herindeling van de gemeenten op de Heuvelrug op de agenda staat, heeft het Comité Herindeling Nee! zich beijverd ook een burgerinitiatief te organiseren. Volgens de fractie van D66 is dit niet de manier waarop het burgerinitiatief gebruikt zou moeten worden. Het onderwerp staat immers al op de agenda. Bij deze constatering zouden wij het kunnen laten, maar het verwijt dat wij ons arrogant opstellen ligt dan voor de hand en voor je het weet heb je een 'rode kaart' te pakken.
Dus wat ons betreft spelen niet uitsluitend procedurele argumenten, maar ook inhoudelijke. Het comité vraagt ons de besluitvorming op te schorten en als provincie zelf een onderzoek te doen naar het draagvlak voor een herindeling. Dat raakt aan de verhoudingen en de spelregels tussen overheden. Zoals in het Statenvoorstel over de petitie ook is aangegeven, staat het elke gemeente vrij om dat op eigen wijze te doen. Nu zeggen dat zij het niet goed hebben gedaan, is ook arrogant.

Het is een klemsituatie. Dat is duidelijk. Hoe te luisteren naar signalen van de bevolking en aan de andere kant toch vasthouden aan een koers die wij als politieke partij, D66, op de Heuvelrug al lang varen, en dat is een koers vóór herindeling. Ook daarvoor zitten wij hier.
Wat betreft het laatste zijn wij niet van mening dat inwoners hun identiteit aan hun gemeente ontlenen, maar aan het dorp waarin zij wonen. Dat wordt door de herindeling niet anders. Bij het volgende agendapunt komt dat nog aan de orde. Er zijn allerlei gronden die pleiten voor opschaling van de gemeenten. Er zijn diverse problemen die de gemeentegrenzen overstijgen en die aangepakt moeten worden.
Samenwerking tussen gemeenten biedt uiteindelijk geen oplossing. Herindeling naar de mening van onze partij wel. Herindeling betekent een oplossing van problemen waar de meeste burgers gelukkig niets van merken of alleen in indirecte zin, bijvoorbeeld als de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) straks niet goed wordt ingevoerd en de zorg aan bewoners een rommeltje wordt. Voor een kwart ambtenaar is dat immers niet te doen. Wij voorzien negatieve gevolgen van het achterwege laten van herindeling, daar waar het comité nadelen van herindeling vreest, zoals stijgende lasten en verminderde dienstverlening.

En inderdaad, stijging van lasten komt voor, overigens ook zonder herindeling. Verminderde dienstverlening zien wij niet direct. Het comité laat zich leiden door minder geslaagde voorbeelden van herindeling, maar er zijn ook goede voorbeelden. Denk bijvoorbeeld aan Wijk bij Duurstede.

Resumerend. De petitie kan op formele gronden niet als burgerinitiatief worden aangemerkt. Echter, ook na inhoudelijke afweging van het verzoek en de argumenten van het Comité Herindeling Nee!, komen wij niet tot een andere afweging.

De heer STREEFLAND (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het inmiddels regionaal bekende Comité Herindeling Nee! heeft in korte tijd veel werk verzet. Naast het verzamelen van namen en handtekeningen, heeft zij zich ook beijverd om rode kaarten uit te delen aan politici, zo zeg ik op de website. Overigens werden die rode kaarten weer geneutraliseerd door groene kaarten, die ook worden uitgedeeld.
Inhoudelijk is het verzoek van het comité feitelijk een cri de coeur tegen herindeling. Formeel is dat getracht te modelleren langs de weg van de regels van de verordening Burgerinitiatief. Ik wil niet te lang stilstaan bij de formele aspecten. Collega's die voor mij hebben gesproken, hebben dat uitgebreid gedaan. Het comité geeft zelf aan, voor wat betreft de juridische onderbouwing, dat zij contact heeft gezocht met de provincie voor een juridische toets. Ook zegt zij dat naar die uitkomsten goed moet worden geluisterd. Nu wil het feit dat van provinciezijde een juridische toets niet in het voordeel van het comité is uitgevallen. Wat echter wel zo is, is dat ondanks dat formele, juridische scharnieren, het comité heeft bereikt dat haar boodschap inhoudelijk volop in de schijnwerpers is komen te staan.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter!
De vraag of dit verzoek van meer dan 2000 burgers nu wel of niet precies aan de regels van het burgerinitiatief voldoet, is eigenlijk helemaal niet zo interessant. Waar het om gaat, is dat politici het fatsoen moeten hebben signalen van de burgers altijd serieus te nemen.
De SP kan leven met het feit dat het burgerinitiatief niet geldig wordt verklaard. Strikt formeel gesproken is het niet het juiste instrument; het betreffende onderwerp stond en staat immers al op onze agenda. Dat zou dan de grond moeten zijn waarop het initiatief wordt afgewezen.
De SP kan zich helemaal niet vinden in de argumentatie dat het initiatief in strijd is met artikel 4 lid a van de verordening. Het peilen van het draagvlak voor de herindeling onder de bevolking zou een taak zijn van de lokale democratie. Of dit nu juridisch wel of niet correct is, het is toch met gezond verstand niet te begrijpen dat wij een verzoek van burgers met dit argument aan de kant leggen, terwijl het er wel naar uit ziet dat wij een herindeling doorduwen waartegen één van de betrokken gemeenten heel duidelijk nee heeft gezegd, te weten Leersum.
De SP hecht er waarde aan duidelijk afstand te nemen van dit deel van het Statenvoorstel.

De inhoud van het verzoek van het comité zal ik bij het volgende onderwerp uitgebreid aan de orde stellen.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij praten hier vanavond over een opmaat naar het volgende agendapunt: de herindeling Utrechtse Heuvelrug. Voor ons ligt een burgerinitiatief van een groep betrokken burgers. Burgers, die zoals al gezegd is, in een cri de coeur uitdrukking willen geven aan hun gevoelens ten aanzien van het proces en de procedure die achter hen ligt middels een bijzonder initiatief – de opbrengst ervan is, eerlijk gezegd, verrassend geweest – op een bijzonder moment. Heel laat in het traject wordt dit burgerinitiatief georganiseerd en in ons midden neergelegd. Daarbij kun je vragen stellen, alleen worden die vragen wel eens verschillend beantwoord. Als Driebergen aan het eind van een traject aansluit, is dat voor iedereen een aangename verrassing. Als een burgerinitiatief wat laat in het traject van start komt, is het dan een onaangename verrassing? Dat mag het volgens ons niet zijn.
Twee zaken zijn voor ons vanavond van belang. Hoe passen wij een verordening toe, die wij zelf hebben ingesteld, zodat het geen precedenten oplevert naar elk ander initiatief? Hoe kijken wij naar de inhoudelijke kant van die afweging? Als wij kijken naar de inhoudelijke kant van de verordening, dan moeten wij helaas constateren dat het burgerinitiatief niet beantwoord aan de inhoudelijke kant van de verordening ten aanzien van het onderwerp van dit moment gelet op onze agenda en de behandeling van de herindeling.
Anderzijds, als je kijkt naar de procedurele kant van de zaak, laat onze verordening de ruimte om te

interpreteren dat het daar wel aan voldoet, maar vervolgens eveneens dat het daar uitsluitend aan zou hoeven te voldoen. Die multi-interpretabelheid brengt ons naar ik meen in een zekere verlegenheid. Anderzijds kan het ons uit die verlegenheid weghalen als wij recht doen aan het doel van het initiatief, namelijk: een boodschap afgeven die een inhoudelijke behandeling krijgt op een moment dat het ertoe doet. In dat opzicht pleiten wij ervoor onze verordening correct toe te passen en daaromheen geen ruis te laten ontstaan die nog meer onduidelijkheid naar de toekomst veroorzaakt. Vervolgens moeten wij vaststellen dat deze verordening een reparatie behoeft. Daarover moeten wij heel duidelijk en eerlijk zijn. Daarna gaat het om de vraag waarop je in de eerste plaats een initiatief beoordeelt: voldoet het aan de kern van de verordening? En dat is de inhoudelijke afweging.

Nogmaals, de boodschap is helder. Het is eveneens helder dat die boodschap niet in de lucht wordt geroepen, maar dat hier duidelijk sprake is van een gevoelen en van een menig die ertoe doet, ook als het gaat om het welslagen van het proces dat hierop volgt. Daarom hechten wij eraan de inhoud van het burgerinitiatief straks nadrukkelijk te betrekken bij de beraadslaging en die mee te wegen als het gaat om de herindeling van de Utrechtse Heuvelrug en om de vraag wat de uitslag daarvan zal zijn. Daarom zal onze fractie met name ingaan op de inhoudelijke kant van het initiatief en vervolgens haar inbreng afronden met een motie die ook door andere fracties is ondersteund. Daarmee geven wij volgens ons voldoende inhoud aan de betrokkenheid van burgers, die aan ons een helder signaal hebben afgegeven.

De VOORZITTER: Daarmee sluit ik de bijdrage van de Staten af. Namens het college meld ik u dat er voor het college geen aanleiding is nader op deze discussie in te gaan, anders dan te onderschrijven dat het ook de opvatting van het college is dat er een juridisch beletsel ligt het burgerinitiatief ontvankelijk te doen zijn. Als uw voorzitter deel ik de opvattingen die door de Staten naar voren zijn gebracht om zo snel mogelijk de verordening te doen wijzigen.
Als voorzitter van de Staten, lijkt het mij goed tegen de mensen op de publieke tribune te zeggen dat het agendapunt Burgerinitiatief zojuist behandeld is tegen de achtergrond van de vraag hoe het zit met de ontvankelijkheid. De conclusie daaruit is, welswaar met verschillende toonzettingen, dat formeel juridisch er geen sprake kan zijn van het in behandeling nemen van het burgerinitiatief. Als voorzitter benadruk ik nog eens, dat alle fracties betogen dat de inhoud van wat u hebt beoogd met het burgerinitiatief aan de orde komt bij de behandeling van het volgende agendapunt. Dat is ook het standpunt van het college en namens het college zal er voor wat betreft de inhoud van het initiatief van deze groep burgers op worden ingegaan.
Ik constateer dat niemand over dit onderwerp nog het woord verlangt. Ik sluit het onderwerp af.

PS2004BEM33
Herindelingsadvies Heuvelrug

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In de Statenvergadering van januari heeft onze fractie aangegeven waarop wij het te ontvangen herindelingsadvies Heuvelrug zouden gaan toetsen. Dit betrof, zoals u zich zult herinneren, enerzijds de nader uit te werken varianten en anderzijds de lokale en maatschappelijke gedragenheid. Ik heb mijn betoog gemakshalve in vier punten ingedeeld.

Wat de nader uit te werken varianten betreft willen wij het volgende opmerken:
Het CDA heeft in januari aangegeven dat met name de sterke en de zwakke kanten van de varianten MALDD, MALD en WAL/DrieMaDo nader geconcretiseerd dienden te worden. Met name was het van belang de meerwaarde van die varianten voor de betrokken burgers zichtbaar te maken. Iets, wat op zich al nodig is om maatschappelijk draagvlak te verkrijgen.
In de commissie heb ik al gezegd niet echt onder de indruk te zijn van het stuk dat ons daartoe nu is voorgelegd. Ik wijs bijvoorbeeld op wat ik over de samenvattende tabel bij de scores naar aanleiding van MALDD en DriMaDo heb opgemerkt. Met dezelfde onderzoeksgegevens kom ik tot andere invullingen, die wat mij betreft logischer zijn. Ook hebben wij aan de orde gehad een vraag uit de inspraak: is het mogelijk bij de stukken toe te voegen de rapportage die gemaakt is rond WAL? Ik heb begrepen toen dat het aan de orde was, maar misschien is het goed dat nog even te bevestigen.
Onze fractie had overigens die vergelijking tussen beide varianten niet eens zo nodig: WAL enerzijds en DrieMaDo/WAL anderzijds. Wat ons betreft

hadden beide varianten voldoende daadkracht en draagkracht moeten kunnen waarmaken. Het CDA kan en kon aan beide varianten dit punt geven bij gebleken lokale maatschappelijke gedragenheid. Daarin is er wat dat betreft voldoende duidelijkheid. Bij de inspraak in de commissie is ook verwoord dat de informatie over die maatschappelijke gedragenheid die in de rapportage stond en die ook bijgevoegd is, niet in alle gevallen geënt was op een situatie waarbij beide varianten aan de bevolking voorgelegd waren. Ik kom daarop nog terug.
Onze eerste conclusie is: beide varianten, zowel MALDD als WAL/DriMaDo zijn en waren voor onze fractie aanvaardbaar mits een voldoende gedragenheid. Dus daarover bestaat geen onduidelijkheid: beide zijn voor ons aanvaardbaar.

Het tweede punt betreft de positie van Wijk bij Duurstede. Een tussenstap: in het project zijn in totaal zes gemeenten aan de orde geweest en niet vijf gemeenten. Dat betekent dus niet alleen Amerongen, Doorn, Driebergen en Leersum, maar ook Wijk bij Duurstede. Waarom dit lijstje? Aan de orde is dus ook een gemeente die bij een eventuele keuze voor een variant MALDD niet bij herindeling betrokken wordt. Van belang is dus bij een afweging dat die gemeente niet ineens in een andere herindeling terecht gaat komen, waardoor bij het afwegen de bevolking inderdaad niet kan kiezen of men richting de Heuvelrug in WAL wilde of bijvoorbeeld een Kromme-Rijngemeente die ooit genoemd is. Als dat zo zou zijn, behoor je dat nu mee te wegen, anders lopen mensen in een fuik. Zoals bij het vorige agendapunt al duidelijk gebleken is, moet je de maatschappelijke gedragenheid nadrukkelijk open houden. Dat doe je alleen maar als je de keuze transparant maakt. Dit dilemma dat ik nu schets, hoeft overigens niet aan de orde te zijn als duidelijk is dat Wijk bij Duurstede zelf voldoende draagvlak heeft om te kunnen bestaan. Met andere woorden: als er geen initiatieven komen vanuit de provincie, van het college van GS of van wie dan ook, waarbij gezegd wordt dat men feitelijk in een herindeling moet gaan opteren. Met andere woorden: als Wijk bij Duurstede wat het college betreft zelfstandig kan bestaan, dan wel uit eigen beweging gaat kiezen voor een herindeling als die situatie zich voordoet, is dat uitstekend. Dan is dat in elk geval een verhaal waarbij die gemeente nu niet in een fuik geloodst wordt.

Dan is dit onze tweede conclusie: wij vinden het dus belangrijk te horen dat door een ontwikkeling waarbij WAL niet meer aan de orde zal zijn, Wijk bij Duurstede wat het college betreft niet automatisch in de andere situatie terechtkomt, maar zelfstandig kan bestaan dan wel kan opteren vanuit de onderkant van de samenleving voor een herindeling die op dat moment zou kunnen spelen.

Het derde punt is het maatschappelijk draagvlak. Het is het lastigste onderwerp van vandaag. Ik splits het in twee onderdelen: wat schrijft de wet voor en wat is de eigen verantwoordelijkheid van de provincie?
Wat schrijft de wet voor? Dat is deze week door het college bij herhaling al genoemd. Het is ons duidelijk. Het college heeft terecht gewerkt conform de wet.
Welke eigen verantwoordelijkheid kan gegeven dat wetskader door de provincie gedragen worden? Op welke wijze kun je meer doen dan de wet als minimum aangeeft om een maatschappelijk draagvlak te krijgen bij een voor de bevolking belangrijke zaak, zoals het samenvoegen van meerdere gemeenten?
Onze fractie wil in dezen niet treden in de verantwoordelijkheden van gemeentebesturen. Het moge duidelijk zijn dat wij ons nu niet richten op gemeentebesturen, maar op het college van GS. Gedeputeerde Staten zijn in het duale stelsel zoals wij het nu kennen in de periode van januari tot heden de leidende factor geweest. Gemeentebesturen hebben per definitie weinig ervaring met herindelingen. Dat heeft een provincie natuurlijk veel meer. Provincies hebben meer van dit soort processen bij de hand gehad. Het CDA is van mening dat de provinciebesturen, door schade en schande in leerprocessen wijs geworden, beter met dit bijltje kunnen hakken. Zij moeten een goede start kunnen bereiken bij gemeenten die in een herindelingsproces zitten en zij kunnen gemeentebesturen ondersteunen bij het vinden van de beste dan wel de minst slechte weg.
Wij hadden verwacht dat het college vanaf januari tot nu GS in dezen de betrokken gemeentebesturen wat meer of op een andere manier hadden kunnen ondersteunen, om toch daadwerkelijk voor zo'n project tot het zo noodzakelijke maatschappelijke draagvlak te raken, zodat de kans op succes voor een herindeling daardoor vergroot wordt.
Dan kom ik op mijn derde conclusie. Wij achten voor de toekomst van belang de wijze waarop herindelingen in de toekomst worden vormgegeven, daarin op korte termijn afspraken met het college en met

andere fracties te maken over de wijze waarop zo'n maatschappelijk draagvlak het beste kan worden ingevuld en op welke wijze gemeenteraden vanuit hun eigen verantwoordelijkheid daarin kunnen worden ondersteund.

Mijn vierde en laatste punt is opnieuw het maatschappelijk draagvlak. Wat de Heuvelrug betreft staat onze fractie voor een vervelend dilemma. In januari hebben de Staten uitgesproken dit jaar de besluitvorming met betrekking tot de herindeling op de Heuvelrug af te ronden. Redenen om dit niet te doen moeten zwaar zijn. Met betrekking tot het maatschappelijk draagvlak is het aan de MALDD-gemeenten bestuurlijke duidelijkheid te geven door vier van de vijf gemeenteraden. In die zin is het de gemeenteraad die besluit. Wat dat betreft is het duidelijk. Vier van de vijf gemeenteraden hebben voor MALDD gekozen en Leersum voor WAL en Wijk bij Duurstede heeft daarin een eigen positie. Maar, en dat is een dilemma, de gedragenheid bij de bevolking ligt minder vanzelfsprekend. De indieners van het burgerinitiatief hebben dat nog eens extra duidelijk gemaakt. Ik zeg "extra", want dat is natuurlijk niet de enige informatie die wij hebben. In de peilingen is dit best wel gedifferentieerde punt aan de orde gekomen en bij de inspraak is het van verschillende kanten in de commissie behandeld geweest. De indieners van het burgerinitiatief hebben dit duidelijk gemaakt op hun manier. Andere insprekers vanuit gemeenten hebben het eveneens duidelijk gemaakt. Het is overigens jammer dat het initiatief zo laat van de grond gekomen is, maar een initiatief van burgers is anders dan een initiatief van overheden. Ik kan mij best voorstellen dat deze burgers op een bepaald moment op het idee gekomen zijn door het burgerinitiatief van Maartensdijk. Je mag mensen niet kwalijk nemen dat zij laat dingen ontdekken, zolang zij maar tijdig in het proces zitten. En zij zitten tijdig in het proces, dus het is niet onze rol waardeoordelen te geven. Wij moeten juist ten behoeve van die burgers functioneren. Beweging is wel onze rol. Daar kom ik nog op terug.
De vierde conclusie. Wij vinden het van belang te vernemen hoe het college denkt om te gaan met de geluiden die nu te horen zijn. Op welke wijze wil het college bij het eventueel overnemen van het voorstel dat door het college zelf is voorgelegd, eraan werken om alsnog te verkrijgen dat er in de Heuvelrug bij die MALDD-gemeenten een maatschappelijk draagvlak te realiseren valt? Natuurlijk is het een signaal dat verstaan moet worden en waarmee de provincie moet omgaan. Dat ligt natuurlijk primair bij de gemeenten zelf, maar ik kan mij voorstellen dat ook de provincie en met name GS daarop een visie heeft. Die betrokkenheid is immers van ontzettend groot belang voor het samenvoegen van die gemeenten, want wil je zo'n proces tot een goed einde brengen, dan moet je die burger gewoon serieus nemen. En laten wij wel wezen: als wij dat niet doen, is het uiterst slecht voor de politiek, voor de provincie.
En wat is ons bestaansrecht als wij alleen maar postbode spelen tussen gemeenten en het Rijk?

De eindconclusie. Wij hebben vier punten genoemd. Eén punt is de mededeling dat wij niet verder gaan dan de twee varianten. Wij hebben drie punten genoemd waarover wij duidelijkheid willen horen van het college. Vooral wat betreft Wijk bij Duurstede: is er een weg open zodat men een keuze kan maken of heeft u ons impliciet een besluit doen nemen dat geen keuze meer inhoudt voor Wijk bij Duurstede? Dat is iets wat wij niet willen horen. Dan is er nog een punt over maatschappelijke gedragenheid in de toekomst en op de korte termijn op de Heuvelrug.
De motie die zojuist is aangekondigd heeft dezelfde bestanddelen als drie van de door mij genoemde vier punten. Het zal u niet verbazen dat onze fractie deze motie mede heeft ondertekend. Ik hoop dan ook dat de behandeling in deze Staten ertoe leidt dat GS de motie overneemt. Dan ontstaat er maximale duidelijkheid.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Herindeling is een onderwerp dat wellicht meer dan menig ander onderwerp direct raakt aan onze taak als volksvertegenwoordiger. Het is onze taak uiterst zorgvuldig te kijken naar alle overwegingen aangaande het wel of niet besluiten tot een herindeling en tot het afwegen van varianten en belangen. Daarbij proberen wij tot de op dit moment beste keuze te komen, wel wetende dat niet iedereen daarmee blij zal zijn. Het is belangrijk dat wij daarbij een duidelijk en transparant standpunt innemen, waar wij volledig achter staan.
De PvdA is voor het voorstel zoals het nu voorligt: herindeling van de MALDD–gemeenten tot één nieuwe gemeente. Dit voorstel lijkt ons gezien de historie en de discussie die wij in de Staten al meer dan een jaar hierover voeren de meest optimale keuze.

Niet iedereen is er blij mee, maar de meerheid steunt het voorstel. Men is na het besluit om te starten met de herindeling voortvarend aan de slag gegaan om de nieuwe gemeente vorm te geven en een grondleggend document op te stellen met vertegenwoordigers van gemeentebesturen en gemeenteraden.

Het besluit om tot deze herindeling te komen is zeker niet lichtvaardig tot stand gekomen. Het initiatief is genomen door de gemeenten zelf. Persoonlijk had ik als nieuw Statenlid in 2003 na het werkbezoek aan Leersum het idee dat het nog maar de vraag was of de voorgestelde herindeling, zeker voor Leersum, wel zo nodig was. Naarmate je echter meer informatie krijgt, met mensen uit de gemeenten spreekt en na het werkbezoek in het gebied en de hoorzittingen van eind 2003, werd de noodzaak toch duidelijk. Bij de ene gemeente gold die noodzaak meer dan bij de andere, maar de gemeenten waren het er zelf wel over eens dat er iets moest gebeuren. Eerst was er nog de discussie of het om een herindeling moest gaan of dat vérgaande, niet-vrijblijvende samenwerking een optie was. Later was elke gemeente het er toch wel over eens dat besloten zou moeten worden tot een herindeling. Alleen welke variant dat zou moeten zijn, was voor sommige gemeenten nog de vraag.
Wij waren de vorige keer al duidelijk in onze mening, dat gezien de informatie die wij tot onze beschikking hadden, MALDD de meest wenselijke optie was. Wij vroegen ons daarbij af of nader onderzoek naar andere varianten niet een soort fopspeen was. Dit, omdat wij tijdens de gesprekken met de gemeenten nadrukkelijk hebben gekeken naar second-best-opties. Daaruit kwam geen andere variant naar voren dan de nu voorliggende variant.
Het is voor de duidelijkheid die wij nu gekregen hebben, toch goed geweest dat er een nader onderzoek is gedaan naar de verschillende varianten, zodat nu duidelijk is dat het draagvlak voor DriMaDo en WAL aanzienlijk minder is dan het draagvlak voor MALDD.

Herindeling is mensenwerk. Helaas is van tevoren nooit te garanderen dat een herindeling succesvol zal zijn. Het wordt voor een groot deel bepaald door de mensen die de nieuwe gemeente vorm geven: hun energie en wil – of onwil – om er iets van te maken en daarbij de burgers voldoende te betrekken. In principe hoeven burgers niet zo veel van een herindeling te merken. Veel blijft hetzelfde. Terugkijkend op herindelingen is er door tegenstanders vaak gememoreerd dat herindelingen vaak mislukken.
Er zijn echter ook herindelingen die goed gegaan zijn. De annexatie van het dorp Hoogland door de stad Amersfoort per 1 januari 1974 is een voorbeeld van een herindeling waartegen erg veel verzet is geweest. In januari van het afgelopen jaar is de balans opgemaakt over wat de herindeling uiteindelijk voor Hoogland betekend heeft. De conclusie van de meest fervente tegenstemmers van de herindeling destijds, was dat het uiteindelijk toch goed geweest is voor Hoogland. Dat zie je ook in Hoogland. Het is nog steeds een actief dorp met een eigen identiteit en het heeft meer voorzieningen dan menig andere wijk in Amersfoort. Ook in andere delen van Nederland, zoals in de provincies Friesland en Zeeland, zijn er recent grote herindelingen geweest. In Zeeland is het hele eiland Walcheren op de steden Middelburg en Vlissingen na, één gemeente geworden en het lijkt niet tot noemenswaardige problemen te leiden.
Belangrijk lijkt wel dat herindelingen succesvoller lijken te zijn als de oude gemeenten de identiteit grotendeels kunnen behouden en daarvoor voldoende ruimte krijgen. De goede dingen uit de oude gemeenten moeten behouden blijven en er moeten nieuwe dingen aan worden toegevoegd. Daarnaast is het belangrijk te erkennen dat er pijn is bij de gemeente of bij delen van de bevolking die tegen herindeling zijn en dat daarmee serieus omgegaan wordt.

Veel is er te doen om het begrip “draagvlak”: hoe dat bepaald moet worden en wie het bepaalt. Wij zijn van mening dat het primair de gemeente zelf is die onderzoek doet naar draagvlak en aannemelijk moet maken dat op een serieuze wijze gedaan te hebben. Dat betekent ook dat het elke gemeente vrij staat het draagvlak op de door haar meest geschikt geachte wijze te meten. Een meningspeiling onder de bevolking is een van de mogelijkheden, maar niet in alle gevallen de meest gewenste mogelijkheid.
Wij zijn van mening dat de gemeenten op voldoende wijze draagvlak hebben aangetoond. Tijdens het werkbezoek en ook daarna hebben wij kunnen constateren dat de meeste gemeenten vrij goed weten wat er onder hun bevolking leeft. Ook gemeenten die wel een peiling onder de bevolking hebben gehouden, maar die uiteindelijk niet geheel de voorkeur van de peiling hebben gevolgd, hebben dat

gedaan met goede argumenten. Het is uiteindelijk de gemeenteraad die beslist. De gemeenteraad bestaat uit gekozen volksvertegenwoordigers, die uiteindelijk moeten beslissen wat zij denken dat het beste is voor hun gemeenten. Zij moeten daarbij een goed verhaal hebben en het uit kunnen en uit willen leggen aan hun kiezers. Zoals wij als Staten de keuze die wij nu maken moeten uitleggen aan ónze kiezers.

Het stationsgebied Driebergen. Recent was er opnieuw discussie over het stationsgebied Driebergen. In het eerst besluit is duidelijk vastgesteld dat het stationsgebied Driebergen tot de nieuwe gemeente gaat behoren en dat er geen grenscorrecties zullen komen. Wij willen daaraan vasthouden en wij willen daar duidelijk over zijn: Driebergen stapt uit het BRU en gaat op in de nieuwe gemeente Heuvelrug waar het stationsgebied deel van uitmaakt. Voor Driebergen was dit een van de twee voorwaarden die gesteld werden om mee te doen aan het herindelingsproces. Wij zijn toen met de voorwaarden van Driebergen meegegaan. Er is naar onze mening geen enkele reden daarop terug te komen. Daar zijn wij helder in.
De bezwaren van het BRU en de gemeente Zeist zijn vanuit hun gezichtspunt op zichzelf begrijpelijk. Naar onze mening moet het echter goed mogelijk zijn dat de nieuwe gemeente Heuvelrug in goed overleg met het BRU en met de gemeente Zeist tot goede afspraken komt over het stationsgebied.

Nazorg herindeling.
GS stelt voor na vijf jaar de kwaliteit van het bestuur en het ambtelijk apparaat opnieuw te meten en heeft in de notitie Nazorg de rol van de provincie daarin vooral in faciliterende zin geschetst. Dat is een goede zaak, maar wat ons betreft zou het wel wat verder mogen gaan. Er zouden duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden tussen de provincie en de nieuwe gemeente om daadwerkelijk maatregelen te nemen als er problemen worden geconstateerd. De provincie zou hierin nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid moeten nemen binnen de ruimte die zij van de nieuwe gemeente krijgt.
Ook zouden wij het op prijs stellen als de commissie BEM periodiek geïnformeerd wordt over de voortgang van het proces. Het lijkt ons eveneens wenselijk binnen een afzienbare tijd over herindeling in een breder kader te spreken.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Van Bruggen spreekt over het draagvlak en zegt op een gegeven moment dat een meningspeiling daarbij niet altijd de meest gewenste vorm is waarin een gemeente dat draagvlak kan onderzoeken. Dat verbaast mij een beetje. Ik kan mij voorstellen dat men liever een referendum wil houden. Dat geldt voor de SP. Maar goed, een referendum kun je zien als een vorm van meningspeiling. Wat is dan een betere wijze voor een gemeente om het draagvlak te peilen volgens de fractie van de PvdA?

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Voor de gemeente Maarn bijvoorbeeld is het allang een gepasseerd station om nog te praten over herindeling. Het is dan geen zinvol instrument om een meningspeiling te houden onder de bevolking van Maarn om te onderzoeken of men voor of tegen een herindeling is. Het is een discussie die al zes jaar geleden gevoerd is. Daar is het nu zaak te vragen wat de gemeenteraad ervan vindt en wat het standpunt is. Dan is het overbodig een meningspeiling onder de bevolking te houden.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat maakt de zaak iets duidelijker. Mevrouw Van Bruggen zegt echter niet dat er een betere mogelijkheid is om het gemeentelijk draagvlak te peilen. Nee, zij zegt dat de gemeente dat draagvlak niet hóeft te peilen. Dat is overbodig. Dat begrijp ik uit haar woorden.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat heb ik ook gezegd. Het is een van de mogelijkheden, maar het is niet in alle gevallen de meest gewenste mogelijkheid.

De heer DITEWIG (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij staan vandaag voor de beslissing als Staten van Utrecht een definitieve uitspraak te doen over het voornemen tot de gemeentelijke herindeling van Maarn, Amerongen, Leersum, Doorn en Driebergen. De fractie van de VVD heeft op 19 januari jl. al duidelijk gemaakt wat de bestuurlijke oplossing voor deze gemeenten zou moeten zijn, toen wij voor de Arhi-procedure stemden. Daarbij gaf de fractie van de VVD aan dat betrokken gemeenten zelf, en niet van bovenaf opgelegd, hun toekomstvisie bepalen, zoals zij dit verwoordden in “Strategische doelen voor de Heuvelrug 2001-2025; groen en leefbaar”.

Vanaf de jaren tachtig waren de gemeenten daar al mee bezig; individuele burgers, maatschappelijke organisaties, ondernemers, politieke partijen en gemeenteraden. De kwaliteit van de Heuvelrug, dus hún gemeente, staat voorop. Dit werd ondermeer vastgesteld in tal van programma's, er werd gewikt en gewogen, maar de maatschappelijke, de politieke en bestuurlijke lijn is helder. Daarom volgde daarop de startnotitie "Naar een nieuw bestuurlijk perspectief". Deze notitie werd door de gemeenteraden van Maarn, Amerongen, Leersum en Doorn aangenomen. In 2003 heeft ook de gemeenteraad van Driebergen hiermee ingestemd en is gaan deelnemen aan het overleg, dat uitgroeide van Leersums Beraad tot Heuvelrug Beraad. Dit beraad wilde voldoende bestuurskracht, om die beoogde kwaliteit te kunnen waarmaken. Daarom werd de provincie verzocht een onderzoek daartoe te doen, dat resulteerde in het rapport "Naar een bestuurskrachtige Heuvelrug". Driebergen had de keuzevrijheid en sloot zich aan bij die uitkomst: MALDD. Leersum koos voor de WAL-variant. Alleen de beoogde partners Amerongen en Wijk bij Duurstede niet.

Conclusie. Vijf betrokken gemeenteraden kozen wel voor herindeling. Eind augustus/begin september 2004 spraken de gemeenteraden van Maarn, Amerongen, Doorn en Driebergen zich uit voor de Heuvelruggemeenten.
Lopende deze ontwikkeling zijn de MALDD-gemeenten al met de voorbereidende fase conform de Arhi-procedure begonnen om de ambities goed op de rails te krijgen. Wij zijn van mening dat dit uiterst zorgvuldig en doelgericht gebeurt. Er wordt nu ingezet op schaal, sturing en samenhang om de gemeentelijke kwaliteit de wezenlijke factor te laten zijn in dit herindelingsproces. Het gaat niet om een exclusieve technische processturing, maar om de gewenste maatschappelijke samenhang duidelijk in die nieuwe gemeentelijke organisatie te brengen. Onze burgers zijn de primair belanghebbenden in dit proces. Dat staat voor de VVD voorop. De heer Van der Zee, VVD-fractievoorzitter in Doorn, verwoordde dit concreet in de Statencommissie BEM van 15 november jl., door te stellen:

- dat een Heuvelruggemeente niet meer de extra kosten van ingehuurd personeel op de burger behoefte te verhalen, omdat er dan goed gekwalificeerd personeel is;
- dat de verkeersafwikkeling voor de Heuvelruggemeente dan integraal uitgevoerd kan worden;
- dat de opgaven van de ruimtelijke ordening dan wezenlijk afgewogen kunnen worden;
- dat de burger meer veiligheid geboden kan worden;
- klein kan dan juist slagen door groter georganiseerd te zijn, in die schaalgrootte waarbij de deelnemende gemeenten de maatschappelijke en economische infrastructuur in stand kunnen houden en daaruit een meerwaarde voor de nieuwe gemeente kunnen ontwikkelen.

De VVD is de heer Lokker erkentelijk voor zijn antwoorden op onze vragen die in de commissie zijn gesteld aangaande de toekomst van het stationsgebied Driebergen en de financiële en bestuurlijke afhandeling bij uittreding van Driebergen uit het BRU. Toch bestaat hierover nog steeds ongerustheid uit hetgeen wij daarover horen. Wil het college hierop nog een keer reageren?
Over de nazorg heeft het college zich reeds uitgesproken. Daarover horen wij graag toch nogmaals een duidelijke reactie.
Over het draagvlak heeft de VVD bij monde van de heer Swane zich zo-even al uitgebreid uitgesproken.

Afrondend. De fractie van de VVD stemt in met het voorstel van GS om een Heuvelruggemeente te vormen met ingang van 1 januari 2006. Echter, met deze instemming nemen wij nog geen afscheid van een uniek herindelingsproces, dat zich zo in de tijd ontwikkeld heeft. Het woord is nu aan de Staten-Generaal.
Tot slot zijn wij alle betrokkenen, zeker ook van ambtelijke zijde, zeer erkentelijk voor hun inzet om tot dit resultaat te komen.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter!
Sommige onderwerpen liggen relatief eenvoudig: je bent voor of je bent tegen. Soms is het zelfs zo dat het er eigenlijk niet zo veel toe doet, omdat je er niet echt over gaat. Ik herinner mij uit mijn jonge jaren dat ik een keer op een PSP-congres een amendement aangenomen heb gekregen, waarbij Nederland uit de Europese Unie moest. Dat was zo'n moment van relatieve duidelijkheid en eenvoud en met een grote schoonheid.
Andere onderwerpen zijn ingewikkelder; naar hun aard of omdat ze gemengde gevoelens oproepen. Dan

klemt het te meer als het onderwerpen zijn waarbij ook sprake is van een rechtstreekse politieke verantwoordelijkheid, zoals bij het onderhavige voorstel.
Het herindelingsvoorstel Utrechtse Heuvelrug behoort voor mij en voor mijn fractie tot de tweede categorie: een ingewikkelde afweging, gemengde gevoelens oproepend en een provinciaal-politieke hoofdvraag betreffend. Bovendien is het een kwestie die burgers feitelijk en psychologisch raakt. Wij zullen dan ook op basis van een zakelijke beoordeling en in het licht van ons programma, maar ook kijkend naar het algemeen belang, in de loop van de avond komen tot een standpunt.

Eerst enkele algemene opmerkingen.
GL heeft traditioneel aarzelingen bij gemeentelijke herindelingen, want herindelingen staan gelijk aan schaalvergroting, terwijl GL aan kleinschaligheid in veel opzichten allerlei voordelen verbonden ziet. Bovendien gaat het ons om de identiteit van lokale gemeenschappen en om de sociale samenhang van dorpen en kernen. Die kunnen in het gedrang komen bij herindelingsprocessen. Een ander punt is dat herindelingsprocessen vaak technocratische operaties zijn, waarbij burgemeesters en wethouders grote en vaak eenzame hoogten bereiken en waarbij het eindresultaat is: een nieuw gemeentehuis, ergens midden op de Heuvelrug of ergens anders, vol met doctorandussen.
Als je kijkt naar de resultaten van herindelingen, valt bij evaluaties op dat op ambtelijk niveau er vaak tevredenheid is over de kwaliteitsverbetering, maar dat dit lang niet altijd spoort met de beleving en ervaring van burgers. Dat is de ene kant.
Aan de andere kant is het duidelijk dat er op de Heuvelrug wat moet gebeuren. Dat blijkt uit allerlei rapportages en andere signalen. Wij hebben als GL in het recente verleden ons bereid verklaard een herindeling te overwegen. Daarbij speelt ook een rol dat hier geen sprake is van een herindeling die van bovenaf is opgelegd of die het gevolg is van een of andere blauwdruk: de klassieke fout die de provincie in het recente verleden heeft gemaakt en die bijvoorbeeld tot de problemen bij De Bilt en Maartensdijk heeft geleid.
In het gebied zelf zijn initiatieven genomen; Leersums Beraad, het Heuvelrugberaad en welk beraad dan ook. Dat is voor ons een heel belangrijk gegeven bij de afweging. Daarmee zeggen wij niet dat de provincie een louter passieve rol te spelen heeft. Op het moment dat gemeenten iets willen, hebben wij ook als provincie een eigen verantwoordelijkheid en hebben wij de plicht een sturende of desnoods een bijsturende rol te spelen. Het kan zelfs nog zo zijn, als ergens een of meer gemeenten er echt een potje van maken, dat vanuit de provincie een initiatief tot herindeling wordt geëntameerd. Het basisprincipe is echter: van onderop, uitgaand van het draagvlak in het gebied zelf.

Dan ga ik naar het eerste concrete punt met betrekking tot het voorstel. Een aarzeling hebben wij nog steeds bij de geografische samenhang van dit gebied. Het is in wezen een enorm gebied. Een gebied dat begint op zo'n 300 meter van mijn voordeur aan de romantische Dijkstraat en eindigt in het, vanuit Veenendaal bezien, wel heel ver weg gelegen Bunnik. Is dit gebied niet te groot? Als de gedeputeerde zegt dat dit niet zo is, is het de vraag hoe hij ervoor gaat zorgen dat dit toch wel forse gebied een natuurlijke eenheid wordt, dat ook door de burgers als zodanig wordt beleefd.

Een ander concreet punt. Er is natuurlijk wel degelijk sprake van een soort restproblematiek.
Overberg: is eigenlijk meer georiënteerd op Renswoude/Woudenberg dan op de toekomstige eventuele Heuvelruggemeente.
De problemen bij Elst: deels Amerongen, deels Rhenen. Ik vind dat nog steeds een open einde hebben en ik wil van de gedeputeerde weten hoe hij daarmee omgaat in de naaste toekomst.
Het stationsgebied Driebergen/Zeist. Het is al eerder genoemd. Wij zijn het ermee eens dat dit gebied hoort bij de eventuele Heuvelruggemeente. Het stationsgebied Driebergen/Zeist is de poort naar de Heuvelrug en is wat ons betreft niet het begin van een grootschalige, grootstedelijke ontwikkeling. Dat zou wat onze fractie betreft een zeer ongelukkige ontwikkeling zijn. Dat neemt niet weg dat er bestuurlijke en financiële problemen en risico's zijn. De heer Ditewig vroeg het ook al: hoe gaan wij die problemen oppakken?

Dan kom ik bij de kernpunten voor de fractie van GL. Het gaat om twee zaken: de varianten en het draagvlak, zowel bestuurlijk als maatschappelijk.
Wij hebben bij de vorige gelegenheid toen wij over dit onderwerp spraken, ervoor gepleit niet alleen te kijken naar die ene Heuvelruggemeente, maar ook te kijken naar een mogelijk samengaan van Wijk bij

Duurstede, Amerongen, Leersum, of te kijken naar een gecombineerd samengaan met Driebergen, Maarn en Doorn. Wij hebben niet de indruk dat de gedeputeerde hier erg enthousiast voor in de weer is geweest. Wij hebben eigenlijk een beetje het beeld dat de gedeputeerde slechts een koude liefde heeft gevoeld, die inmiddels helemaal vergeten is, voor WAL/DriMaDo. Dat is de ene kant.
De andere kant. Als je kijkt naar wat er feitelijk is gebeurd met deze varianten, kun je heel scherp zeggen dat het uiteindelijk op één raadslid is gaan hangen. Wijk bij Duurstede zei alleen iets te willen als Amerongen en Leersum wat doen. Leersum wilde wel, maar Amerongen niet. Daar hing het, zoals gebruikelijk in Amerongen, op de verhouding zes/zeven of zeven/zes.
Heel scherp gezegd hangt zo'n variant dan op één raadslid. Dat vinden wij uiteindelijk niet zo'n fraai figuur. Tegelijkertijd moet je reëel zijn. Op het moment dat de variant WAL/DriMaDo echt een brede steun zou hebben gehad op de Heuvelrug, waren er natuurlijk buiten de signalen die er nu zijn geweest, ook andere signalen gekomen, of op gemeentelijk niveau of vanuit de samenlevingen. Kennelijk is er reëel dus niet zo'n groot draagvlak geweest voor die variant. Die constatering moeten wij ook maken.

Dan kom ik bij het tweede punt, het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak. Ik moet zeggen dat ook hier het beter had gekund; dat geldt zowel voor PS als voor GS. Ik vind dat wij als PS scherper moeten formuleren wat wij precies verstaan onder bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en hoe die vanuit onze taak en verantwoordelijkheid zich tot elkaar verhouden. Wat mij betreft had de gedeputeerde ook bij dit punt wat harder mogen lopen. Maarn en Doorn hebben het namelijk gelaten bij hoorzittingen. Dat had zonder in details te treden over wat het dan wel had moeten zijn, best 'een onsje meer' kunnen wezen. Ik constateer ook dat in Driebergen, maar ook in bijvoorbeeld Amerongen, de uitkomsten van burgerraadplegingen percentueel qua uitslag afweken van de uiteindelijk uitkomsten van de besluiten van de gemeenteraden. Ik erken hierbij echter wel dat een gemeenteraad als een democratisch gekozen orgaan een eigen verantwoordelijkheid heeft. Toch vind ik het niet helemaal duidelijk zoals het is gegaan met dat maatschappelijk draagvlak. Dat moet wat mij betreft voor de toekomst verbeteren.

Dan het burgerinitiatief. Dat is natuurlijk onmiskenbaar een signaal. 2200 handtekeningen. Dat maakt duidelijk dat er wel degelijk ook op de Heuvelrug twijfel is bij delen van de bevolking over de herindeling. Mijn verhaal is een beetje het verhaal van de gemengde gevoelens. Tegelijkertijd heb ik namelijk bij dit burgerinitiatief een gemengd gevoel. Waarom heeft men helemaal niets laten horen op het moment dat het ertoe deed? Toen de Statencommissie op werkbezoek was. Toen de provincie hoorzittingen organiseerde. Toen gemeenten hoorzittingen organiseerden of andere dingen ondernamen. Je zou je kunnen afvragen of je dat mag verwachten van burgers. Ik heb een enkeling ook horen zeggen dat burgers pas op een heel laat tijdstip dit zien aankomen. Dat geldt nu uitgerekend niet voor dit comité. Als je namelijk kijkt naar de kerngroep van dit comité, betreft het mensen die ik wil rekenen tot de ingewijden van de bestuurlijke processen op de Heuvelrug. Dus daarom vind ik het jammer dat op het beslissend moment niet van de reguliere inspraakgelegenheden gebruik gemaakt is. Dat betekent dat je aan de ene kant – dat signaal moet je niet veronachtzamen – te maken hebt met het signaal van het burgerinitiatief, maar dat je aan de andere kant uit de reguliere inspraakreacties niet kunt afleiden dat er geen draagvlak is. Integendeel, je zou juist kunnen zeggen bij dit reactiepatroon – er hebben vier of vijf anderen dan gemeenten gereageerd – dat er juist sprake is van een draagvlak.
Niettemin vinden wij dat er wel degelijk een probleem is. Wij willen graag van de gedeputeerde horen hoe hij tegen het burgerinitiatief aankijkt en hoe hij tegen het probleem van het maatschappelijk draagvlak aankijkt.
De fractie van GL wil via een motie op twee punten hieromtrent duidelijkheid krijgen. De fractie van de SGP zal de motie ook namens ons straks indienen. Enerzijds vinden wij dat wij als provincie een beleidskader moeten opstellen voor herindelingen, en voor toekomstige herindelingen zo die aan de orde mochten zijn, waarin volkomen helderheid wordt gecreëerd over het bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak, wat daarbij de rol en de taak van de provincie is, wat de verwachtingen zijn van gemeenten, hoe het bestuurlijk en het maatschappelijk draagvlak zich onderling verhouden, et cetera. Ook andere zaken horen een plek te krijgen in dat beleidskader. Dat is het ene deel van de motie.

Het andere deel van de motie houdt in dat wij van mening zijn dat er, mocht de Heuvelruggemeente er komen, voluit moet worden ingezet op het maximaal betrekken van burgers. Als het bijvoorbeeld gaat om de evaluatie van de resultaten na een aantal jaren, dan vinden wij dat dit niet mogelijk is zonder een vorm van een burgerpeiling of zonder een directe betrokkenheid van burgers.

Dan hoop ik dat het nu bij de sociaaldemocratie weer wat rustiger wordt …

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wilde eigenlijk niet reageren op de woorden van de heer Bijkerk, maar er gebeuren merkwaardige dingen. Als het gaat over het comité zegt de heer Bijkerk werkelijk het tegenovergestelde dan hetgeen de heer Ruijs zegt. De heer Ruijs blijft echter gewoon op zijn plek zitten. De heer Bijkerk zegt dat van burgers mag worden verwacht dat zij gebruik maken … En ondertussen zit men hier een beetje rond te kijken? Ja, …

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat dit een duet voor twee heren wordt?

De VOORZITTER: Helemaal niet. U maant de PvdA tot stilte, maar het resultaat is dat u een interruptie krijgt. Maar goed.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben benieuwd waar het grote verschil ligt tussen GL en het CDA. Volgens mij is er een veel groter verschil tussen het CDA en de PvdA. De PvdA noemt een aantal elementen waar ik het gewoon niet mee eens kan zijn. Dat gaat dan over identiteit, herkenbaarheid, sociale cohesie en dergelijke zaken. Mocht er al een verschil van mening zijn tussen de heer Bijkerk en mij, dan betreft dat mogelijkerwijs het feit dat ik het zelf niet erg vind dat mensen op het idee gebracht worden van een burgerinitiatief zoals de burgers van Maartensdijk dat hebben gedaan, al is het dan nu gedaan in een later stadium. Dan zeg ik: dat is nu het leuke van burger-zijn. De burger kan weer het hoogste goed bereiken en kan dingen doen die burgers als zodanig mogen doen en dat hoeft niet altijd gekoppeld te zijn aan bestuurlijke structuren. Dus, zeg ik tegen de heer Bijkerk, gaat u rustig door met uw betoog zolang wij beiden maar het belang van de burger dienen.

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Ruijs zegt het eens te zijn met de heer Bijkerk. Is de heer Bijkerk het echter ook eens met de heer Ruijs?

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Zijn de coalitiepartners, het CDA en de PvdA, het met elkaar eens? Dat is ook een interessante vraag. Ik heb gezegd dat ik het prima vind dat burgers gebruik maken van het instrument burgerinitiatief. Ik neem dat als signaal serieus.

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat doen wij allemaal.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal straks blijken bij indiening van de motie, die de heer Van Leeuwen onder andere namens onze fractie zal indienen. Dat neemt niet weg, juist omdat ik het serieus neem, dat ik ook kan zeggen dat ik het jammer vind dat het signaal nú wordt afgegeven en dat het niet is afgegeven op de momenten dat overal de deuren openstonden en waar mensen uitgenodigd werden te komen met reacties. Dan had bijvoorbeeld in het proces nog wat kunnen gebeuren, zoals een extra toetsing van het maatschappelijk draagvlak. Nu, in dit stadium, ligt dat niet meer echt voor de hand, alleen al om een aantal praktische redenen. Dat is alles. De heer Levering wil misschien veel verdeeldheid zien, maar …

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat wil ik niet. Ik wil wel vaststellen dat er een aantal procedures is geweest, inspraakmogelijkheden en raadplegingen van burgers en dat geprobeerd is het hele proces heel zorgvuldig in te richten. Ik wil hier vanavond niet horen dat wij of wie dan ook dat verkeerd hebben gedaan. Naar mijn idee heeft de heer Ruijs die suggestie gewekt.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij gaat de heer Levering nu wat te ver. Ik vind dat wij de plicht hebben kritisch naar onze eigen rol te kijken, ook naar de rol van de provincie, van de gedeputeerden en van de Staten. Als het gaat om bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak hadden wij een grotere mate van helderheid kunnen creëren; vandaar die vraag naar het beleidskader. Dat is wel een les voor de toekomst.

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De opmerking die ik wilde maken had alleen maar betrekking op de vraag: mogen wij van burgers verwachten dat zij gebruik maken van de geboden mogelijkheden? Dát stond in de woorden van de fracties van het CDA en GL recht tegenover elkaar.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat nog steeds niet. In mijn eerste termijn heb ik al opgemerkt dat onze fractie het van belang vond, dat hebben wij in januari in deze Statenzaal meegegeven, dat de gemeenteraden met hun eigen verantwoordelijkheid gestimuleerd moeten worden in het raadplegen. De fractie van de PvdA gebruikte hiervoor volgens mij overigens een ander woord. Bij Amerongen is dat bijvoorbeeld op de goede manier gebeurd. Natuurlijk is voor mij de procedure minder belangrijk dan de mening van burgers. Als mensen mij hun mening kenbaar maken voordat ik mijn afweging moet maken, ben ik bereid daarmee rekening te houden. Daar is niets mis mee.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Bij een geval als dit, hoor je nooit de voorstanders van een herindeling. Iedereen die tegen is komt, terecht, in het geweer. Dan moet je toch een soort van raadpleging doen, als je dat zou willen, en dan kom je toch uit op een referendum. Dan kunnen de mensen ja of nee zeggen. Voelt de heer Bijkerk daar wat voor?

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al gezegd dat gemeenteraden, als democratisch gekozen organen, een eigen verantwoordelijkheid houden. Ik ben zelf, anders dan D66, niet per definitie voor een vorm van een referendumdemocratie.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is D66 evenmin, maar in dit geval lijkt mij dat wel een goed idee. Dan hoor je namelijk ook de voorstanders.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat zowel PS als GS in algemene zin moeten nadenken over de vraag hoe wij precies omgaan met het bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. Dat heeft zich nu in diverse gemeenten op allerlei manier uitgekristalliseerd.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Elke herindeling is anders.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat is natuurlijk prima. Er zou echter meer ordening in moeten komen en ook onze rol daarin zouden wij helderder moeten definiëren. Dat is het enige wat ik bepleit. Er zijn allerlei methoden om dat maatschappelijk draagvlak te meten; dat is de techniek.
Het blijft onveranderd dat een gemeenteraad als democratisch gekozen orgaan een eigenstandige verantwoordelijkheid en een primaire verantwoordelijkheid heeft.

De heer VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat de heer Bijkerk nu juist daaraan een beetje gaat tornen.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat doe ik absoluut niet.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van D66 brengt een referendum in. Ik kan mij echter nauwelijks voorstellen dat wij in deze Statenzaal al gaan beslissen wat gemeenten gaan doen om de burgers te peilen. Wat dat betreft moeten wij een kaderstellende nota tegemoet zien. Wij zijn het daarmee volkomen eens. Met de wijze waarop de heer Bijkerk dat heeft verwoord ben ik het grosso modo eens. Ik denk dat het echter wat te ver gaat in deze discussie in te brengen op welke manieren gemeenten het draagvlak dienen te organiseren, en zeker als wij dat concreet gaan invullen. Ik wil daar nadrukkelijk afstand van nemen.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik vervolg mijn betoog. Er zal straks een motie worden ingediend, waarbij wij nader op deze aspecten zullen ingaan.
Mijn laatste hoofdonderwerp betreft de toekomst. De herindeling op de Heuvelrug, om welke variant of oplossing het ook gaat, heeft natuurlijk een aantal cruciale succesfactoren. Volgens mij is die discussie des te belangrijker, ook deze avond, hoewel die wat onderbelicht blijft. Het gaat dan inderdaad om de vraag hoe je de komende jaren de betrokkenheid van burgers organiseert. Het gaat dan om de bestuurlijke cultuur; hoe zorg je ervoor dat een nieuwe gemeente aanspreekbaar en toegankelijk is en een lage drempel heeft? Dan gaat het om het

kernenbeleid, om de identiteit van de dorpen en de kernen en om de sociale samenhang aldaar. Dan gaat het om het voorzieningenniveau: van het gemeenteloket via de gymzaal tot en met de winkels. Dan gaat het om de kostenbeheersing, zowel waar dat het fusieproces betreft – ik heb al wat 'dure jongens' voorbij zien komen en daar maak ik mij zorgen over – als waar het de toekomst betreft. De gemeentelijke lasten moeten niet explosief stijgen. Dit soort zaken – betrokkenheid van burgers, bestuurlijke cultuur, kernenbeleid, voorzieningenniveau, kostenbeheersing – zijn wat onze fractie betreft de ijkpunten waar het de komende jaren vooral om zal moeten gaan. Wij willen op die punten graag wat nadere uitspraken horen van de gedeputeerde. In de inmiddels roemruchte motie die straks wordt ingediend, worden met name deze punten benoemd. Het lijkt mij goed in het belang van de burgers dat wij juist als Staten ons focussen op die uitkomsten van de herindeling. Daar gaat het de mensen in de praktijk om.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Veel jaren is er al nagedacht over een eventuele herindeling. Van onderop is de vraag daarvoor gekomen. Vele malen hebben wij al in de commissie en in deze Staten argumenten gewisseld over de herindeling op de Heuvelrug. En terecht, want het is een belangrijk onderwerp, zeker voor de inwoners van de betreffende gemeenten. Zoals ik al eerder gezegd heb, spelen emoties hierbij een grote rol. Men weet wat men heeft en niet wat men krijgt. Overigens zijn er ook andere geluiden te horen; is men van mening dat zijn of haar gemeente op deze schaal niet goed functioneert en ziet men uit naar een grotere gemeente.

In het Heuvelruggebied zijn tal van zaken die om een integrale benadering vragen. Voor de hand liggende voorbeelden zijn: het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, de Stichtse Lustwarande, de Langbroeker Wetering, de stiltegebieden, de Reconstructiewet, bedrijventerreinen, de provinciale weg N225, de A12, het openbaar vervoer, en in het bijzonder de bus- en spoorverbindingen met inbegrip van de stations in Driebergen en Maarn. Dit vergt een grote bestuurskracht, die momenteel niet te vinden is in vijf afzonderlijke gemeenten. Samen moeten zij een vuist kunnen maken tegen andere partijen. De nieuwe gemeente moet een sterke gesprekspartner worden voor regio, provincie en Rijk. Bovendien is het wenselijk, zoals ook in het besluit staat, dat de bestuurlijke en ambtelijke knelpunten van de Heuvelruggemeenten op een adequate en toekomstgerichte wijze worden opgelost. Mijn fractie kan zich hierin vinden.

Door de gemeenten is een gezamenlijke visie gemaakt onder de titel "Groen en vitaal in balans". Volgens mijn fractie verwoordt die titel waar het om moet gaan in de nieuw te vormen gemeente. Echter, woorden zijn redelijk snel op papier gezet. Het gaat straks om het waarmaken van al deze mooie woorden. Wat D66 wel node mist in dit stuk is het financiële gedeelte. Met geen woord wordt hierover gerept. Wellicht kan de gedeputeerde hierin helderheid geven.
In het rapport "werken aan vertrouwen" staan diverse aanbevelingen voor de provincie in het kader van herindelingen. De fractie van D66 gaat ervan uit dat deze aanbevelingen overgenomen worden. Zo niet, dan horen wij dat graag.

De tegenstanders van de herindeling voeren veel argumenten aan, zoals: de afstand tot het bestuur of tot het gemeentehuis wordt te groot. Uit onderzoek is overigens bekend dat een inwoner gemiddeld een keer per jaar het gemeentehuis bezoekt. Ook het verliezen van de identiteit van een dorp zou in het geding zijn. Voor mijn fractie hangt de identiteit niet samen met de plek van het gemeentehuis. Juist nu zal blijken dat de identiteit van de dorpen zich versterkt. Waar wel voor gewaakt moet worden, is dat de nieuwe gemeenteraad zal bestaan uit raadsleden die alleen hun eigen dorp vertegenwoordigen en de belangen daarvan behartigen in plaats van de belangen van het grotere geheel, de nieuwe gemeente.
Als dat zo zou zijn, wordt het heel moeilijk de nieuwe gemeente te besturen. De nieuwe gemeente heeft een eigen verantwoordelijkheid voor het welslagen van het fusieproces. Natuurlijk voelt de provincie, en D66 dus ook, zich (mede-)verantwoordelijk voor het welslagen van de herindeling en heeft dientengevolge ook zogenaamde nazorg aangeboden. Met de beschreven rol van de provincie en de aspecten van de nazorg kan mijn fractie het eens zijn.

Inmiddels hebben wij antwoord gekregen op de vragen die in de commissie BEM zijn gesteld betreffende het stationsgebied, waarvoor dank. D66 is echter

bang dat de toegestuurde notitie de zaken iets rooskleuriger voorstelt – wishful thinking? – dan de situatie in werkelijkheid is. Er zullen nog heel wat onderhandelingen gevoerd moeten worden. Het lijkt op dit moment niet zeker dat het BRU en dus Zeist zullen meewerken in de samenwerkingsregeling voor het station als Driebergen plús het station opgaan in de MALDD. Althans, de uitspraken van burgemeester Bloemen in de Stichtse Courant van 25 november wijzen daarop. Hij rekent uiteindelijk op de daadkracht van de provincie, en de vraag is of de provincie die ook kan bieden.
Driebergen heeft bewust gekozen voor een groene gemeente als soort buffer tegen het stedelijk gebied, hetgeen mijn fractie ondersteunt. D66 vindt het een absolute noodzaak dat het stationsgebied bij de MALDD blijft.

In de zo-even genoemde visie, die door de gemeenten gezamenlijk is opgesteld, staat tevens dat de vorming van één gemeente een aantal kansen en bedreigingen met zich meebrengt. Een van de grootste uitdagingen van het fusieproces is: de kansen benutten en de bedreigingen minimaliseren. Wij gaan ervan uit dat dit gaat lukken.
Wij stemmen in met het voorstel.

De heer STREEFLAND (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Vanavond ligt het herindelingsadvies voor besluitvorming op tafel. De fractie van de ChristenUnie heeft immer ingezet op herindeling vanuit de gedachte dat er iets moet gebeuren om bestuurlijk te overleven en om voldoende bestuurlijke veerkracht te tonen op de Heuvelrug. Vanwege het in onze fractie levende gevoelen dat de omvang van MALDD wat aan de forse kant is, hebben wij in een eerder stadium duidelijk gemaakt graag nader onderzoek te willen naar de WAL-variant. Daaruit is gebleken dat er geen draagvlak voor is, mede door de positionering van de gemeente Wijk bij Duurstede hierin. Naast de schaal zijn ook andere factoren, zoals de kwaliteit van de ambtelijke organisatie en de bestuurscultuur, van invloed op de bestuurskracht van gemeenten. Daarom wordt er door de ChristenUnie geen minimaal inwonertal gehanteerd voor de omvang van gemeenten.
Natuurlijk moeten wij ook de vraag beantwoorden of er wel draagvlak is voor een MALDD-gemeente. Wij vinden van wel. Tegelijkertijd beseffen wij dat dit draagvlak niet unaniem is. Enerzijds is er de positie van de gemeente Leersum, waarvoor wij veel gevoel hebben. Anderzijds is er via de handtekeningenactie van het Comité Herindeling Nee! een helder signaal gekomen dat een deel van de bewoners zich tegen het voorstel verzet.
Overigens is duidelijk dat raadsbesluiten tot instemming met deze herindeling ook niet altijd unaniem zijn geweest en soms, zoals in Amerongen, met een kleine meerderheid zijn aangenomen. Het is echter inherent aan democratie.

Er is de afgelopen tijd veel gesproken over het begrip "maatschappelijk draagvlak". Soms lijkt het wel of dit een zelfstandig toetsingspunt zal gaan vormen naast of tegenover het begrip "politiek-bestuurlijk draagvlak". De ChristenUnie kan hiermee moeilijk uit de voeten. De enige instantie die bevoegd is uit te spreken of er lokaal draagvlak is en die dat integraal moet wegen, is de gemeenteraad. PS moeten niet op de stoel van de gemeenteraden gaan zitten. Wel vinden wij dat PS tijdig, voor toekomstige herindelingsprocessen, een beknopt beleidskader moeten vaststellen, waarin gemeenten vooraf duidelijk wordt gemaakt wat de Staten onder andere verstaan onder toetsing van draagvlak. Vandaar dat wij de straks in te dienen motie mede zullen ondersteunen.

Wij zullen nu moeten afwegen of, met in achtneming van de gevolgde procedure, het draagvlak voor MALDD voldoende is. Onze fractie beoordeelt deze vraag positief; enerzijds vanwege het ontbreken van alternatieven en anderzijds vanwege de goede samenwerking in het Heuvelrugberaad en de totstandkoming van een grondleggend document. Wij gaan er daarbij van uit dat de deelnemende gemeenten achter de finale inhoud van dat document gaan staan en dat GS bereid zullen zijn een actieve rol in te nemen voor de provincie bij de vorming en het nakomen van afspraken en het faciliterend partnerschap. Graag horen wij daarop een reactie van de gedeputeerde.

Ten slotte een opmerking over de bestuurlijke context in Zuidoost Utrecht. Wij doelen hier op de Veenendaalse problematiek, die aan het eind van de nieuwe streekplanperiode manifest zal zijn. Met deze herindeling wordt ervoor gekozen om de vraag met betrekking tot Overberg te parkeren. Ten aanzien van Woudenberg en Renswoude is een proces gestart om de bestuurskracht te meten, mede in relatie met

hetzelfde proces van Gelderland en Scherpenzeel. Wij vinden dat tijdig de positie van Veenendaal ten opzichte van deze ontwikkelingen in beeld gebracht moet worden. Daarbij moet ook de ontwikkeling van de bestuurlijke samenwerking in Zuidoost Utrecht volgens het Utrechts Model worden betrokken. Graag vernemen wij van de gedeputeerde of het college onze menig deelt en bereid is Veenendaal hierbij te betrekken.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! In januari jl. spraken wij over de start van deze herindelingsprocedure. Om even het geheugen op te frissen: namens mijn fractie heb ik toen aangegeven dat de SP niet per definitie tegen herindelingen is, maar dat wij ook grote risico's en nadelen van vooral deze mate van schaalvergroting zien, én dat wij draagvlak onder de burgers als voorwaarde stellen.

De SP was de enige fractie die in januari tegen deze herindeling heeft gestemd. Vandaar dat wij ons vandaag weer over dit onderwerp buigen. Wat is er gebeurd sinds januari wat ons eventueel van mening zou hebben kunnen doen veranderen?
In Amerongen is in de zomer een telefonische, representatieve opiniepeiling gehouden. 58% van de inwoners staat negatief tegenover MALDD.
Wij hebben het burgerinitiatief Maartensdijk gehad en wij hebben de burgers van Maartensdijk enkele mooie beloften gedaan. Dankzij Provinciale Staten echter zitten zij voorlopig nog wel met de gebakken peren van een gedwongen herindeling opgescheept. De gemeenten Doorn en Maarn zijn dolgelukkig en zien blijkbaar al hun problemen wegsmelten als sneeuw voor de zon.
Leersum is in de zomer met een eigen onderzoek gekomen. Daaruit blijkt dat de knip WAL en DriMaDo ten opzichte van MALDD een aantal voordelen oplevert. Leersum wil MALDD nog altijd niet, maar werkt wel mee. Wat wil je, met het mes op de keel? Als dank lopen zij het risico, wanneer de fusie niet doorgaat, wel te moeten meebetalen aan alle gemaakte kosten. De druiven zijn soms wel erg zuur. De gemeente Rhenen heeft de moeite genomen – daar Amerongen het niet deed – alle huisadressen van de kern Elst-Amerongen aan te schrijven en te vragen of zij, als de Heuvelruggemeente een feit zou worden, daarbij willen horen of dat zij naar Rhenen willen overstappen. Eén huishouding gaf de doorslag: men wil naar Rhenen. Het college van GS constateert vervolgens droog dat aan zijn opdracht door Amerongen geen gevolg is gegeven. Het is de SP niet helder wat er nu met Elst-Amerongen gaat gebeuren.

En tot slot: er is een Comité Herindeling Nee! opgericht, dat duidelijk te kennen geeft niets te zien in de herindeling. Ik heb bij het vorige agendapunt toegezegd hun vragen nu te beantwoorden en dat zal ik dus doen:
Men vraagt de Staten te onderzoeken of de raden van de vijf betrokken gemeenten daadwerkelijk zorgvuldig en serieus onderzoek hebben gedaan naar het draagvlak onder de burgers. De SP heeft dit onderzoek niet nodig. Wij hebben voldoende informatie. De gemeenten Maarn en Doorn hebben geen referendum gehouden en er heeft ook geen representatieve opiniepeiling plaatsgevonden.
De bevolking van Driebergen-Rijsenburg heeft in 2003 al laten weten tegen de herindeling te zijn.
In Leersum heeft 78% van de bevolking nee gezegd.
In Amerongen heeft een overgrote meerderheid zich uitgesproken tegen de MALDD-fusie.
Wij weten dus genoeg. Twee van de betrokken gemeenten hebben onvoldoende gedaan om het draagvlak onder hun burgers te meten. De uitslagen van de drie overige gemeenten tonen glashelder aan dat er geen draagvlak voor MALDD is.

Men vraagt ons om dan zelf het draagvlak te gaan meten. Ja, als hier een voorstel op tafel lag van enkel Maarn en Doorn om te gaan fuseren, dan zouden wij dit verzoek best willen inwilligen. Maar dat is niet het geval. Met alle respect voor de burgers van Maarn en Doorn, het feit dat de burgers van Amerongen, Leersum en Driebergen-Rijsenburg al nee hebben gezegd, is voor de SP al voldoende om de herindeling MALDD van tafel te vegen. En hun derde verzoek, opschorten van de besluitvorming, is wat ons betreft dus ook niet nodig.

De SP maakt zich grote zorgen. Het ziet ernaar uit dat de trein van deze herindeling doordendert. De NS neemt maatregelen om het aantal ongelukken op de rails te verminderen. De provincie Utrecht voert slechts de snelheid op.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij staan vanavond voor een niet onbelangrijke beslissing. Het gaat niet om een bestuurlijk traject, waar je technocratisch naar kunt kijken.

Het gaat in feite om het samenvoegen van gemeenschappen met een eigen identiteit tot een gemeenschap die een eigen identiteit moet krijgen en daarin een opwaardering zou moeten krijgen van de bestuurskracht en de bestuurlijke voorzieningen. Er lag in de afgelopen maanden een Arhi-proces aan ten grondslag als voorbereiding van een ingrijpend besluit, dat feitelijk in de Eerste en Tweede Kamer genomen moet worden. Wij maken daarbij echter op dit moment de balans op, om te bezien of het besluit 'rijp' is om vervolgens verder gebracht te worden. Aan het begin van dit proces is met name op initiatief van de Staten naast hetgeen voorlag, MALDD, ook DriMaDo toegevoegd als een reële optie, met name om daarmee te proberen die schaalgrootte – door anderen genoemd als een zorgelijk aandachtspunt – te verkleinen tot een omvang waarbij de beleving van de gemeenschap en de identiteit sterker tot hun recht zouden kunnen komen. De vraag ligt voor of dat diepgaand en serieus genoeg onderzocht is geweest. De heer Bijkerk heeft al gezegd wat uiteindelijk daarin de afweging is geweest in de besluitvorming, maar wij denken dat wij tezamen zullen moeten constateren dat het inderdaad tot besluitvorming heeft geleid zoals het gegaan is. Hoewel wij het betreuren dat dit niet diepgaander onderzocht is, vinden wij toch dat er op dit moment onvoldoende aanknopingspunten zijn om daarnaar terug te gaan en daar alsnog een tweede fase op te zetten.

Er komen een paar vragen naar boven als het gaat om de constatering dat wij vertrekken vanuit MALDD. Het is al genoemd: de positie van Overberg is onduidelijk gebleven. De grensstreek, Elst, is wel genoemd. Wij gaan dan ook volledig akkoord met het voorstel van GS om de inwoners er nadrukkelijk bij te betrekken en hen de gelegenheid te geven zich daarover te laten uitspreken. Het lijkt ons buitengewoon belangrijk, gelet op het draagvlakprincipe. Het gaat hier over een beperkte grenscorrectie. Als je daarvoor de constatering maakt, zal die straks zeker gelden voor het onderwerp dat nu voor ons van belang is. De vraag hierbij is hoe de positie van Overberg en Elst in de procedure verder een duidelijke plek krijgt.
De positie van Veenendaal. Los van het feit dat wij in de toekomst kijken, moeten wij ook kijken hoe Veenendaal zich verhoudt tot bewegingen rondom Scherpenzeel, Woudenberg en Renswoude. Veenendaal is op dit moment een centrumgemeente, die een opvallende afwezige is in het hele proces als het gaat om de beoordeling daarin. Ik denk dat het aan Veenendaal zelf te wijten is, maar daarnaast zien wij dat er in Veenendaal een ontwikkeling gaande is. Je kunt je afvragen of het toch niet beter is in het geheel van deze procedure – voordat anderen daar straks in een ander echelon in de Kamer vragen over gaan stellen – te kijken naar de positie van Veenendaal als centrumgemeente die betrokken moet worden in de Arhi-procedure om die gemeente alsnog een plek te geven en de positiebepaling helder te maken. Graag helderheid van de gedeputeerde.

Dan komen wij tot het opmaken van de balans rondom de Arhi-procedure MALDD. Ik denk dat er vanavond genoeg aan de orde is geweest over het democratisch proces, dat leidt tot een bestuurlijk draagvlak in beslissende zin. Daarnaast is er nadrukkelijk sprake van een maatschappelijk draagvlak. Als iets ons geleerd moet hebben in de achterliggende periode rondom herindelingen, is het dat er wel kan worden besloten tot een herindeling, maar dat je er dan nog niet bent. De procedures en de processen gaan verder in de ontwikkeling van de nieuwe gemeente. Dan is het van belang dat alle posities daarin op een goede wijze ingevuld zijn. Op het moment namelijk dat onze bevolking daarin niet mee kan gaan of zich gefrustreerd voelt en daarin een negatieve energie ontwikkelt, genereer je als het ware dezelfde ongelukken die je op andere gebieden hebt zien langskomen. Dat brengt ons zeker in een moeilijke spagaat. Wij onderkennen namelijk ook dat de gemeenten een eigen verantwoordelijkheid hebben in hun gemeentelijke autonomie. Dat is helder. Wij zouden echter geen Arhi-procedure hoeven te starten als de provincie daarin geen verantwoordelijkheid had. Ook dat is helder. Ik denk dat wij vanuit de rol die wij onszelf in de nieuwe bestuursstijl hebben aangemeten, als presterende provincie, als partner enzovoort, de vraag mogen stellen of de provincie – in haar stimulerende, ondersteunde en faciliterende rol – haar positie wel op een genoegzame wijze heeft ingenomen.
Wij constateren het volgende zoals wij dat ook doen in de motie die wij zullen indienen:

- dat het college van GS uitgesproken heeft dat draagvlak bij de bevolking een belangrijk beoordelingscriterium is;
- dat bij de toetsing van de herindelingsvoorstellen aandacht dient te worden geschonken aan de wijze waarop tijdens de procedure en voor het

uiteindelijke voorstel aan een optimaal draagvlak is gewerkt;
- dat het door GS bij de colleges van burgemeester en wethouders onder de aandacht is gebracht en dat het op een bijzondere wijze gevraagd is aan deze colleges zich te vergewissen van de opvatting van de bevolking over de herindeling en herindelingsvarianten;
- dat vervolgens de commissie BEM op dit punt zich zorgen maakte en het college gevraagd heeft dit nog eens schriftelijk bij de verschillende gemeentebesturen onder de aandacht te brengen.

Wij spreken dan niet van iets wat zijdelings in de Arhi-procedure mee zou moeten komen, maar dan spreken wij zeker wel over een heel belangrijk fenomeen als een gouden draad in deze hele Arhi-procedure.

Dat brengt ons bij het burgerinitiatief dat voor bovenstaande aandacht vraagt. Dat brengt ons tevens in een spagaat. Wij zien ook dat er natuurlijk na tien jaar in de Arhi-procedure parallel een bestuurlijke ontwikkeling is geweest van gemeenten die serieus invulling geven aan datgene wat voorligt.
Dan is het onze bestuurlijke verantwoordelijkheid om onszelf de vraag te stellen of je in dat bestuurlijke proces, waar een aantal zaken al in ontwikkeling is gezet en waar natuurlijk verschillende posities zijn, mag inbreken of dat je dat bestuurlijke proces mag onderbreken. Dat is een lastige afweging. Er zijn namelijk niet alleen bestuurlijke belangen als het gaat om een proces dat gaande is. Er zijn ook belangrijke bestuurlijke belangen in de zin van of datgene wat de onderstroom vormt van hetgeen straks langskomt, namelijk die verantwoordelijkheid voor zowel het gevoel als voor de opvatting van de bewoners, op een juiste wijze vorm en inhoud heeft gekregen?

Zoals men van mij kan begrijpen, dringt zich natuurlijk de vergelijking met Maartensdijk op. Ik denk dat wij daarmee heel zorgvuldig moeten omgaan.
Er is een heel duidelijk verschil. Het is niet van bovenaf opgelegd. Dat is al een heel andere start. Het is van onderaf gegroeid, alleen wij weten ook dat niet elke gemeente die groei op dezelfde wijze waardeert en het op dezelfde wijze heeft meegemaakt. Leersum heeft een eigen positie gekozen. Dan blijft een andere vergelijking over met Maartensdijk. Dat is niet de bestuurlijke maar de maatschappelijke toetsing; hoe is het maatschappelijk draagvlak? Dat kun je waarderen. Daarover hebben de gemeenten Leersum, Driebergen en Amerongen zich uitgesproken. En dan ligt er een burgerinitiatief. De vraag is nu of dat maatschappelijk draagvlak en hoe zich dat ontwikkeld heeft, op een voldoende wijze getoetst is. Alweer is dit een gemeentelijke autonomie in een democratisch besluitvormingsproces. Echter, het is vervolgens in de afweging die wij hier vanavond maken een provinciale verantwoordelijkheid, of op een afdoende en voldoende wijze datgene wat langskomt middels de peilingen in de gemeenten en ook middels het burgerinitiatief voldoende gewaardeerd is. Hebben de bewoners het gevoel dat hen recht gedaan is?

Dan kun je van dat burgerinitiatief een paar dingen zeggen: het komt erg laat, maar dat mag niet doorslaggevend zijn. Ik vind het overigens jammer dat de bewoners in de procedure die er is geweest niet hun stem hebben laten horen. Ik onderschrijf wat dat betreft de mening van anderen. Ik vind het verder jammer dat deze bewoners geen alternatief hebben aangedragen. Participatie betekent namelijk ook dat je niet alleen maar iets roept, maar dat je meedenkt. Daarmee kunnen wij het burgerinitiatief afdoen, maar dat zou buitengewoon slecht zijn. Dan nemen wij niet onze verantwoordelijkheid.
Het is van belang dat ook GS, met name de gedeputeerde, zich uitspreken over het gevoelen dat er leeft bij de bevolking en het draagvlak dat naar de mening van een deel van de bevolking onvoldoende is meegewogen. Vervolgens, het college onderschrijft dat, heeft er een frustratie in het herindelingsproces plaatsgevonden die niet van gering belang is voor het vervolg. In die zin, dat dit het vervolg wel eens op een nadelige wijze zou kunnen beïnvloeden. Wij zijn bezorgd dat er een valse start zou kunnen plaatsvinden. 2200 steunbetuigingen die niet direct verwacht waren; ook in gemeenten waarvan de bestuurders zeggen dat de bevolking zich allang heeft uitgesproken en waar die bestuurders zeggen dat de bevolking niet goed weet waarover het gaat, dus waar die bestuurders dat beslissen voor die bevolking. Ik vind dit laatste een buitengewoon regenteske opmerking. Je vindt daar ook een zekere angst als het gaat om steunbetuigingen. Nogmaals, het gaat ons erom dat die nieuwe gemeente datgene oplevert wat de doelstelling was van de herindeling.

Dan komen wij bij de toekomst. Voor de provincie is het van belang dat wij piketpaaltjes slaan en borgstellingen invoeren, opdat wij voor de toekomst op dat punt onze rol helder maken.
Die toekomst zie ik tweeledig. De nabije toekomst gaat over het proces dat nu leidt tot een herindeling. Kan de SGP zich daarin vinden? Op dit moment hebben wij nog aarzelingen, met name ten aanzien van de positie die het college van GS hierbij zal innemen. Dan gaat het ons vooral om de stimulerende, krachtige rol om zodoende samen met gemeenten een weg te zoeken, zodat recht wordt gedaan aan de signalen die de bevolking uitzendt. Dat is de nabije toekomst. Dat betekent dat wij in de procedure om te komen tot een nieuwe gemeente nadrukkelijk de kwaliteitstoets van meet af aan willen inbouwen. Het is onze stellige overtuiging, die gedeeld wordt door de fracties van het CDA, GL, de VVD, de ChristenUnie, dat het onze provinciale taak en verantwoordelijkheid is om bij gemeentelijke herindelingen te bevorderen dat na vier jaar de herindeling met een actieve betrokkenheid van de burgers wordt geëvalueerd. Dit moeten wij niet zien als een hoorzitting, waar men een keer mag langskomen. Nee, een echte kwalitatieve toets als een burgerpeiling. Ik heb dat eens gezien in Coevorden. Dat heeft kwaliteit: dan toets je iets, dan meet je iets. De thema's moeten zijn: bestuurscultuur, kernenbeleid, voorzieningenniveau en de prijs-/kwaliteitverhouding van het gemeentelijk beleid.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Stel dat na vier jaar blijkt dat de burgers het allemaal niks vonden en dat er helemaal niks klopt, wat gaat de SGP dan doen?

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dan gaan wij hetzelfde doen wat wij bij Maartensdijk hebben gedaan.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Gaan wij dan een commissie instellen, die aanbevelingen doet? Dat is, mijnheer Van Leeuwen, toch een zoethoudertje? Een doekje voor het bloeden?

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het een verrassing dat mevrouw Van Keulen Maartsendijk en De Bilt een zoethoudertje heeft voorgehouden.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik doel op de motie van de SGP. Na vier jaar mag de burger meepraten. Als het dan volgens hen allemaal niet goed gaat, wordt er een commissie ingesteld die alles gaat onderzoeken, er wordt een mediator ingehuurd. En dan? Dat zet toch geen zoden aan de dijk?

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Daarom gaan wij nu, aan het begin van dit proces, een piketpaal slaan en niet na vier jaar. Na vier jaar vindt dan een evaluatie plaats op de kernen van de doelstelling van deze herindeling.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wat wil de heer Van Leeuwen echter doen als het allemaal niet goed is gegaan?

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak even mijn woorden af. De gemeente weet dat wij daar van meet af aan op sturen en de gemeente weet dat die evaluatie komt. Als vervolgens blijkt dat het niet goed gaat, heb je met elkaar afspraken gemaakt; het is geen vrijblijvende zaak. Die gemeente zal zich daar iets aan gelegen laten liggen. Vervolgens weet ook de bevolking dat haar mening ertoe doet als het gaat om bijstelling van het beleid.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Leeuwen gaat er nu min of meer van uit dat gemeenten er niet aan zullen werken om alle zaken die hij noemt goed uit te voeren.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, wij willen vanuit een positieve insteek in het dictum van de motie vastleggen wat wij beleidsmatig als provincie samen met de gemeenten op dit punt willen doen. Daarmee geven wij aan de bevolking een duidelijk signaal af en voorkomen wij dat er een negatieve start plaatsvindt. Die negatieve start kun je misschien niet helemaal wegnemen, maar je geeft in elk geval duidelijk uitzicht op een sterke betrokkenheid in het vervolg van het proces. De bevolking weet daardoor dat haar mening er in de toekomst er meer toe zal doen dan tot op heden gebeurd is.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Waarom zou er dan een negatieve start zijn, als volgens de motie de insteek positief is?

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Kijkend naar de uitslagen in Driebergen, Amerongen en daarbij opgeteld het burgerinitiatief, zou het buitengewoon onzorgvuldig zijn als wij dit geen plaats geven. Nogmaals, er komt een afweging, wat betekent dat je het een plaats geeft: in het opschorten of het torpederen. Ook daarvoor hebben wij bestuurlijke verantwoordelijkheid. Dan komen wij tot de keuze het een zodanige plaats te geven, dat zowel het één voortgang kan vinden en dat het ander op een heldere wijze benoemd wordt. Dat is het tweede dictum van onze motie.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij niet voorstellen dat de woordvoerster van D66 er bezwaar tegen heeft dat er een burgerpeiling plaatsvindt. Het is immers ondenkbaar dat wij burgers niet op enig moment vragen wat zij vinden van de resultaten? Als mevrouw Van Keulen daarna vraagt wat met die uitkomsten gedaan wordt – stel je voor dat het allemaal waardeloos blijkt te zijn – dan heeft die gemeente een enorm probleem en dan hebben de Staten een enorm probleem. Dan gaan wij proberen dat samen op te lossen. Wij gaan echter toch wel de burgers vragen naar hun mening? Wat is dit nu? Dat is een echte regentenmentaliteit.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind echt dat het een doekje voor het bloeden is. Over vier jaar mogen de mensen zeggen wat zij ervan vonden. Vervolgens wordt daar niets mee gedaan. Het gaat erom dat naar dingen wordt gevraagd waar wij niets over te zeggen hebben, behalve de zaken die genoemd zijn betreffende de nazorg. Ik vind het perfect wat de provincie aan nazorg wil doen. Ik vind echter niet dat wij nu moeten zeggen: burger, over vier jaar mag u wat zeggen. Ik ben daar in elk geval niet voor.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee dingen gezegd. In het algemeen moeten burgers bij het hele herindelingsproces zeer actief worden betrokken. Daar gaat de discussie steeds over. Ten tweede wordt via de in te dienen motie aansluiting gezocht bij het voornemen van GS, om na vier tot vijf jaar te kijken wat de resultaten zijn. Wij voegen daaraan toe dat GS dat best mogen doen, maar dat daar een actieve betrokkenheid van burgers bij hoort. Ik begrijp niet wat mevrouw Van Keulen daarop tegen heeft.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik blijf erbij dat ik het een doekje voor het bloeden vind.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het volledig eens met mevrouw Van Keulen. Ik denk inderdaad, als je niet weet wat de consequenties zijn als je een peiling houdt, dat je dan aan symboolpolitiek doet.
Ik heb een vraag aan de heer Van Leeuwen.
Hij sprak over goede ervaringen die zijn opgedaan in Coevorden. Dan wil ik wel graag horen hoe dat gegaan is. Wat wij in Maartensdijk gezien hebben, is dat er een soort peiling wordt gehouden onder de burgers, maar is dat een peiling over wat zij vinden van de herindeling en hoe zij de herindeling ervaren, of is het een peiling van wat zij op dat moment van het gemeentebestuur vinden? Het is een heel lastige kwestie voor burgers om te bepalen wat zij op dat moment daarvan vinden. Voor ons als Provinciale Staten is het echter cruciaal. Als het namelijk met de herindeling te maken heeft, zijn wij degenen die aangesproken mogen worden. Als het gaat om het bestuur van een gemeente, is het de gemeente die primair aangesproken moet worden.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Om misverstanden te voorkomen: in het dictum staat niet dat de provincie een burgerpeiling gaat uitvoeren, maar dat wij zullen bevorderen dat … . En wie is daarbij betrokken? Dat is de gemeente zelf. Een evaluatie is geen momentum waar niets aan vooraf gaat. Een evaluatie is een afsluiting van een cyclisch proces, waarbij mensen zijn betrokken.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn probleem is: hoe weten wij dat wij de mening peilen van de burger over de herindeling en niet over de kwaliteit van het bestuur van de gemeente op dat moment? Dát is een cruciaal punt in het dictum. Het is voor burgers heel lastig om dat onderscheid te maken: wat is toe te rekenen aan de herindeling en wat is hun algemeen gevoelen over hoe het in de gemeente gaat? Dat was ook de ervaring die wij als Commissie van Rapporteurs hadden in Maartensdijk. De heer Van Leeuwen noemde Coevorden als voorbeeld waarbij het allemaal goed is gegaan.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! In Coevorden ging het niet om een peiling om te weten of mensen voor of tegen een herindeling waren. Het gaat om de peiling van de doelstelling die aan het begin van een herindelingsproces is gesteld: goed kernenbeleid, transparante bestuurscultuur, een voorzieningenniveau dat ten minste gelijk of zo mogelijk hoger wordt, een goede prijs-/kwaliteitverhouding, bereikbaarheid van het gemeentebestuur. Dit soort onderwerpen kun je uitputten. Er is een bureau dat het daar uitstekend uitgevoerd heeft. Vervolgens zie je dat de betrokkenheid van de burgers herkenbaar wordt in de vertaalslag van het beleid. En dán ontstaat een heel positieve betrokkenheid van burgers bij hun eigen lokale gemeenschap. Daar gaat het ons immers om?

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Ik vind de motie positief. Wij gaan in onze vergaderingen vaak uit van de vraag of er strijdigheden tussen overheden zitten. Dat is heel slecht voor de burger. Het aardige van deze motie is dat je met dit onderwerp gezamenlijk iets gaat doen met gemeenten. De motie spreekt niet uit dat wij een rol overnemen. De provincie put uit een brede ervaring.
De andere overheid put vanuit een lokale, eigen verantwoordelijkheid. Zo pakken wij het aan. Als de fractie van D66 zegt dat zij het liefste daar namen gezien had, dan deel ik die mening. Nu dat echter niet gebeurd is, kun je de gemeenten niet om die reden laten vallen. Wij hebben hiermee in januari ingestemd.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben aan de nazorg, die GS zelf hebben benoemd als een belangrijk fenomeen, concreet invulling gegeven met een nadere uitwerking. Dat is in het verlengde van wat GS willen. Het is echter wat verder uitgewerkt dan wat GS zichzelf als taak hebben gesteld. Wij vinden dat er op dat punt een stuk duidelijkheid nodig is.

De toekomst. Hoe nu verder? Er zullen ongetwijfeld ook in andere delen van de provincie vragen komen. Wij zien bewegingen in Scherpenzeel, Woudenberg en Renswoude. Ik wil daar twee dingen over zeggen. Laten wij daarin transparant blijven. Als men kwaliteitsmetingen van het openbaar bestuur doekjes voor het bloeden vindt, is dat één. Maar als je niet helder maakt dat het de doelstelling is om daarmee vervolgens verder te gaan in de afweging, ga je naar een herindeling toe. Dat ligt er gewoon onder en dat moeten wij niet verzwijgen.
Als het gaat om de vraag welke helderheid of onhelderheid onze rol kent, ook voor ons als PS, dan hebben wij ook in de procedure rondom de herindeling Heuvelrug en de Arhi-procedure gemerkt dat er enige onhandigheid is ten aanzien van de vraag: wat verwachten wij van elkaar? Die vraag moeten wij onszelf eveneens stellen en in feite moeten wij onszelf daarop afrekenen. Wij moeten daar wat mee doen. En dat is het eerste dictum: gelet op de provinciale verantwoordelijkheid in dezen, vragen wij het college een beleidskader voor gemeentelijke herindeling te ontwikkelen, waarin met name het criterium van bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak wordt geformuleerd als toetsingsinstrument en de verantwoordelijkheden – daar gaat het om – tussen provincie en betrokken gemeenten en de inrichting van het proces gericht op het peilen van draagvlak worden vastgelegd. Dát is onze taakstellende rol, die wij hebben als PS, zeker in het dualisme.

Motie M1 (SGP, CDA, VVD, GL, ChristenUnie)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 december 2004;

constaterende:
- dat het college van Gedeputeerde Staten heeft uitgesproken dat draagvlak bij de bevolking een belangrijk beoordelingscriterium is bij herindelingsvoorstellen;
- dat bij toetsing van de herindelingsvoorstellen aandacht dient te worden geschonken aan de wijze waarop tijdens de procedure en voor het uiteindelijke voorstel aan een optimaal draagvlak is gewerkt;
- dat door Gedeputeerde Staten bij de colleges van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeenten in het bijzonder aandacht is gevraagd voor het zich vergewissen van de opvatting van de bevolking over de herindeling en herindelingsvarianten;
- dat op verzoek van de commissie Bestuur en Middelen op 25 mei 2004 schriftelijk het belang van het betrekken van de bevolking bij het herindelingsproces nogmaals onder de aandacht van de gemeentebesturen is gebracht;

overwegende:

- dat het toetsen van draagvlak onder de bevolking van de betrokken gemeenten – in het kader van de Arhi-procedure – tot de primaire taak van de gemeenten behoort;
- dat de wijze waarop het maatschappelijk draagvlak is getoetst en de mate waarin dit vervolgens deel heeft uitgemaakt van de besluitvorming bij delen van de bevolking vragen oproept;
- dat afdoende maatschappelijk draagvlak van essentieel belang is voor het slagen van het herindelingsproces;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. gelet op de provinciale verantwoordelijkheid in dezen een beleidskader voor gemeentelijke herindeling te ontwikkelen, waarin met name het criterium van bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak wordt geformuleerd als toetsingsinstrument en de verantwoordelijkheden tussen provincie en betrokken gemeenten en de inrichting van het proces gericht op het peilen van draagvlak worden vastgelegd;
2. vanuit de provinciale taak en verantwoordelijkheid bij gemeentelijke herindeling te bevorderen dat na vier jaar de herindeling met een actieve betrokkenheid van de burgers wordt geëvalueerd, bijvoorbeeld een burgerpeiling, met in elk geval als thema's: bestuurscultuur, kernenbeleid, voorzieningenniveau en prijs-/kwaliteitverhouding van het gemeentelijk beleid;

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt derhalve onderdeel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Ik schors de vergadering.

Schorsing van 21.14 – 21.22 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het antwoord van GS in de eerste termijn inzake de herindeling op de Heuvelrug.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De Staten van Utrecht staan vandaag voor een historische beslissing. Nadat de vijf gemeenten op de Heuvelrug eerder het besluit hebben genomen om één gemeente te vormen, bekrachtigen naar ik hoop de Staten vandaag dit besluit door aan het Rijk voor te stellen de vijf gemeenten in bestuurlijke zin samen te voegen tot een nieuwe gemeente.
Om twee redenen kunnen wij dit een historische beslissing noemen. De eerste reden is dat er een einde komt aan een jarenlange discussie over de vraag hoe die gemeentelijke samenwerking op de Heuvelrug vorm moet krijgen. De tweede reden is dat het een proces is van onderop.
Voor wat het eerste punt betreft: er is nu duidelijkheid. Besturen en gemeenteraden van de Heuvelruggemeenten hebben na het vaststellen van een gemeenschappelijke toekomstvisie de moed getoond om een helder antwoord te geven op de bestuurlijke vraag. Zij hebben dit gedaan vanuit een inhoudelijke argumentatie.
Over het tweede punt, de beslissing van onderop, kan gezegd worden dat na een intensief en zorgvuldig bestuurlijk traject van voorbereiding op voorstel van de provincie de gemeenten zelf het initiatief hebben genomen om de stap te zetten tot bestuurlijke samenvoeging van de vijf gemeenten.

Het belangrijkste uitgangspunt voor deze discussie was en is het publieke belang van de inwoners in die gemeenten. Het voorstel voor bestuurlijke schaalvergroting is dan ook door GS vanuit dat perspectief beoordeeld. Het belangrijkste doel is het vergroten van de kracht en het vermogen van gemeenten om in de toekomst problemen op te lossen en kansen te benutten. Dit uitgangspunt en dat doel zijn leidend geweest voor de kwalitatieve discussie die de gemeenten met elkaar hebben gevoerd, die de gemeenten met hun inwoners hebben gevoerd en die GS en PS met elkaar hebben gevoerd en nog voeren.
Er is een grote mate van enthousiasme bij de gemeenten om reeds nu, nog voordat het definitieve besluit is gevallen, met elkaar aan de slag te gaan. Stuurgroep, projectgroep en raadsgroep, zoals ik ze maar even noem, zijn elk vanuit een eigen verantwoordelijkheid bezig om belangrijke bouwstenen te leveren voor het 'gebouw' van de nieuwe gemeenten. Er is echter ook scepsis, of zoals het hier is gezegd: er zijn gemengde gevoelens. Is de bevolking wel in voldoende mate betrokken geweest bij de voorbereiding van de besluitvorming? Is de provincie daar niet te veel op de achtergrond gebleven? Wij begrij-

pen allemaal dat het begrip "draagvlak" daarbij een cruciale rol speelt. Dat begrip behoeft daarom verduidelijking.
Ons uitgangspunt is dat het primair de verantwoordelijkheid is van de betrokken gemeenten, om het draagvlak voor wensen en acties te onderzoeken en te verwerven. GS beoordelen het draagvlak vanuit de positie die de gemeenteraden innemen. Daarmee voldoen GS aan de opdracht vanuit het Rijk.
Gelet op de onderscheiden manier waarop gemeenten het draagvlak hebben onderzocht en de discussie die vervolgens is ontstaan over inhoud en kwaliteit van deze metingen, is het de moeite waard goed te letten op datgene wat in de motie is verwoord. Het gevoel dat alle Statenleden hebben en dat tot uitdrukking komt in de motie begrijpt het college heel goed. Ik kom daarop straks nog nader terug.

Duidelijk is men over het begrip "bestuurskracht". Alle gemeenten onderkennen vanuit de analyse die gemaakt is, dat er heel veel te winnen is bij het samenvoegen van de ambtelijke en bestuurlijke kracht. Dat is nodig om het publieke belang van de inwoners optimaal te kunnen dienen.
Los van draagvlak en bestuurskracht speelt het begrip "identiteit" een belangrijke rol in deze herindelingsdiscussie, en met name de angst voor het verlies van identiteit. Wij zijn van menig dat identiteit en gemeenschap eerst en vooral zaken zijn van de inwoners zelf. Leersum als gemeenschap van mensen blijft bestaan, als de inwoners dat willen. Identiteit en gemeenschap zijn voor gemeenten heel belangrijke onderwerpen, maar hebben met bestuurlijke en ambtelijke organisatie of met de schaalgrootte van een gemeente niet zo veel van doen. Door het versterken van de bestuurskracht is de kans groter geworden dat diensten, producten en voorzieningen voor een redelijke prijs in stand gehouden worden of beter gemaakt kunnen worden. De conclusie zou daarom kunnen zijn, dat de inwoners van een gemeente eerst en vooral behoefte hebben aan een responsief bestuur. Dat wil zeggen: een bestuur dat direct en adequaat reageert op problemen en kansen, en dat de inwoners zelf voor het grootste deel verantwoordelijk zijn en blijven voor de leefbaarheid van een gemeente en ook voor zaken als eigen identiteit en cultuur. Wij kunnen constateren dat juist voor deze laatste aspecten vanuit de ambtelijke en bestuurlijke voorbereidingsgroep ruim aandacht bestaat. Dat blijkt uit het visiedocument dat de gemeenteraden hebben vastgesteld. In dit visiedocument lezen wij over het kernenbeleid, dat een van de belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe gemeente is: het behoud van het eigen karakter, de identiteit en cultuur van de afzonderlijke kernen. Verder is een apart hoofdstuk opgenomen over de relatie burger – bestuur. Vanuit de voorbereidingsgroepen wordt dus adequaat gereageerd op de zorg, de terechte zorg, die door het Comité Herindeling Nee! is geuit. Dat geeft GS ook het vertrouwen dat degenen die nu verantwoordelijk zijn voor de opbouw van die nieuwe gemeente, ook daadwerkelijk de bereidheid hebben om te luisteren naar datgene wat de inwoners willen zeggen.

Ten slotte ga ik in op wat specifieke zaken die door de Staten zijn genoemd.
Allereerst het stationsgebied Driebergen/Zeist. Het gebied behoeft een kwaliteitsverbetering. De Staten hebben dat kunnen lezen, maar zij weten het al acht jaar. In het plan van aanpak dat is opgesteld, staan concreet de maatregelen voor de korte en lange termijn die door betrokken partijen moeten worden genomen. Deze partijen zijn: het BRU, Driebergen-Rijsenburg, Zeist, ProRail, NS en Connexxion. Zij hebben een bestuurlijke overeenkomst gesloten en wij zullen als provincie daarbij heel nadrukkelijk betrokken blijven. Door de verandering in de bestuurlijke structuur zal de inhoud van de overeenkomst niet wijzigen. Net zo min als de urgentie van het aan te pakken probleem wijzigt door een verandering van de bestuurlijke structuur. Ook de financiering wijzigt niet en ook dat zal moeten worden zeker gesteld voorzover dat op dit moment nog niet is gebeurd.
Wij zijn blij dat volstrekt helder is dat het stationsgebied Driebergen/Zeist tot de nieuwe gemeente zal behoren en dat die nieuwe gemeente in staat is als een volwaardige partner samen met die andere partner dit gebied te kunnen ontwikkelen.

Het begrip "nazorg". Zoals eerder al is vastgesteld, zullen GS het fusieproces faciliteren. Ook na de fusie trekt de provincie niet de handen af van de nieuwe gemeente. Wij zullen onze kennis en ervaring beschikbaar stellen waar dat nodig is en na verloop van tijd zullen wij samen met die gemeente een kwaliteitsmeting uitvoeren. Daarbij zal bijzondere aandacht gaan naar de aspecten die zijn genoemd in de bijdragen van de verschillende sprekers: het gemeentelijk voorzieningenniveau, het kernenbeleid, de dienstverlening aan de inwoners,

de relatie tussen bestuur en inwoners, de bestuurskracht en de financiële positie.
Inderdaad, Maartensdijk is een goede les geweest en die hebben wij in ons voorstel opgenomen en die nemen wij heel serieus. Dan is het moment van evaluatie niet het moment van afrekenen. Dan is het moment van evaluatie het op een rij zetten van wat beter kan en wat er allemaal nog gedaan moet worden. Dat wij dat doen vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid is vanzelfsprekend. Dat kunnen wij op deze manier uitspreken zonder dat wij een heel intensieve, moeilijke discussie hoeven te voeren over faciliterend partnerschap.

De geografische samenhang is door de fractie van GL genoemd. Is het gebied niet te groot? Ziet de provincie voor zichzelf een taak om die samenhang mede te bevorderen in het hele proces? Natuurlijk is het de eerste zorg voor de gemeenten zelf om behalve te kijken naar de bestuurlijke samenhang, ook te kijken naar de geografische samenhang. Alleen denk ik dat op dit punt begrippen als "culturele, sociale en economische samenhang" misschien nog wat nadrukkelijker in beeld zijn dan de geografische samenhang. Daarover hebben wij natuurlijk in het voorstel opmerkingen gemaakt. De Heuvelrug als identiteitbepalend, geografisch gegeven, is genoegzaam bekend. Naast het Hart van de Heuvelrug, is ook dit een hart van de Heuvelrug. Een kloppend hart, bestaande mensen die met het gezicht naar die Heuvelrug staan, die daar gevoel bij hebben, die daarvoor verantwoordelijk willen zijn. Dat is voor ons de zekerheid dat niet de schaalgrootte als zodanig of de geografische omvang gemeten in vierkante kilometers belangrijk zijn, maar dat het veel meer gaat vanuit een inhoudelijk gevoel van: dit gebied is van ons en hiervoor willen wij verantwoordelijk zijn. Dat is nog een keer nadrukkelijk duidelijk gemaakt in het strategisch gebiedsperspectief, waarin men jaren met elkaar is opgetrokken om dat gemeenschappelijke belang nauwkeurig en precies te definiëren.

Dan helderheid over Elst en Overberg, waar geen grenscorrecties plaatsvinden. In de eerste plaats bestaat er onvoldoende draagvlak voor deze correcties. Op dit moment hebben wij niet kunnen constateren dat er bijzondere knelpunten zijn. Kennelijk is er meer tijd nodig, ook voor de besturen, om tot een keuze te komen. Wij hebben daarom de discussie over een grenscorrectie Elst/Overberg niet willen forceren. In de eerste plaats hebben wij het aan de gemeenten zelf willen overlaten. Omdat, ook in relatie tot processen in bestuurlijke zin en in een breder verband, er nog ontwikkelingen plaatsvinden zou het misschien daarom opnieuw aan de orde kunnen komen.

Dan de varianten. Een koude liefde? Ik weet het niet, maar ik was niet de bruid. Laat ik het maar zo zeggen, dat wij binnen onze vermogens werkelijk alles uit de kast hebben gehaald binnen de tijd die ons is gegund, een zo precies en nauwkeurig mogelijk beeld te geven van de voor- en de nadelen. Het is net zoals met het meten van draagvlak: het kan altijd beter. Natuurlijk zijn er factoren die je niet kunt beïnvloeden. Er zijn rapporten verschenen, waarbij het ene rapport een ander rapport uitlokt: het zijn dezelfde analyses, dezelfde gegevens, verschillende conclusies. Laat ik duidelijk zijn, ook voor de fractie van het CDA. Die rapporten zullen worden gevoegd bij het voorstel dat naar de minister gaat, zodat ook de minister een compleet beeld heeft en voor zichzelf een afweging kan maken. Dat geldt uiteraard ook voor de Kamer.
Wij hebben gemeend in dezen voldoende zorgvuldig, ook vanuit het oogpunt van draagvlak, te meten of de WAL-variant, de DriMaDo-variant voldoende succesvol zouden zijn. Ook in die relatie hadden wij ten aanzien van draagvlak meer onze rol kunnen uiten, wij hadden nadrukkelijker betrokken kunnen zijn bij het uitoefenen van druk op de gemeenten. Wij hebben naar ons idee, binnen het kader dat wij met elkaar hebben vastgesteld, het maximale gedaan. En misschien nog wel meer dan noodzakelijk was. Wij vinden het echter heel belangrijk in het kader van het geven van uitvoering aan de motie – GS ondersteunt die motie – te kijken welke instrumenten nodig zijn om de eigen provinciale rol beter vorm en inhoud te kunnen geven. Daarmee nemen wij als GS het signaal dat vanuit het Comité Herindeling Nee! is geuit, serieus. Het is om die reden dat ik het comité heb uitgenodigd om te kunnen luisteren naar hun argumenten. Ik ben ervan overtuigd dat in het verdergaande proces voor de inwoners een heel prominente en constructieve rol is weggelegd. Wij zullen als provincie, PS en GS samen, zoeken naar die rol in het kader van die motie.

De fractie van het CDA vraagt helderheid over Wijk bij Duurstede. Wijk bij Duurstede is niet betrokken bij deze herindeling en het CDA vraagt of zij erop

kan rekenen dat het college niet morgen bij Wijk bij Duurstede op de stoep staat en zegt: wij hebben nog een leuk alternatief voor u, de Bunnik-variant. Dan zeg ik: nee, want als wij eer doen aan ons eigen uitgangspunt, dat processen inzake herindeling allereerst van onderop dienen te gebeuren en de gemeente niet zelf bij ons op de stoep staat met het verzoek om, in welke zin dan ook, stappen te zetten die zullen leiden naar een Arhi-procedure met andere gemeenten, dan zullen wij zelf die stappen niet zetten. Wij hebben namelijk geconstateerd dat Wijk bij Duurstede op zichzelf bestuurskrachtig genoeg is. Dat is volstrekt helder.

Gevraagd is om helderheid te geven over de financiën, omdat in het voorstel daarover zaken niet duidelijk zijn uitgesproken. Wij hebben te maken, zoals eerder al is geconstateerd, in financiële zin met vijf robuuste gemeenten. Dat is door de heer Van Bergen persoonlijk gecontroleerd. Hij is namelijk de man van het financiële toezicht. Het is voor ons van ongelooflijk groot belang om met name in die zin als provincie verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg voor die financiën. Het is altijd een lastige discussie als het over geld gaat, maar als provincie zitten wij daarmee aan tafel.

Ook Veenendaal is genoemd. Veenendaal zal uiteraard betrokken worden bij vragen over bestuurlijke ontwikkelingen in het hele gebied. Ook wij hebben ontdekt dat vanuit Scherpenzeel, Woudenberg en Renswoude, naast het eigen functioneren, signalen komen om bestuurlijke samenwerking te onderzoeken. Dan ben ik het volstrekt oneens met de heer Van Leeuwen, die zegt dat wij op dit moment kwaliteitsmetingen uitdelen als instrument voor de gemeenten om de eigen bestuurlijke en ambtelijke organisatie door te lichten. Dat is natuurlijk een doekje voor het bloeden bij een herindeling. Dat is volstrekt onjuist. Ook de heer Van Leeuwen heeft kunnen lezen dat het doel van deze kwaliteitsmeting is dat een gemeente erachter kan komen op welke manier de knelpunten die zij ervaart zijn op te lossen. Een van de oplossingen kan een fusie zijn, maar dan als ultimum remedium. En zo staat het geformuleerd.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, zo hebben wij het gelezen. Kijkend naar de politieke realiteit echter en naar de bewegingen die er zijn in dat veld, zal de gedeputeerde samen met mij moeten constateren dat er vanuit Scherpenzeel, Woudenberg een nadrukkelijke wens bestaat om te komen tot een fusie met Renswoude. Daar ligt dan weer een andere beleving. Dan moet je je afvragen, als die gemeenten die bewegingen willen, wat dan een kwaliteitsmeting richting het bestuur aan toegevoegde waarde heeft. Dat geldt wel voor het eigen functioneren van die gemeenten, maar dat staat in de beweging richting een fusie. Dan heb ik geen moeite met een instrument dat ertoe kan bijdragen om die conclusie aan te scherpen. Dan moet het college van GS daarin transparant zijn.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als gemeenten zelf duidelijk maken dat zij fusie als meest waarschijnlijke oplossing zien voor de problemen, zeggen wij tegelijkertijd dat wij die oplossingen wel even op een degelijke manier willen analyseren. Dan is het volstrekt logisch dat wij dat instrument aan de gemeenten op deze manier ter beschikking stellen. Als daaruit de conclusie naar voren komt dat gemeenten zeggen te willen fuseren, zullen wij als provincie niet zeggen dat het dan wel de wens is van die gemeenten, maar dat wij daar niet aan meedoen. Nee, dan spelen wij vanuit de provincie gewoon open kaart met die gemeenten. Dat is volstrekt helder.

Ik heb over de motie al gezegd dat het college zich zowel in het eerste als het tweede dictum kan vinden. De indieners stellen in het eerste dictum dat het vooral zal gaan over het criterium bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. Dit is een heel belangrijk criterium, maar daarnaast zouden ook criteria als bestuurlijke kracht, duurzaamheid en regionale samenhang onderdeel moeten uitmaken van dat beleidskader. Ik kan mij voorstellen dat de indieners zeggen dat dit vanzelfsprekend is. Wij zullen echter met name letten op de onderdelen die op dit moment de meeste discussie opleveren, om daarvoor een helder beleidskader op te stellen naast datgene wat het Rijk heeft geformuleerd. Als de indieners dat in die wat brede zin zouden willen zien, gaan GS van harte mee met deze motie. Dan zie ik ernaar uit samen met de Staten zo'n beleidskader in korte tijd op te stellen.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Om niet te lang hierover onduidelijkheid

te laten bestaan: dat was juist de intentie van het dictum. Het dictum is aanvullend op hetgeen in het beleidskader al vastligt, althans op rijksniveau, en scherpt datgene aan wat wij nu als discussiepunten en onduidelijkheden hebben ervaren.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In algemene zin heb ik antwoord gegeven op een aantal zaken dat genoemd is door de Staten. Ik heb een aantal zaken specifiek benoemd. Wat ik van de Staten heb gehoord is dat zij instemmen met het voorstel als het antwoord van GS naar genoegen is. Ik hoop dat mijn antwoord de Staten voldoende zekerheid heeft gegeven dat wij enthousiast zijn over het feit dat deze vijf gemeenten met elkaar aan de slag gaan om een nieuwe gemeente te vormen in bestuurlijke zin. Wij zullen onze rol als provincie daarin niet alleen nauwkeuriger gaan definiëren, maar wij willen onze betrokkenheid, niet alleen in de vorm van nazorg maar gewoon ook in de vorm van zorg tijdens het proces, nadrukkelijk vorm en inhoud geven.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nu wij tot besluitvorming komen, is het goed het dilemma waar onze fractie voor staat en dat wij gewogen hebben, even hardop te formuleren. De burgers hebben daar recht op. Het is duidelijk, ten opzichte van hetgeen door de gedeputeerde gesteld is, dat wij de analyse die onderdeel uitmaakt van het herindelingsadvies niet gelijkelijk waarderen. Ik heb dat in de eerste termijn al gezegd. Het is wat ons betreft niet nodig, want wij vinden dat wij een besluit kunnen nemen op basis van het draagvlak in de regio zelf. Wij vinden dat gemeenten zelf primair de keuze moeten maken en dat moeten uitspreken. Wij waarderen dat anders dan het college, want wij hebben de gemeente centraal gesteld. In dat dilemma realiseren wij ons dat het draagvlak zeer van belang is. Dat dilemma zullen wij niet bagatelliseren; daar zitten wij mee. Hoe gaan wij daarmee om?
Bestuurlijk hebben wij al geconcludeerd dat van de vijf betrokken gemeenten er vier qua apparaat die uitspraak al gedaan hebben en de vijfde niet. Dat maakt het verhaal wat opvallender. Die conclusie trekken wij echter.
Wij hebben ook geconstateerd dat die betrokkenheid van de bevolking niet eenduidig tot één lijn leidt. Wij hebben in eerste termijn ook geconcludeerd dat duidelijkheid wenselijk is. Op een bepaald moment moet je voorkomen dat dingen te lang boven de markt blijven hangen, want dan krijg je een andere vorm van vervreemding en die vorm is ook negatief. Dat betekent gewoon dat je je moet realiseren, door dingen te lang in het proces te laten zitten, dat er elementen ontstaan die wij niet positief kunnen waarderen en die niet goed zijn voor de gemeenschap. Dat moeten wij voorkomen. Dat betekent dat voor ons die weging dan nu gemaakt moet kunnen worden. Daar voegen wij aan toe de positieve reactie van GS over de motie. Ik zelf ben gewend te horen van het college dat een motie wordt overgenomen. Dat lijkt mij de juiste bewoording, want het woord “steunen” herken ik niet als een begrip in dezen. Als het college bedoelt dat de motie is overgenomen, dan vergemakkelijkt dat mijn beantwoording. Ik zie dat de gedeputeerde dat inderdaad bedoeld heeft.

Mevrouw JONKER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Ruijs stelt dat de betrokkenheid van de burger niet een duidelijke lijn weergeeft. Ik begrijp dat niet, want de drie opiniepeilingen die gehouden zijn geven driemaal nee aan.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga het feit niet verdedigen dat burgers voldoende zijn geraadpleegd. In die discussie moeten wij niet komen. Ik heb in mijn eerste termijn gesteld dat Driebergen de bevolking heeft geraadpleegd toen er nog maar één variant aan de orde was. Voorzover ik weet, is er geen raadpleging geweest toen er twee varianten aan de orde waren.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet wat Driebergen/Rijsenburg betreft dat de knip – dus DriMaDo en WAL – destijds wel degelijk al gonsde. Wij zijn zelfs op bezoek geweest in het gemeentehuis en een van de partijen van Driebergen heeft daarbij gezegd liever die knip te hebben. Het was dus niet zo dat die knip toen helemaal niet bestond.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! “Gonzen” is natuurlijk niet de informatie waarop burgers moeten kiezen. Met gonzen bereikt de kiezer in het algemeen niets.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Ruijs zegt dat de signalen van de burgers

niet eenduidig zijn. Dat begrijp ik niet, want de drie opiniepeilingen die er zijn geweest, waren heel duidelijk: men wil MALDD niet.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Het CDA heeft in het begin van het traject gesteld, dat een herindeling in dit gebied een goede zaak is. Die conclusie heeft de fractie al in januari getrokken. Toen waren er voor onze fractie twee varianten aan de orde. Beide varianten zouden wat ons betreft wat nadrukkelijker bij de bevolking moeten zijn neergelegd. Dat bedoelde ik met de zin die ik zojuist heb uitgesproken. Dat is dus niet gebeurd, behalve dan in Amerongen. Voorzover ik weet is het in Driebergen niet op deze manier neergelegd. Ik denk dat als er twee herindelingsvarianten aan de orde geweest zouden zijn, dat de bevolking veel beter had kunnen wegen en kiezen. Misschien had men dan wel voor een van die twee herindelingsvarianten gekozen, wat nu niet het geval is.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter!
Daarin kan ik met de heer Ruijs meegaan.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Dat is op dit moment voldoende.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter!
De mening van de SP is, wat betreft optie MALDD, dat de uitspraken van de burgers in die drie gemeenten heel eenduidig waren, namelijk: nee.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Ik zeg steeds dat ik vind dat de burgers die beide varianten hadden moeten kunnen betrekken bij hun overwegingen. Mevrouw Jonkers hoort misschien wel de teleurstelling in mijn verhaal. Ik spreek ook over ons dilemma en de spagaat waarin wij zitten. Wij vinden dat het punt van het maatschappelijk draagvlak meer gedragenheid had moeten hebben. Over het bestuurlijk draagvlak zeggen wij dat bij vier van de gemeenten het gewoon zo is dat de gemeenteraad spreekt, maar dat geldt niet voor die vijfde gemeente. Ook dat is voor ons een dilemma, want die vijfde gemeenteraad die dit niet heeft uitgesproken is voor mij evenzeer waardevol.
Vervolgens zeg ik dat het een stukje vervreemding is naar de bevolking. Ik noem het ook een vervreemding voor de bevolking als je zaken te lang boven tafel laat hangen. Op een bepaald moment moet je toch een keuze durven te maken. Dat doe ik onder bepaalde voorwaarden, die zijn verwoord in een motie. Ik heb begrepen dat het college die motie overneemt. Dat is voor mij een belangrijk element om in mijn dilemma een volgende stap te zetten. Dan concludeer ik dat in het dilemma over die vervreemding, wat ik jammer vind, maar dat de motie in de toekomst wil voorkomen, en gegeven het feit dat er toch een verantwoordelijkheid ligt om ook dat element politiek goed neer te zetten, dat wij ervoor kiezen om die duidelijkheid te geven. Dat moet op een bepaald moment gebeuren. Dan kan het voorstel in procedure gebracht. Het in procedure brengen betekent dat stappen gezet worden die daarbij horen.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste termijn hebben wij gezegd dat wij de nazorg van de provincie wat meer concreet zouden willen invullen. Daarnaast willen wij de herindeling in het algemeen graag in een breder kader bespreken.
GS heeft de motie overgenomen, maar wat onze fractie betreft is die motie te beperkt; het geeft een richting voordat er een meer fundamentele discussie heeft plaatsgevonden. Wij willen liever eerst die fundamentele discussie voeren en vervolgens moet de concrete invulling plaatsvinden. Dus niet op zo'n heel korte termijn. Graag hoor ik de reactie van het college en van de indieners van de motie.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! In het kader van het dualisme is onze taak kaderstellend. Aan de voorkant van een goede discussie staat een kader dat voldoende ruimte biedt voor een discussie gericht op de inhoud. Daar is de motie een heel goed handvat voor. Als de fractie van de PvdA het college volgt, kan zij die motie con amore ondersteunen.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hadden zo-even een discussie. Er is volgens ons een aantal onduidelijkheden in het dictum van de motie. Daarom moeten wij eerst de discussie voeren, voordat wij komen tot een invulling.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af waar de onduidelijkheid zit bij de fractie van de PvdA, want die wordt kennelijk niet ervaren aan de kant van het college.

Mevrouw VAN BRUGGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien moeten wij voor de duidelijkheid hierover de discussie voeren in de commissie BEM.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Op basis van deze motie? Heel graag.

De heer DITEWIG (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Lokker heeft op onze vragen over het stationsgebied een klip en klaar antwoord gegeven, dat aan bestuurlijke duidelijkheid in elk geval niets te wensen overlaat. Driebergen in de Heuvelruggemeente behoudt het station in het inhoudelijk genoemde kader. Zo hebben wij dat verstaan.
Betreffende datgene wat de gedeputeerde gezegd heeft over de nazorg, is het ons duidelijk. Wij hebben daarover geen verdere vragen.
De fractie van de VVD is in elk geval blij dat het college de motie heeft overgenomen. Ik wil daarbij nog opmerken dat naar de burgers helderheid is gegeven. Het college zou ook naar de wetgever aanvullende duidelijkheid kunnen geven omdat je, zoals het in de wet gedefinieerd is in 2002, de ruimte die ontstond nu in elk geval vanuit de motie en het voorbeeld dat je vanuit de provincie Utrecht neemt, daarin duidelijk kunt aangeven. In elk geval, door de beantwoording tot op heden toe, blijven wij bij onze instemming.

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij danken de gedeputeerde voor zijn beantwoording. In mijn eerste termijn heb ik gesproken over onze gemengde gevoelens over herindelingen in het algemeen, de grootte van de Heuvelruggemeente, de variantendiscussie, de draagvlakdiscussie. Ik heb ook duidelijk gemaakt dat wij van mening zijn dat er op de Heuvelrug iets moet gebeuren. Ik herinner mij van de werkbezoeken die wij als Statencommissie hebben afgelegd aan Maarn en Doorn, nog de geluiden die in de gemeentehuizen daaromtrent klonken. En andere dingen kun je gewoon lezen in een rapport of waarnemen in de praktijk. Wij nemen goede nota van het feit dat naast het geluid van het burgerinitiatief er ook andere geluiden zijn; bestuurlijk draagvlak en ook allerlei geluiden van burgers en maatschappelijke instellingen die de afgelopen jaren in al die processen hebben geklonken. Wij vinden dat wij als provincie op een zeker moment een eigen verantwoordelijkheid hebben, die wij moeten durven nemen en dat het bij die verantwoordelijkheid niet zou passen, na tien of vijftien jaar discussie, dat er een nieuwe, omtrekkende beweging komt. Ik ben het eens met de heer Ruijs, dat dit voor het gebied bijzonder slecht zou zijn.

Wij hebben in de eerste termijn een aantal voorwaarden gesteld: de motie; de betrokkenheid van burgers; de kernpunten: bestuurscultuur, kernenbeleid, voorzieningenniveau, kostenbeheersing et cetera. De gedeputeerde heeft namens het college volgens ons klip en klaar geantwoord. Er zit geen licht tussen de vragen die zijn gesteld en de antwoorden die zijn gegeven. Dat maakt het ons uiteindelijk mogelijk in te kunnen stemmen met het voorstel.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben vragen gesteld over het stationsgebied en hoe het college dit zag. De gedeputeerde heeft er alle vertrouwen in dat het goed komt. Dat hoop ik van harte, want het wordt naar ik vrees nog een hele strijd.
Over de financiën heeft de gedeputeerde gezegd dat het naar hij hoopt goed komt. Hierover is in het rapport niets genoemd, maar wij gaan ervan uit dat iedereen dat goed oppakt.
Over de motie heb ik al gezegd dat onze fractie die overbodig vind. Ik wil daarbij nog wel zeggen dat wij het niet in onze schoenen geschoven willen krijgen dat wij niet naar de burgers zouden luisteren. Dat is helemaal niet waar. Wij vinden ook dat deze motie wat de overwegingen betreft twee dingen door elkaar haalt:
- de ene is voor toekomstige herindelingen;
- bij de andere, met name de tweede overweging, gaat het over de herindeling die nu aan de orde is.

In het eerste dictum kan ik mij vinden in zoverre dat het peilen van een draagvlak nog niet zo'n slecht idee is. Aan de andere kant moet je echter zeggen dat je moet uitgaan van een nulmeting, anders weet je niet wat je meet. Ik denk dat elke gemeente, niet alleen heringedeelde gemeenten, af en toe eens zouden moeten toetsen bij hun bevolking hoe het bestuur het doet in de ogen van de burger.
Het tweede dictum wekt, zoals ik al heb gezegd, echt een verkeerde suggestie. Telkens komt naar voren dat wij het besluit tot herindeling nemen. Wij staan daar volledig achter. Toch vind ik het een doekje voor bloeden, omdat men over vier jaar nog een keer mag melden wat men ervan vindt.
Wat ik een goed punt vind van de fractie van de PvdA: hebben mensen het dan over het bestuur dat

er dan is, of hebben zij het over de gevolgen van de herindeling? Dat is heel lastig te meten.
Wij stemmen niet in met de motie. Ik heb al gezegd dat wij wel voor het voorstel zijn.

De heer STREEFLAND (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Onze fractie heeft geen verdere vragen of opmerkingen. Rest ons de gedeputeerde te bedanken voor de inhoudelijke beantwoording van onze vragen terzake de nazorg, de rol van de provincie en het Veenendaal-hoofdstuk.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter!
In de motie die door GS is overgenomen, staat vermeld dat de wijze waarop het maatschappelijk draagvlak is getoetst en de mate waarin dit vervolgens deel heeft uitgemaakt van de besluitvorming, bij delen van de bevolking vragen oproept. Echter, niet alleen bij delen van de bevolking; ook bij delen van de provinciale politiek, in elk geval bij de SP, roept dit vragen op. Ik hoorde vanavond pas dat er anderhalf jaar geleden in Doorn een volksraadpleging is geweest over de gevel van het gemeentehuis in Doorn. Er hebben foto's in de krant gestaan, er stond een invulformulier in de krant, mensen konden reageren. Kortom: men heeft nogal wat moeite gedaan om de mening van de burgers te peilen.
En natuurlijk, een gemeente heeft alle recht om te informeren wat de burgers vinden van de gevel van het gemeentehuis. Dat is prima. Niks mis mee. Maar wij vinden het dan toch een beetje raar, op het moment dat je het over een herindeling hebt – zo ongeveer het belangrijkste besluit dat je als gemeente kunt nemen – dat je dan zegt: zo'n informatieavondje is wel oké. De SP heeft daarbij zo haar bedenkingen.
De motie lijkt op zichzelf sympathiek. Er spreekt iets uit van een aantal zorgen dat de SP ook heeft. Toch hebben wij het idee – de fractie van D66 zei het heel helder – dat dit een doekje voor het bloeden is.
Wat wordt er gevraagd aan het college en wat zegt het college toe? Wij gaan een beleidskader voor gemeentelijke herindeling ontwikkelen. Dat is fantastisch. Op dit moment echter besluiten wij dat er een herindeling gaat plaatsvinden, ondanks het feit dat de gemeente Leersum dat helemaal niet wil, ondanks het feit dat de burgers van drie gemeenten die zich hebben kunnen uitspreken dat ook niet willen. En dan gaan wij nu zeggen dat wij een beleidskader gaan ontwikkelen? De SP begrijpt dat niet.
Die evaluatie? Ja, die vinden wij sympathiek. Prima. Aan de andere kant echter, inderdaad, kijk eens naar Maartensdijk. Wat kun je er namelijk concreet mee over vier jaar? En inderdaad is terecht de vraag gesteld door de fractie van de PvdA over wat je dan meet. Meet je de tevredenheid van de burger op dat moment? Maar ja, in hoeverre is die tevredenheid of ontevredenheid het gevolg van die herindeling? Wij vinden dat lastig en blijven van mening dat er nu een herindeling wordt doorgedrukt, waarbij wij allen niet goed weten wat de gevolgen ervan zullen zijn. Wij denken dan dat wij dit niet moeten doen.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij citeren met instemming de insteek van de gedeputeerde: "wij staan vanavond voor een historische beslissing". Het is vanavond al een paar keer gezegd, dat in die beslissing een dilemma zat. Dat dilemma had te maken met de vraag rondom het bestuurlijk draagvlak en het maatschappelijk draagvlak. Beide zijn dit belangrijke elementen in het vervolg van dit proces. Daarbij dienen wij een democratische besluitvorming te respecteren. Dat is één punt. Wij moeten echter ook onderkennen dat het maatschappelijk draagvlak een belangrijke succesfactor is voor het vervolg. Dan komen wij tot een afweging. Dan kun je drie dingen doen:
Je kunt tegen herindeling stemmen, dus in feite tegen schaalvergroting. Je weet dat er geen enkele gemeente in dit gebied is geweest die daar ten principale tegen was. Ook Leersum heeft gekozen voor de WAL-optie, maar die optie is er niet uitgekomen. Dat betekent dat je dat bestuurlijk niet kunt doen.
Je kunt pleiten voor een uitstel om het draagvlak nog beter inhoud te geven. Dan moet je wel weten of een jaar uitstel leidt tot een andere beslissing. Met andere woorden: zijn er alternatieven aangereikt, die het waard zijn de beslissing een jaar uit te stellen? Ook dit is niet langsgekomen en dat betekent dat dit écht een doekje voor het bloeden zou zijn.
Wat moet je dan wel doen? Datgene wat geconstateerd is als iets wat nog een bijzondere zorg behoeft, namelijk die betrokkenheid van de bewoners bij hun eigen publieke belang, dat aan de voorkant van het verhaal – dus richting de afronding van de Arhi-procedure – onvoldoende uit de verf gekomen is, aan de achterkant van het verhaal bij de evaluatie na de herindeling vorm en inhoud te geven die ertoe doen. En iedereen die een klein beetje verstand heeft van de organisatie en ook van de bestuurlijke organisatie,

weet dat een evaluatie geen moment is, maar een afronding van een cyclisch proces. Alle elementen die je daarbij toetst krijgen in betrokkenheid met de belanghebbenden, dus ook met de burgers, een plek. Dan doet het ertoe en is het geen doekje voor het bloeden. Ik kan die opmerking totaal niet plaatsen, en zeker niet van de fractie van D66.
Dan gaat het er vervolgens om dat je leert uit een procedure waar je als PS zelf verantwoordelijk voor bent en hoe je naar de toekomst toe die zaken aanscherpt die nu discussie en onduidelijkheid hebben veroorzaakt. Daarbij was het voor onze fractie van belang wat de positie van GS en van de gedeputeerde daarin is. Wij hebben waardering voor de wijze waarop GS deze motie tegemoet getreden zijn en er een inhoudelijk een aantal piketpaaltjes bij hebben geplaatst. Die hebben onze fractie in elk geval het vertrouwen gegeven, dat de doelstelling van het dictum voor de toekomst in positieve zin richtinggevend zal zijn: ten eerste voor een inhoudelijk discussie over de vormgeving – daarvoor is deze kaderstelling – en ten tweede dat wij tegen de burgers kunnen zeggen dat hun betrokkenheid ertoe doet en dat wij die inhoudelijk, zorgvuldig gaan organiseren. En, afrondend, daarom kunnen wij in de herindeling in een positieve besluitvorming meegaan.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Naar de wetgever toe zullen wij duidelijk maken dat het huidige begrippenkader verduidelijking behoeft. Wij zullen daar vanuit Utrecht aan werken en misschien een bijdrage leveren aan de discussie die op rijksniveau zal kunnen plaatsvinden. Wat mij aanspreekt is hetgeen gezegd is over het feit dat het nu eigenlijk onbehoorlijk zou zijn als wij opnieuw omtrekkende bewegingen gaan maken. Als er één ding helder is geworden, ook voor GS, is dat er duidelijkheid is gekomen na een jarenlange discussie. Het is van veel ernstiger aard als er onduidelijkheid blijft bestaan. Dat is meer schadelijk voor het belang van die inwoners. Duidelijkheid: linksom of rechtsom. In dit geval: linksom én rechtsom.

De VOORZITTER: Dan sluit ik de beraadslagingen over dit onderwerp. Ik kom allereerst tot afhandeling van de motie.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten motie M1 te aanvaarden. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, D66 en de SP.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel, waarbij de fractie van de SP geacht wordt tegen het voorstel gestemd te hebben.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 22.10 – 22.15 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

In het fractievoorzittersoverleg hebben wij afgesproken te proberen de vergadering tussen 22.30 uur en 23.00 uur af te ronden. Gelet op de druk van de agenda voor volgende week, lijkt het ons verstandig in elk geval nog een tweetal onderwerpen nu af te handelen. Ik loop de agenda langs en zal gelijktijdig de sterstukken met u afhandelen.

De agendapunten 8, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25 en 26 stellen wij maandag aan de orde.
Agendapunt 17 was in eerste instantie een sterstuk, maar dat is het niet meer. Als wij er vanavond niet aan toekomen, komt het maandag aan de orde.

PS2004BEM32
Aanpassing per 1 januari 2005 van de tarieventabel behorend bij de Algemene Belastingverordening provincie Utrecht 1997.

PS2004BEM24
Besluit organisatie griffie provincie Utrecht 2004.

PS2004BEM36
Benoeming leden Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer.

PS2004IME12
Actieplan recreatie en toerisme 2005-2008.

PS2004WEM11
Provinciale milieuverordening Utrecht, vierde tranche.

PS2004BEM31
5e begrotingswijziging 2004.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

PS2004REG08
Initiatiefvoorstel Megasupers

De VOORZITTER: Dit is een initiatiefvoorstel. Dat betekent dat straks in eerste termijn namens de initiatiefnemers antwoord zal worden gegeven door de heer Schreurs. Drie sprekers hebben zich gemeld voor de eerste termijn en vanzelfsprekend zal ook het college in de eerste termijn reageren.

Mevrouw LAMERS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de VVD vraagt zich af of het wel zo verstandig is het initiatiefvoorstel te omarmen, en wel om de volgende redenen.
Een regierol voor de provincie is gewenst en daarmee is onze fractie het van harte eens. Overigens zijn ook de Kamer van Koophandel en het MKB het ermee eens. Een kaderstellende nota voorbereiden over bovenlokale detailhandel? Daar zijn wij het ook mee eens. Prima. De VVD vindt dat dit wel in samenhang moet zijn met de Provinciale Visie Detailhandel zoals die al bestaat, en dat tevens bekeken moet worden of een winkelplanning van alle winkels opgenomen kan worden en niet alleen van de supers. Dit initiatiefvoorstel gaat namelijk vooral over de supers.
De VVD heeft twijfels over het opnemen van de strekking, zoals die in het initiatiefvoorstel wordt verwoord. Van het 'nee tenzij' in plaats van het 'ja tenzij' zoals nu in het streekplan in bijlage 3 is opgenomen, moet worden bezien of dit gaat leiden tot onnodige regelgeving. Het aantal vierkante meters, zoals verwoord in het initiatiefvoorstel, is voor winkelcentra in ontwikkeling – Nieuwegein en Amersfoort zijn daarmee bezig – waarschijnlijk al te krap. Welke uitwerking heeft deze regelgeving op de winkelcentra en ook op eventuele uitbreiding van bestaande winkelcentra?

Wat de VVD verder nog van groot belang vindt, is het 'superoverleg'. Als de provincie in haar streekplan opneemt dat megasupers ongewenst zijn en dat dit bijvoorbeeld in Geldermalsen wel zou kunnen, dan zijn wij daar verkeerd mee bezig. Ik weet dat er gesprekken en onderhandelen zijn ondertussen, onder ander met Zuid-Holland. Voorzover ik weet, is het daar nog niet in het streekplan opgenomen.
De VVD onderschrijft niet geheel de argumenten die in de bijlage van dit initiatiefvoorstel zijn gebruikt. Wij zijn het niet helemaal eens met onder andere de onderwerpen verkeersstromingen en werkgelegenheid. Eigenlijk zijn wij het volledig met elkaar eens voor wat betreft de uitkomst; dus wat het zou moeten worden. Alleen hebben wij wat verschillen over de weg ernaar toe.

De heer R.E. de VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik in de commissie al duidelijk heb gemaakt, heeft de fractie van D66 geen behoefte aan voorliggend initiatiefvoorstel. In de Provinciale Visie Detailhandel zijn namelijk voldoende waarborgen en relevante uitgangspunten opgenomen om het schrikbeeld zoals de indieners dat voor ogen hebben in te tomen dan wel te voorkomen.

Daarnaast neemt de provincie haar regierol serieus ter hand in het streekplan, zoals wij dat komende maandag met elkaar hopen vast te stellen. In bijlage 3 van het streekplan inzake detailhandel stellen GS namelijk concreet een aantal voorwaarden en criteria voor de vestiging van nieuwe detailhandel. Letterlijk zeggen GS op pagina 179: "De ontwikkeling van een perifeer regionaal winkelcentrum vinden wij onwenselijk. Megasupers willen wij slechts mogelijk maken in of aansluitend aan stadsdeelcentra, onder de voorwaarden die in het Toetsingskader Detailhandel worden genoemd ten aanzien van onder andere de bereikbaarheid en de effecten op de voorzieningenstructuur." Ik geef toe, het is een hele mond vol, maar volgens D66 covered dit precies waar het in essentie om gaat: geen XL-supermarkten in dorpscentra. Overigens acht D66 de vestiging van een super-supermarkt in bijvoorbeeld Leidsche Rijn aanvaardbaar en zelfs wenselijk. In de huidige samenleving, waarbij boodschappen doen geen hobby is maar een noodzaak, dient ook het belang van de consument nadrukkelijk in het oog te worden gehouden. Bovendien zijn de super-supermarkten binnen een winkelcentrum of -gebied vaak de trekkers voor de overige aanwezige winkels.

De kaders in het initiatiefvoorstel zijn volgens D66 een voorbeeld van overregulering. De afgelopen week is een rapport van de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid verschenen over de toenemende bureaucratie in Nederland ondanks de goede voornemens van de overheid. Laten wij als Provinciale Staten daarom juist het goede voorbeeld geven en deze onhebbelijke tendens doorbreken.

Ten slotte merk ik nog op dat een aantal partijen in deze Staten de kwalijke neiging lijken te hebben om problemen in andere regio's of zelfs landen één op één van toepassing te achten voor onze eigen provincie. Dit geldt bij dit onderwerp, waarbij als schrikbeeld de situatie in Frankrijk werd aangehaald, en bij het Project Leefbaarheid kleine kernen, zoals het staat onder punt 20 van de Statenagenda van vandaag. Ik kom daarop later graag terug.
Ik geef hier echter reeds aan dat dit een vertekend beeld kan creëren van de werkelijkheid en dat daarmee het risico ontstaat van het identificeren van problemen die als zodanig gewoonweg niet bestaan in de regio Utrecht. Daarom ondersteunen wij dan ook niet dit voorstel.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met een compliment. De fractie van de SP kan zich vinden in de toelichting en de achterliggende argumentaties van dit initiatiefvoorstel. Dat is ook niet zo vreemd: tot deze zomer waren wij immers mede-initiatiefnemer. Tijdens de commissievergadering REG van 25 oktober heb ik echter te kennen gegeven dat het toen voorgeschotelde conceptbesluit onze fractie voor raadsels plaatste. De intentie van de initiatiefnemers leek nog altijd goed, maar het besluit rammelde. Gelukkig is deze versie een stuk helderder. Toch hebben wij nog twee opmerkingen.

De fractie van de SP is van mening dat het kader geven aan GS tot de hoofdtaken van PS behoort. Echter, willen zowel GS als PS met die rolverdeling goed uit de voeten kunnen, dan moeten die kaders wel eenduidig zijn. De nu gekozen formulering, indicatie voor maximale grootte, is niet eenduidig en zal in de toekomst tot overbodige discussies leiden. De SP dient op dit punt een amendement in.

Amendement A1 (SP)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 december 2004;

behandelend het statenvoorstel van 6 december 2004, Initiatiefvoorstel Megasupers;

besluiten:
- "als indicatie voor de maximale grootte van een grootschalige winkelvoorziening waarover Provinciale Staten in zich het kader van dit initiatiefvoorstel niet uitspreekt wordt gehanteerd", te vervangen door:
  "Provinciale Staten spreken zich, in het kader van dit initiatiefvoorstel, niet uit over winkelvoorzieningen kleiner dan",
- "indien Gedeputeerde Staten een aanvraag ontvangen die bovengestelde indicaties overstijgt" te vervangen door:
  "indien Gedeputeerde Staten een aanvraag ontvangen die buiten bovengestelde kaders valt".

De bedoeling was toch dat wij het huidige detailhandelsbeleid inzake megasupers zouden aanscherpen. In dat huidige beleid moest het college van GS zijn besluit tot toestemming onder ander baseren op een onderzoek waaruit blijkt dat de geplande megasuper een toegevoegde waarde oplevert. Zie pagina 32 van de Provinciale Visie Detailhandel. Het voorstel van de initiatiefnemers draait dit om. Nu zegt men slechts dat een onderzoek, waaruit de aantasting blijkt, reden is tot afwijzing. Mijn fractie stelt voor op dit punt vast te houden aan het huidige beleid, dus vragen om een onderzoek, waaruit de toegevoegde waarde blijkt. Wij dienen een tweede amendement in:

Amendement A2 (SP)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 december 2004;

behandelend het statenvoorstel van 6 december 2004, Initiatiefvoorstel Megasupers;

besluiten:
"uit een actueel onafhankelijk distributieplanologisch onderzoek dient te blijken, dat de beoogde voorziening niet leidt tot een duurzame ontwrichting van het lokale voorzieningenniveau" te vervangen door:

"door middel van een actueel, onafhankelijk, specifiek op de locatie gericht onderzoek dient de toegevoegde waarde van de beoogde voorziening te worden aangetoond, bijvoorbeeld door middel van een distributieplanologisch onderzoek".

De VOORZITTER: De amendementen zijn voldoende ondertekend en maken derhalve onderdeel uit

van de beraadslagingen. Ze zullen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In het initiatiefvoorstel wordt gevraagd om een kaderstellende nota te laten voorbereiden door Gedeputeerde Staten, die betrekking dient te hebben op de bovenlokale detailhandelsvoorzieningen. De vraag is dus: is dat nodig? Het antwoord luidt: nee, die hebben wij al. In 2003 is de Provinciale Visie Detailhandel vastgesteld. Deze is neergelegd als bijlage 3 bij het streekplan en geeft volstrekte duidelijkheid. Je kunt je dan afvragen of het initiatiefvoorstel duidelijker is of verdergaand dan het voorstel dat in het Statenplan staat. Het antwoord luidt: nee, want er wordt een begrip geïntroduceerd dat slechts onduidelijkheid geeft. Ik moet constateren dat hetgeen op dit moment in het streekplan staat, volstrekt duidelijkheid geeft over hetgeen wij samen bedoelen. Het initiatiefvoorstel als zodanig voegt niets toe aan hetgeen al bekend was.

De VOORZITTER: Dan zal namens de initiatiefnemers de heer Schreurs antwoorden, zo heb ik begrepen.

De heer SCHREURS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een korte schorsing om met mijn mede-indieners over de amendementen te kunnen overleggen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 22.30 – 22.36 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. De amendementen zijn nog niet in uw aller bezit. Ik wil daarom vervolgen met agendapunt 17, dat ik graag wil afhandelen omdat de heer Reerink daarin betrokken is. Hij kan aanstaande maandag en de donderdag daarop niet aanwezig zijn.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Klopt het dat de woordvoerder van de PvdA over het streekplan volgende week niet aanwezig is bij de behandeling daarvan?

De VOORZITTER: Nee, ik vergiste mij. De heer Reerink kan alleen donderdag niet aanwezig zijn. De heer Swane is van het type politici dat snel kansen ruikt. (Hilariteit.)

PS2004WEM12
Wijziging van het Reglement van het Bestuur voor het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht.

De heer REERINK (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij spreken vandaag over de regelgeving ten aanzien van het oudste democratische instituut ter wereld. Dus daar moeten wij wel even goed naar kijken. De inkomsten van de waterschappen – ik gebruik vanavond het woord “waterschappen” om niet steeds alle varianten in de benamingen die er zijn te hoeven noemen – worden volgens een bepaalde verdeelsleutel gehanteerd. Bij een groter belang moet je meer betalen: heel simpel. Waar men kan kiezen tussen een methode Oldambt of, zoals die nu naar voren komt, de methode Delfland, is dat een situatie die ontstaat omdat de maatschappelijke omstandigheden veranderen: er komt meer bebouwd gebied en minder onbebouwd gebied. Dan moet je mee veranderen. Op zich is dat geen bezwaar, want de verdeelsleutel over de inkomsten heeft geen invloed op de totale inkomsten van het waterschap. Men hanteert de trits: belang-betaling-zeggenschap. Hoe groter het belang dat je hebt bij een goede waterhuishouding, des te meer je betaalt, maar ook des te meer zeggenschap je krijgt.

Wat is nu het geval? Men wil de zeggenschap veranderen, maar de betaling voorlopig nog niet. Dat wordt uitgesteld tot 2008. In het eerste onderwerp van vanavond heeft de heer Swane van de VVD gezegd, dat je tijdens het spel de spelregels moet toepassen en dat je die niet tijdens het spel moet veranderen. Dat geldt in dezen ook. Die trits belang-betaling-zeggenschap moet hier in stand gehouden worden. Dat is de reden waarom wij zeggen dat de verdeelsleutel van de bijdragen gelijk moet worden ingevoerd van de verdeling van de bestuursleden. Hoewel het ongebruikelijk is in de eerste termijn een motie in te dienen, lijkt mij dat toch verstandig. Dan hebben wij geen tweede termijn nodig hopelijk.

Motie (PvdA, GL, SP, D66)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 december 2004;

constaterende:
- dat Gedeputeerde Staten instemmen met de invoering van de methode Delfland per 1 januari

2005 bij het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht voor de kostenomslag, maar pas per 1 januari 2008 de daarbij behorende stemverhouding willen invoeren in het bestuur van het Hoogheemraadschap;

overwegende:
- dat hoogheemraadschappen democratische instellingen zijn, waarbij de bestuurssamenstelling al eeuwenlang gebaseerd is op de trits belang-betaling-zeggenschap;
- dat aanpassing van bijdragen per categorie en de daarbij horende bestuurssamenstelling passend is;
- dat hier wordt voorgesteld om daarvan af te wijken;
- dat de praktische gronden om af te wijken van de trits belang-betaling-zeggenschap op gespannen voet staan met de gehanteerde democratische principes;

spreken uit:
dat verandering in zeggenschap en kostenomslag tezelfdertijd ingevoerd dient te worden;

verzoeken Gedeputeerde Staten daar zorg voor te dragen;

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt derhalve onderdeel van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer JONGSMA (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie WEM hebben wij weinig tijd nodig gehad om consensus te bereiken over de toepassing van de toepassing Delfland in plaats van die van Oldambt. Misschien werd het ons gemakkelijk gemaakt, want op de geboden inspraakgelegenheid is er niemand gekomen. Als deze andere wijze van toedeling van kosten voor detailwatersystemen en peilscheidingen in het reglement van AGV (Amstel, Gooi en Vecht) is opgenomen, kan de toepassing ter hand worden genomen. Het CDA en ook andere partijen hebben aandacht gevraagd bij de gedeputeerde om over te brengen dat wij een goede voorlichting wensen te krijgen als die regels gaan veranderen. Wij waren daarbij benieuwd of deze methode ook voor ons andere waterschap, De Stichtse Rijnlanden, zou gaan gelden. De gedeputeerde heeft beloofd zich daarover op de hoogte te stellen en hij zal ons daarover informeren.
Voor Vallei en Eem was reeds eerder de methode Delfland aanvaard. Tot zover dus alle reden voor een sterstuk. Toch is dat niet gebeurd.

De meeste tijd in de commissievergadering werd besteed aan een niet-geagendeerd agendapunt, te weten de toekomstige samenstelling van het Algemeen Bestuur van AGV en wanneer dat zou gaan plaatsvinden. Een aantal woordvoerders in de commissie wilde dat de te wijzigen samenstelling van het bestuur van AGV gelijk op loopt met de voorgestelde wijzigingen als gevolg van de Delfland-methode. Het CDA is van opvatting dat deze gevraagde koppeling eigenlijk niet bij dit voorstel hoort. Immers, er wordt al aandacht gegeven aan de te wijzigen samenstelling van het bestuur, zoals in het stuk vermeld staat.
Provinciale Staten hebben op grond van artikel 6 van de Waterschapswet het recht te oordelen over een reglementswijziging van het bestuur van een waterschap, dat in dit geval zich over meer dan een provincie uitstrekt. Wij zijn van opvatting dat het niet juist is deze bevoegdheid thans te gebruiken voor een andere zaak dan die waarvoor het voorstel dient. Naar onze mening dienen de Staten het aan AGV over te laten hoe zij toepassing, inclusief de aanpassing van het bestuur, wensen te regelen. Als dat tot een reglementswijziging leidt, dan zien wij dat hier in de Staten wel terug op onze tafel.

Overigens, zo kwam uit de motie van de fractie van de PvdA naar voren, het verschuiven van de ingangsdatum naar 1 januari 2008 heeft ook een praktisch gevolg: de andere verdeling van kosten, die wij op zichzelf juist vinden, kan ook jaren later plaatsvinden. Vooral voor de landbouwers die het vandaag economisch moeilijk hebben, is elke verlichting van kosten welkom. Daarom is uitstel met drie jaar te veel gevraagd voor een redelijk te achten lastenverschuiving.

De heer REERINK (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie is meegedeeld dat het nieuwe systeem waarschijnlijk niet dusdanig gereed is dat het tijdig ingevoerd kan worden. Daarnaast weet ik dat het waterschap maatregelen heeft getroffen en dat zowel het ene systeem van betalingsverdeling als het

andere op hetzelfde moment ingevoerd kunnen worden. Beide systemen zijn helemaal voorbereid. Wat dat betreft hoeft er dus geen opschorting te zijn. Waar het om gaat – daarover hoor ik graag de mening van de heer Jongsma – is het principe dat tot dusverre altijd gehanteerd is, namelijk de trits dat de samenstelling een afspiegeling is van de betaling. Daarover heb ik de heer Jongsma nog niet over gehoord.

De heer JONGSMA (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal daarover graag iets zeggen. Wij hebben uiteraard tegen dat principe geen enkel bezwaar. Het bestaat inderdaad al erg lang. De vraag die is gesteld, is naar mijn idee een beetje academisch van aard. Er zijn namelijk stappen aangekondigd. Die door waarschijnlijk iedereen gewenste trits komt er. Wat echter aan ons wordt gevraagd is een uitstel van drie jaar, althans dat is mijn interpretatie, waarbij ik ervan uitga dat AGV niet zal besluiten alleen voor dit punt de verkiezing te vervroegen naar bijvoorbeeld medio 2005. Ik las vanmorgen een artikel in de krant, en misschien heeft de heer Reerink dat ook gelezen, over stemfraude bij een waterschap. Daar schijnt een deel van de verkiezingen opnieuw gedaan te moeten worden. Tot mijn schrik – de heer Reerink zal er ook van schrikken – werd daar al een begrotingspost van € 300.000 voor opgevoerd. Daar zit het CDA niet op te wachten.

De heer REERINK (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Jongsma gaat er toch niet van uit dat bij AGV gefraudeerd zal worden? Dat zou een gekke suggestie zijn.

De heer JONGSMA (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, nee, ik citeerde uit een krantenbericht.

De heer REERINK (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! U relateert dat bericht hieraan.

De heer JONGSMA (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik heb het niet over AGV. Ik heb het er over dat er kennelijk vrij hoge kosten opgeroepen worden als je de verkiezing wilt vervroegen. Die staat nu volgens mij gepland voor 2007.

Samenvattend. Wij kunnen akkoord gaan met het voorstel tot wijziging van het Reglement van Bestuur voor het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht.

De heer L. de VRIES (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Jongsma stelt zich achter het principe dat door de heer Reerink is aangegeven als het principe belang-betaling-zeggenschap. Dat is toch een principe en niet iets wat je voor kennisgeving aanneemt en wat je vervolgens aan de kant schuift?

De heer JONGSMA (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, zeker niet. De heer De Vries en ik weten – zo staat het ook in de stukken – als dit principe als een voorstel gerealiseerd gaat worden, dat het bij de volgende verkiezing wordt toegepast. Daarover is ook geen discussie. De samenstelling gaat wijzigen als dit voorstel wordt overgenomen. Dat gaat gewoon gebeuren. Het enige verschil is dat het voorstel de redelijk te achten lasten wil verschuiven van 1 januari 2005 naar 1 januari 2008. Dat zijn drie volle jaren en dat vinden wij te veel. Dat is de kwestie.

De heer L de VRIES (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat niet zo gesteld in de motie. Het kan inderdaad zijn dat het in 2008 ingaat, maar het zou ook kunnen zijn dat er versneld verkiezingen worden gehouden om zo snel mogelijk die nieuwe wijze van berekening te laten plaatsvinden.

De heer JONGSMA (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Toen ik via mail de reactie van de fractie van de PvdA kreeg, was ik wat verbaasd. Ik had gedacht dat zij zouden komen met een voorstel voor vervroegde verkiezingen. Dat had ik een redelijk voorstel gevonden. Uitstel naar 2008 echter, vinden wij niet redelijk.

De heer L de VRIES (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat vraagt die motie niet.

De heer DAMEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal kort zijn. Ik kan mij voor 150% aansluiten bij de inbreng van de heer Jongsma van het CDA. Voordat de heer Reerink voor mij naar de interruptiemicrofoon loopt, wil ik hem daarvoor behoeden. Hij krijgt namelijk van mij hetzelfde antwoord dat hij van de heer Jongsma krijgt.

Ik wil nog een aantal punten toevoegen.
Wij moeten concluderen dat het voorliggende GS-stuk er ook ligt in het kader van de WB21 (Startovereenkomst Waterbeheer 21e eeuw). Daarin worden maatregelen getroffen, die tot gevolg hebben dat de prijs omhoog zal gaan. Daar zullen wij niet

aan ontkomen, zoals wij ook tijdens de commissiebehandeling hebben geconcludeerd. Wij hebben geconcludeerd dat de burgers bij die maatregelen nu eenmaal meer baat hebben. Zo staat het in het stuk. Dan mijn tweede punt. Kijken wij naar het tijdstip waarop die verkiezingen plaatsvinden: het kabinet heeft een IBO-studie (Interdepartementaal Beleidsonderzoek) laten doen, waaruit blijkt dat er een heel ander kiessysteem komt bij de hoogheemraadschappen en de waterschappen. Dat kan een aantal jaren op zich laten wachten, maar voor de VVD is het onacceptabel dat gedurende die periode die prijsverhoging of die prijsverlaging niet door zal gaan. Het gevolg is dat met name het ongebouwde gedeelte – lees: de grondeigenaren, de agrariërs – nog met een hoge kostenpost wordt opgezadeld. Op bladzijde 2 kunt u het lezen: Ongebouwd (50 ha): Huidige aanslag ruim € 4.000 per jaar. En dat terwijl wij juist de laatste Statenvergadering gediscussieerd hebben over het Veenweidegebied, waarbij gedeputeerde Lokker heeft gezegd blij te zijn met die € 95 per hectare in het kader van de bergboerenregeling. Dan moeten die boeren dat dus meteen weer terugbrengen? Daar past de VVD hartelijk voor, dus wat dat betreft steunen wij het voorstel van GS en onderschrijven wij de inbreng van het CDA.

De heer VAN DE GROEP (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de ChristenUnie zal zich kortheidshalve voor 153% - 150 + 3 = 153 - aansluiten bij de woorden van de heren Jongsma en Damen. Wij steunen het GS-voorstel en steunen derhalve niet de motie.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ook de fractie van de SGP zal de motie niet steunen. Wij onderschrijven de argumenten die genoemd zijn door de heren Jongsma en Damen.

De heer VIS (GL): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van GL stemt in met de wijziging van het kostentoedelingssysteem volgens de Delfland-methode. Dat betekent dus een wijziging van het reglement. Wij zien in dat de wijziging van de bestuurssamenstelling daarvan eveneens een gevolg is. Wij vinden dat dit op hetzelfde moment moet plaatsvinden als de wijziging van het kostentoedelingssysteem. Wanneer dat plaatsvindt laten wij over aan AGV.

De heer L de VRIES (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij willen ons ook scharen achter deze reglementswijziging. Wij merken hierbij wel op dat het ons spijt, dat is toch een probleem, dat dit leidt tot hogere kosten voor de burger.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat hier om een wijziging in de kostentoedeling over categorieën. Zoals wij het nu kennen – gebouwd, ongebouwd, ingezetenen, enzovoort – is het een oud en verouderd systeem. Veel waterschappen gaan over tot de methode Delfland. Het komt hierop neer dat er meer naar waarde wordt gekeken.
Wat is er nu aan de orde? Dat is hetgeen ook de PvdA voorstelt, namelijk dat wij niet veel bezwaar hebben tegen de kostentoedeling, maar wij hebben wel bezwaar tegen het feit dat die trits doorbroken wordt. Dat moet op hetzelfde tijdstip gebeuren. Bij Vallei en Eem, dus in ons gebied, hebben wij dat gedaan, maar dat viel toevallig samen. De bestuursperiode was afgelopen en op dat moment is die kostentoedeling veranderd in het Delfland-systeem. Tegen de heer Jongsma wil ik zeggen dat ook het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlijanden zal overgaan naar het nieuwe systeem, maar zij heeft nog niet de nodige acties onderbouwd. Daarover wordt in het voorjaar 2005 een besluit genomen. Het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zal GS voorstellen dit systeem in te voeren, en wel met ingang van 1 januari 2006.

Het college vindt het opportuun de wijziging nu in te voeren, omdat er veel kosten moeten worden gemaakt in het kader van WB21: € 25.000.000.000 over een groot aantal jaren. Dat werkt al door in de begroting 2005 van AGV. AGV wil op basis daarvan die kostentoedeling wijzigen.
WB21 gaat voornamelijk over minder wateroverlast van het stedelijk gebied. Dus het belang, mijnheer Reerink, is aan het schuiven van ongebouwd naar ingezetenen.

De heer REERINK (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het hoogheemraadschap heeft een schrijven verzonden naar de Staten in Noord-Holland, een schrijven overigens dat wij hier niet hebben ontvangen. Ik heb mij laten vertellen dat de totale opbrengst van de omslag hetzelfde blijft, welk systeem men ook hanteert. Ik begrijp dus niet wat de gedeputeerde

bedoelt te zeggen met zijn woorden dat zij nu meer geld nodig hebben dan in het verleden vanwege WB21.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het over de kostenverhoging op zichzelf. AGV voert gewoon een omslagverhoging in per 1 januari.

De heer REERINK (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het was een verandering van de verdeelsleutel. De totale opbrengst blijft hetzelfde.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat klopt, maar daarnaast zal er ook een kostenverhoging komen.
Dat betekent, als wij de methode niet aanpassen op dit moment, dat de agrariër € 1.600 per jaar meer zal moeten betalen. Gaan wij die kostentoedeling toch wijzigen zonder nu de bestuurssamenstelling te wijzigen, dan betekent het dat de burger tussen € 3 en € 5 per jaar meer moet gaan betalen. Het is een keuze, dat ben ik met de heer Reerink eens, maar het college vindt dat wij nu moeten besluiten om die kostentoedeling toch toe te staan. Dat betekent dat er dus ook voor de 'agrariër ongebouwd' een behoorlijk voordeel is. Mede gelet op de verschuiving van het belang van 'ongebouwd' naar 'ingezetene' vindt het college dat absoluut een verantwoorde keuze.
Wat betreft de bestuurssamenstelling los te koppelen van de kostentoedeling, het volgende. Wat is het belang om van ongebouwd naar ingezetene te gaan? De heer Reerink duidt daarop. Dat betekent dat er van ongebouwd naar ingezetene twee zetels van de 30 zullen verschuiven. Als wij nu verkiezingen zouden moeten houden, kost het de samenleving € 2 miljoen. Het is aan de Staten een keuze te maken. GS vindt dat het niet verantwoord is. GS vindt dat wij de wijziging van de kostentoedeling nu moeten doen. Gelet op de geringe verschuiving van ongebouwd naar ingezetene – twee zetels – vindt GS dat het nog wel kan tot 1 januari 2008.

De heer VIS (GL): Mijnheer de Voorzitter!
Hoe komt de gedeputeerde bij het bedrag van € 2.000.000? Het is een budgettair-neutrale operatie. Dat Den Haag de kosten nog zal verhogen kan ik mij voorstellen. Ook de uitvloeiselen van de Europese Kaderrichtlijn Water zullen op een gegeven moment betekenen dat de waterschappen hogere tarieven krijgen. Nu gaat het echter om een budgettair-neutrale operatie. Alleen de verschuiving van ongebouwd naar ingezetene betekent een lastenverhoging.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het bedrag van € 2.000.000 genoemd ten opzichte van de verkiezingen. Moeten wij nu die verkiezingen houden, dan kost het de waterschappen € 2.000.000.

De heer VIS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat is veel geld. Dus daarom moeten wij het laten doen.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nog vergeten te zeggen dat GS de motie ontraadt.

De VOORZITTER: Mag ik concluderen dat een tweede termijn niet nodig is? Dat klopt.
Dan breng ik de motie in stemming.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten motie M2 te verwerpen. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, GL, D66, de SP en de SGP.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

PS2004REG08
Initiatiefvoorstel Megasupers (vervolg van de behandeling)

De heer SCHREURS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil eerst zeggen dat ik in elk geval één ding hiervan geleerd heb, en dat is dat ik in staat ben om te polderen. Dat heb ik bij de voorbereiding van dit voorstel gemerkt. Het was een heel boeiende ervaring met het MKB, de Kamer van Koophandel, het winkelbedrijf en dergelijke samen te werken. Uiteindelijk heeft het geleid tot het voorstel dat wij nu bespreken.
Ik zal de reacties van de overige partijen langslopen.

De fractie van de VVD wil dat de discussie breder getrokken wordt; dat dus niet alleen over megasupers gesproken wordt. Volgens mij gaat dat vol-

gens ons voorstel ook gebeuren. Dat wordt ook genoemd in de kaderstellende nota waar wij om vragen. Daarbij wordt ook gevraagd eens te kijken hoe het zit met de wenselijkheid van megastores en malls op bepaalde plekken in de provincie. Volgens mij is dat dus wel voldoende afgedekt.
Daarnaast geeft het voorstel niet meer aan dan een indicatie. Afwijking is altijd mogelijk als er een locatie in de provincie zou zijn die geen enkel probleem oplevert. Wat dat betreft is ons voorstel niet een rigide keurslijf waarin wij ons proberen te persen.
Wat Geldermalsen betreft het volgende. Dat voorstel staat volgens mij behoorlijk op losse schroeven. Het is dus nog maar de vraag of het er komt. In de commissie heb ik al gezegd dat het volgens mij gaat om een leisure centre en is het totaal niet te vergelijken met megasupers en dergelijke.

Dan de reactie van D66. Ons voorstel gaat breder dan alleen voor XL-supermarkten. In de bestaande nota's, de Provinciale Visie Detailhandel en in de bijlage van het streekplan, staat volgens ons nog niets genoemd over de megastores en de malls. Daar zullen wij GS om vragen. Dat moet dan in die kaderstellende nota terugkomen.
Het initiatiefvoorstel moet eigenlijk bekeken worden als een opmaat naar een breder kaderstellende visie op dat gebied.
D66 zegt dat een perifeer centrum onwenselijk is. Perifeer centrum houdt in: alleen buiten bestaande winkelgebieden; weidewinkels. Het gaat erom dat XL-supermarkten ook in bestaande winkelgebieden ongewenst zouden kunnen zijn als je bijvoorbeeld kijkt naar sociale cohesie of veiligheid.

Megasupers kunnen andere winkels aantrekken. Dat is waar. Dat zie je bij V&D. Dit voorstel gaat echter niet over V&D's. Daarnaast lijkt het mij een minder aantrekkelijk punt als de vestiging van een megasuper tot gevolg heeft dat op andere plekken winkels verdwijnen. Dan ga je er netto niets op vooruit. Bovendien hebben megasupers een veel breder aanbod dan alleen de gebruikelijke foodproducten die je nu ziet in supermarkten. Ik vraag mij dus af of de trekkende werking van zo'n megasuper inderdaad dusdanig is.

Toename van regelgeving is volgens mij puur een keuze. Volgens mij is er met regels niets mis zolang het goede regels zijn. Natuurlijk moet je er goed over nadenken of regels die je instelt niet overbodig zijn. Wij zijn in elk van mening dat deze regels niet overbodig zijn, want anders hadden wij hier niet gestaan.

De vergelijking met problemen in andere landen. De overheid heeft jarenlang, eigenlijk vanaf het eind van de Tweede Wereldoorlog, een beleid gevoerd dat de ontwikkeling van megasupers, zoals wij die zien in Engeland en Frankrijk, heeft tegengehouden. In de Vijfde Nota zag je al dat van dat beleid werd afgestapt. Dat komt in de huidige nota Ruimte weer terug. Daarom hebben wij gezegd als provincie onze verantwoordelijkheid te nemen en de kaders te gaan stellen.

Ik dank de fractie van de SP voor het compliment. En verder, zonder de inspanningen mevrouw Jonkers en de heer Jansen, SP-raadslid in Utrecht, had ik hier niet gestaan. (Hilariteit.)
Ik zal hierop verder niet ingaan.

Het eerste amendement van de SP willen wij overnemen. Dat lijkt mij een prima voorstel en het verheldert de tekst.
Wat gevraagd wordt in het tweede amendement lijkt ons niet wenselijk. Ten eerste is de toegevoegde waarde in een beginstadium, dus in een preventieve sfeer, moeilijk aan te tonen. Meestal kun je dat alleen achteraf doen.
Onderzoek doen naar "geen schade" is gemakkelijker meetbaar en er gaat een meer preventieve werking van uit, omdat je van tevoren kunt meten of iets schade zal opleveren.
Wij willen daarom vasthouden aan het "geen schade". "Geen schade" is bovendien in feite gelijk aan toegevoegde waarde. Als er namelijk wel schade zou zijn, heb je geen toegevoegde waarde. Het tweede amendement nemen wij als indieners van het voorstel dus niet over.

Ik wil nog kort iets zeggen tegen de heer Ekkers. Wij willen de strekking van dit voorstel aan GS overbrengen. Dat is de belangrijkste boodschap. Zo staat het onder punt c dan ook verwoord.
Wij gaan niet al te diep in op details, want het is de taak van GS om te komen met een voorstel over hoe GS de strekking van dit initiatiefvoorstel in het streekplan gaat verwoorden. Als indieners van het initiatiefvoorstel zien wij het voorstel van GS met belangstelling tegemoet.

De VOORZITTER: Verlangt iemand het woord in tweede termijn?

Mevrouw LAMERS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De uitleg die gegeven is na de twijfels en de vragen die wij hadden bij dit initiatiefvoorstel, zijn alleen maar versterkt. Wij steunen het voorstel niet en ook de amendementen niet.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In deze politieke arena zijn wij bijeen om zichtbaar te maken wat de afwegingen zijn. In de eerste termijn heb ik van de VVD begrepen dat zij de regierol van de provincie positief waardeert, evenals de kaderstellende nota, en dan niet alleen voor de supermarkten maar voor alle winkels. Dat geldt ook voor het IPO-overleg. Het beeld dat ik van de VVD in de eerste termijn kreeg, is een ander beeld dan dat in de tweede termijn. Het zou voornamelijk gaan om punt c.
Van de fractie van D66 heb ik veel nadrukkelijker tegenstellingen gehoord. Die fractie praat juist over een stuk ruimte geven áán. Van het woord "schrikbeeld " moet ik zeggen dat je een slecht bestuurder zou zijn als je dat doet. Als je ziet wat er met de Noordpool gebeurt en dat daar gewoon de brokken ijs afbreken, dan moeten wij ons realiseren dat dat ook voor ons klimaat van belang is. Met dat soort schrikbeelden moet je rekening houden als je een verantwoordelijk bestuurder bent. Het is slechts een vergelijking, die de fractie van D66 echter zal aanspreken.

Het gaat niet om het schrikbeeld, maar het gaat om beleid en verantwoordelijkheid. Daarom wil ik toch nog iets zeggen tegen de heer Ekkers. Wij zijn bij het streekplan nadrukkelijk vanuit het college erop geattendeerd, terecht, dat het schrijven van zoiets en de reacties daarop iets is wat bij GS hoort. Als PS zijn wij kaderstellend en controlerend, maar wij moeten het niet zelf willen schrijven. Wij dachten dus in die lijn te denken met ons voorstel. Wij hebben het dan ook onder punt c verwoord: "de strekking van onderstaand kader reeds nu op te doen nemen in het nog vast te stellen streekplan". Wij zeggen daarmee tegen de heer Ekkers, die ons dat heeft meegegeven, dat wij naar hem luisteren. Wij zijn wat dat betreft bereid hem de strekking mee te geven, in de overtuiging dat hij met een goede, passende tekst gaat komen.
Weet, mijnheer Ekkers, dat wij naar u luisteren. Wij gaan ervan uit dat dat wederzijds is.

Wat dat wederzijds betreft, het volgende. In het duale stelsel stellen de Staten de kaders en controleren zij. Zojuist heeft de gedeputeerde ons in één zin verteld dat hij dit overbodig vond dan wel dat hij het onduidelijk vond. Ik ken de blauwe ogen van de heer Ekkers uit onze Zeister tijd, maar dat is niet voldoende om dat 'controlerende' te kunnen waarmaken. Ik zou het plezierig vinden als de gedeputeerde gaat bekijken hoe hij de punten, die wij hier als strekking meegeven, gaat vertalen – dat is de politieke uitspraak die wij doen in het duale stelsel – in teksten die uitstekend zijn en die zijn conform hetgeen wij willen. Het kan zijn dat er bestaande teksten zijn die beter zijn, maar dan kan de gedeputeerde dat gewoon voorstellen. Bij de streekplanbehandeling komt dat aan de orde.
Wij doen precies in de procedure, zoals de heer Ekkers het voorstelt. Laat hem even zijn werk doen, zoals hij dat doet bij het streekplan. Hij verwoordt vervolgens wat volgens hem de strekking moet zijn. Daarover kunnen wij dan verder praten.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Begrijp ik het goed van de heer Ruijs dat hij verwacht van GS dat er een tekst voor het streekplan komt? Volgens mij gaan wij dat aanstaande maandag vaststellen.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Tegen de heer Swane wil ik zeggen dat ik dit nu echt prachtig vind. Ja, dat verwácht ik en dat hebben wij ook meegegeven vanuit de commissie. Daar is dit punt twee keer behandeld en daar is het punt de vorige keer, ook door de VVD, aangehouden. Ik heb zelf tegen de heer Swane gezegd dat ik akkoord was dat het weer een maand werd uitgesteld, mits men zich in GS realiseerde dat de consequentie daarvan was dat de zaak voor het streekplan veiliggesteld moest zijn.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Ruijs verwacht dus van GS een voorstel voor het streekplan. Morgenochtend misschien? Toch is het beter dat wij het nog even kunnen bekijken. Hoe stelt de heer Ruijs zich dat voor? Dit is slechts een informatieve vraag.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is een vraag die ik via u, voorzitter, wil doorgeven aan de gedeputeerde.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag weten wat de heer Ruijs verwacht.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Ik verwacht een streekplanbehandeling, waarbij de strekking van dit verhaal wordt meegenomen. Het gaat om iets wat al een ruim maand bekend is. Regeren is vooruitzien. Natuurlijk ga ik ervan uit dat men rekening houdt met vragen zoals die hier aan de orde zijn.
Dan wil ik de heer Swane vragen of hij had verwacht, toen hij vorige maand zei dat het kon worden aangehouden, dat dit voorstel niet in het streekplan zou worden meegenomen.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik had er geen idee van. Ik had gedacht dat de heer Ruijs, als een van de indieners van het voorstel, dat wel zou bedenken. Toch?

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik had zo bedacht dat het voorstel meegenomen wordt. Dat staat er ook.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter!
Vindt de heer Swane het dan niet een beetje onzorgvuldig dat het dan ….

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, want daarvoor is het de vorige keer aan de orde geweest. Het voorstel is aangehouden op een procedureel verzoek van de heer Swane zelf. Dit is nu het gevolg. Het is niet aardig, attent en collegiaal als dát het argument zou zijn om het niet aan de orde te stellen.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter!
Het zou zo kunnen zijn dat men een voorstel op tijd inlevert. Ja toch?

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan hebben misschien sommigen gelijk die zeggen dat het de bedoeling was van de VVD om het voorstel over bepaalde dingen heen te tillen. Dat zou ik echter niet verwacht hebben en dat verwacht ik nog steeds niet.

De heer R.E. de VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het onzin wat de heer Ruijs hier probeert neer te zetten. Hij heeft een eigen verantwoordelijkheid. Als hij zo graag wil dat dit in het streekplan wordt opgenomen, dan kan hij toch gewoon aanstaande maandag een amendement indienen? Wij zijn hier allemaal bezig met amendementen op rode contouren en dergelijke, en als de heer Ruijs een amendement wil indienen, dan doet hij dat toch? Dan kijken wij wel of er een meerderheid voor is. Om nu nog even een opdracht aan GS te geven en dan maar hopen dat het maandag allemaal goed komt, vind ik echt niet ….

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Toen het voorstel destijds is gestart, is het verbreed naar alle fracties, vervolgens is het procedureel aangehouden. Als wij nog even zo doorgaan, is de enige keuze inderdaad een amendement. Ik wijs juist op de zorgvuldigheid die vanuit GS zelf bij de commissie REG is neergelegd: wij moesten letten op de verantwoordelijkheid van GS en de verantwoordelijkheid van PS. Nu wordt die zorgvuldigheid in een andere context geplaatst.

De heer R.E. de VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het niet met de heer Ruijs eens, want GS heeft duidelijk gesteld, ook in de commissievergadering, geen behoefte te hebben aan een dergelijk initiatiefvoorstel. Ik heb de heer Ekkers duidelijk horen zeggen dat het niks toevoegt.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wil de heer De Vries daarmee zeggen dat het initiatiefvoorstel niet ingediend kan worden en niet uitgevoerd kan worden, ….

De heer R.E. de VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan heeft de heer Ruijs toch zelf de opdracht om een amendement in te dienen?

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal straks blijken bij de stemming.

De tekst van het voorstel, zoals die is geformuleerd, is voorgelegd aan de gedeputeerde. Wij hebben alle stappen gedaan in het 'gepolder', zoals de heer Schreurs dat al noemde. Anders had hier een andere tekst gelegen. Als deze tekst straks als zodanig bij GS wordt neergelegd, is dat een tekst die past in de context van het streekplan. Indien nodig, zullen wij te horen krijgen of er teksten verbeterd kunnen worden die deze strekking kunnen waarmaken. Dat lijkt ons in het duale stelsel een heel goede aanpak. Het past in hetgeen wij hebben meegekregen.

De heer R.E. de VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik word door mijn eigen fractiegenoten gemaand kort te zijn. Dat zal ik doen, want het is niet nodig hierover nog lang door te praten. Ik dank de heer Ekkers voor zijn beantwoording; hij zei precies hetzelfde als hetgeen ik in de eerste termijn heb gezegd. Wij zijn het dus eens. Het is allemaal mooi in het streekplan opgenomen, dus waar praten wij nog over?
De amendementen voegen volgens mij niets toe. Daarover ben ik in de eerste termijn helder geweest. Ik heb nog een vraag. Stel dat het voorstel wordt aangenomen, wat doet het college er dan mee? Neemt het college het voor kennisgeving aan? Gaat men heel snel nog iets schrijven voor in het streekplan? Wacht men op een amendement van de heer Ruijs? Ik ben erg benieuwd wat er dan gaat gebeuren.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is gebruikelijk dat GS, als bestuur van deze provincie, komt met voorstellen. De Staten zullen dan oordelen over die voorstellen. Dat klopt. Dat heb ik eerder gezegd. Ik ben blij dat de heer Ruijs naar mij luistert. Bij een initiatiefvoorstel echter, is het precies andersom. Bij een initiatiefvoorstel nemen de initiatiefnemers de plaats in van GS. De initiatiefvoorstellers komen dus met een afgerond voorstel en verdedigen dat in de Staten. Maar een initiatiefvoorstel opstellen, waarin GS gevraagd wordt een nota te maken? Ja, zo kan men veel initiatiefvoorstellen maken, maar dat heeft niet veel zin. Inhoudelijk heeft het geen zin.
Dit initiatiefvoorstel stelt inhoudelijk weinig voor, het schept veel onduidelijkheid en doet in wezen afbreuk aan de Provinciale Detailhandelsvisie. Die visie is vorig jaar vastgesteld en is in het streekplan opgenomen. Daarin wordt bijvoorbeeld gesproken wordt over detailhandelsvestigingen groter dan 1500m^2. Nu worden die zelfs niet meer indicatief genoemd, maar het wordt: 2000m^2 en 3000m^2. Dat biedt dus aanzienlijk meer ruimte dan het streekplan aangeeft. In het streekplan wordt verder geen onderscheid gemaakt in food of non-food. In het initiatiefvoorstel wordt gesproken over “food al dan niet gecombineerd met non-food”. Met andere woorden: het gaat helemaal niet om non-food alleen.

Ik vind het voorstel een verslechtering van de situatie zoals wij die hebben. Op de vraag van de fractie van D66, of GS nog even gauw met een voorstel kan komen voor de behandeling van het streekplan aanstaande maandag, moet ik zeggen: nee, natuurlijk niet.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het ene moment hoor ik dat het onduidelijk is en het andere moment hoor ik dat het duidelijk is of dat het afwijkt.
Als de gedeputeerde zegt dat wij hier een voorstel hebben liggen waarvan de strekking in het politieke kader duidelijk is en als GS daarvoor de ambtelijke organisatie die men daarvoor beschikbaar heeft, wil benutten om die tekst neer te leggen op een wijze die wel duidelijk en hanteerbaar is, dan is dat iets wat niet onlogisch is en wat uitstekend in de procedure past. Het gaat erom dat de politieke boodschap hier wordt neergezet als gevolg van een kader dat uitgebreid moet worden.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De politieke boodschap is volstrekt duidelijk. Als wij bijlage 3 van het streekplan lezen, staat het daar perfect in. Als ik zeg dat die boodschap het in een aantal gevallen onduidelijk maakt, dan heb ik het over de termen: megasupers, food en non-food, detailhandel. Dat zijn onduidelijke zaken, zoals ik dat al eerder heb duidelijk proberen te maken. Wat de heer Ruijs nu heel duidelijk maakt, door het amendement over te nemen, is dat niet meer wordt gesproken over een indicatie, maar dat gesproken wordt over 2000m^2 en 3000m^2. In het streekplan staat echter 1500m^2. Dus gaat het de verkeerde kant op.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Dit stuk circuleert al langer in deze omgeving. Als deze discussies op die momenten waren neergezet, had het ons de tijd gegeven om dat in de vorm van een amendement in te dienen.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de vorige Statenvergadering heb ik onderhands van de heer Ruijs een stuk ontvangen. Ik heb daarnaar gekeken en ik heb er zeer veel opmerkingen bij gemaakt. Een van mijn vragen daarbij was of het wel verstandig was met zo’n initiatiefvoorstel te komen. Als de heer Ruijs dat dan toch doet, moet hij dat zelf weten.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
De heer Ekkers heeft jegens mij enige inhoudelijke opmerkingen gemaakt. Ik kan het hem nog eens laten

zien; ik heb het keurig bewaard. Daarbij is niet aan de orde geweest dat de gedeputeerde van mening was dat wij met een amendement zouden moeten komen. Ik vind het echter niet de plek om deze discussie te voeren. Daarop zal ik verder niet ingaan.
Wat van belang is, is wat dit betekent voor het beleid en in hoeverre het college bereid is de strekking van het initiatiefvoorstel – als het door de Staten wordt overgenomen – te doen verwoorden zodanig dat de afweging die het college wil neerleggen, ook waargemaakt kan worden in het komende streekplan.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al gezegd dat wij maandag over het streekplan praten. Wij zien geen kans voor maandag daarin veranderingen aan te brengen.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou dus wel kunnen op de maandag zelf?

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ook niet op maandag.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan is het woord aan de Staten.

De VOORZITTER: Ik wil de beraadslagingen afsluiten, maar niet nadat ik de heer Schreurs als indiener nog een tweede termijn gun.

Mevrouw RAVEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Kunnen wij voor de tweede termijn even schorsen?

De VOORZITTER: ik schors de vergadering.

Schorsing van 23.20 – 23.25 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Verlangt mevrouw Raven, als degene die om schorsing heeft gevraagd, het woord? Dat is niet het geval.

De heer SCHREURS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb zo-even al gezegd hoelang wij al met dit voorstel bezig zijn. Ik ben de laatste zijn die zal ontkennen dat het inderdaad niet de schoonheidsprijs verdient. Wij zijn voor de zomervakantie al overeengekomen dat dit onderwerp uit het streekplan gelicht zou worden en dat het apart het traject van een initiatiefvoorstel zou ingaan. Daar was iedereen het mee eens, omdat het voorstel immers een aparte status had. Daarom is het er uitgelicht en zijn wij het traject ingegaan. Dat wij nu pas tot de vaststelling ervan komen, vier dagen voordat het streekplan in behandeling wordt genomen, is tamelijk ongelukkig. Dat neemt echter niet weg dat wij op een gegeven moment toch een besluit moeten nemen. Daarom stel ik voor het voorstel in stemming te brengen en als het wordt aangenomen, willen wij als indieners de ambtelijke ondersteuning vragen die anders het college van GS had gehad bij de uitwerking van het voorstel. Maandag, bij de behandeling van het streekplan, zouden wij er dan weer op terug kunnen komen. Dan zouden wij kunnen komen met een motie of een amendement.

De heer R.E. de VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb in de eerste termijn gehoord van de heer Schreurs dat de indieners bij de voorbereiding van dit voorstel ondersteund zijn door het MKB, de Kamer van Koophandel enzovoort. Het kan toch niet zo zijn, dat die organisaties de indieners nu niet kunnen helpen om een amendement voor te bereiden dat aanstaande maandag kan worden ingediend bij de behandeling van het streekplan? Dat lijkt mij vrij simpel.

De heer SWANE (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat de heer Schreurs een prima compromisvoorstel doet. Zoals de discussie nu is, is het een discussie tussen een deel van de Staten en het college. Wat de heer Schreurs voorstelt, is de indieners de deskundigheid te geven. Dat vind ik een reële vraag. Dan kunnen wij als Staten daar zelf mee aan de gang. In feite vraagt het college immers om een amendement in te dienen. Dan vind ik dat daar de deskundigheid bij hoort. Ik ondersteun het voorstel van de heer Schreurs. Het is een voorstel dat zoekt naar een compromis. Daar dank ik de heer Schreurs hartelijk voor.

De heer SCHREURS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik de heer Swane in elk geval alvast bedanken voor zijn steun.
Tegen de heer De Vries wil ik nog opmerken dat wij het voorstel niet hebben opgesteld samen met het MKB en de Kamer van Koophandel. Wij hebben die organisaties om hun mening gevraagd ten aanzien van het voorstel dat er al lag. Zij zijn met suggesties gekomen, maar wij hebben het MKB en de Kamer van Koophandel niet als ambtelijke ondersteuning gebruikt om tot ons voorstel te komen.
Nogmaals wil ik benadrukken dat het initiatief-

voorstel een principe-uitspraak is, waarvan GS de strekking mee zou moeten nemen in de vaststelling van het streekplan. Daarom vragen wij nu die ambtelijke ondersteuning, zodat wij met een voorstel kunnen komen om die strekking duidelijk genoeg te kunnen verwoorden voor opname in het streekplan.

De VOORZITTER: Ik sluit de beraadslagingen over dit onderwerp. Als eerste breng ik de amendementen in stemming.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten amendement A1 te aanvaarden. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van de VVD, D66 en de LPF.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten amendement A2 te verwerpen. Voor het amendement heeft gestemd de fractie van de SP.

Mevrouw JONKERS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een toelichting geven voordat onze fractie zich over dit initiatiefvoorstel uitspreekt. Wij hebben veel complimenten gehoord van de fractie van de PvdA, waarvoor onze dank. Echter, wat betreft dat polderen: je kunt ook in dat polderen iets te ver gaan. Althans: je kunt daar heel ver in gaan. De SP wil benadrukken te betreuren dat het stuk zoals het in juni voorlag toen niet doorgezet kon worden. Er zijn 'voors' en 'tegens' uit te spreken bij dit stuk. Alles afwegende, zeker gezien de intentie die het stuk uitspreekt, stemmen wij voor.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het initiatiefvoorstel, met de aantekening dat de fracties van VVD, D66 en de LPF hebben tegengestemd.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering tot maandag, half tien. Ik wens u allen wel thuis.

(Schorsing om 23.32 uur.)

TOEZEGGINGEN GS

HERINDELING

- Zorgdragen voor de nazorg (incl. kwaliteits-meting).
- Het begrip kader dient verder verduidelijkt te worden. Hierover wordt richting wetgever gecommuniceerd.